MOUSTAFA KAMEL PACHA

Lettres Egyptiennes

Françuises

Adversides

A M. JULIETTE ADAM

1811.1-19618

hospitaliers pour tous

Prix: 4 fr.

PREMIÈRE CDITION

Tous droits reserves
à l'École MOLSTAFA KAMEL.
AU CAIRE

Lettres Égyptiennes Françaises

Adressées

A Mme JULIETTE ADAM

1895-1908

« Libres chez nous, hospitaliers pour tous ». (Mouslafu Kamel).

PREMIÈRE EDITION

Tous droits réservés à l'Ecole MOUSTAFA KAMEL AU _CAIRE

Préface de Madame Adam

Durant ma longue existence, mon courrier m'a souvent apporté des surprises qui se répercutaient plus ou moins dans ma vie selon le degré d'importance ou de célébrité acquis plus tard par mes correspondants d'abord inconnus.

L'une de ces surprises dont je n'ai pu oublier l'impression première me vint d'une lettre ainsi conque :

Toulonse, le 12 Septembre 1895.

Madame,

Je suis encore petit, mais j'ai des ambitions hautes. Je veux, dans la vicille Egypte réveiller la jeune. Ma Patrie, dit-on, n'existe pas. Elle vit, Madame, je la sens vivre en moi

المفتحة

طالما اتفق أثناء مقامى فى هذه الدار – وقد عمرت – أن جاءنى البريد بالمدهشات التى تتردد فى حياتى بقدر ما أحرز أصحاب الرسائل من الشهرة بعد أن كانوا خاملين . وعلى نسبة ما نالوا من المقام العالى بعد أن كانوا غير مذكورين . ومن هذه المدهشات التى لايسعنى أن أنسى أثرها الاول ماجاء نى به الخطاب الآتى :

« طولوز فی ۱۲ سبتمبر سنة ۱۸۹۰

سيدتى

أنى لا از الرصغيرا. ولكن لى اطباعا جساما, فأنى اريد أن أوقظ في مصر الهرمة مصر الفتاة: هم يقولون ان وطنى لا وجود له, وأنا أقول باسيدتى أنه موجود وأشعر بوجوده عا آنس له في نفسي من الحب الشديد الذي سوف يتغلب على كل حب سواه. وسأجود في سبيله مجميع قواتى وأفديه بشأاني avec un amour tel qu'il dominera tous les autres et que je veux lui consacrer ma jeunesse, mes forces, ma vie. J'ai 21 ans, je viens de conquérir ma licence en droit à Toulouse. Je veux écrire, parler, répandre l'enthousiasme et le dévouement que je sens en moi pour mon pays. On me répète que je veux tenter l'impossible. L'impossible me teute en effet.

Aidez-moi, Madame, vous êtes à tel point patriote que vous seule pouvez me comprendre, m'encourager, m'aider.

Agréez, Madame, mes respectueux hommages.

MOUSTARA KAMEL

P.-S. — En même temps que cette lettre vous recevrez une petite brochure sur le *Péril Egyptien*, qui, je l'es père vous intéressera.

Cette brochure de dix pages m'intéressait en effet et à tel point que je fis le 15 Septembre un article sur le 'Péril Egyptien où je puisai des arguments nouveaux sur une question que j'avais plusieurs fois traitée et dans lequel je nommais l'auteur avec éloge.

Je reçus du dit auteur une lettre de chaleureux remer-

Moustafa Kamel — à l'âge de 19 ans -- ﷺ مصطفی کامل ﷺ--﴿ فی التاسعة عشرة من عمره ﴾

وأجعل حياتي وقفا عليه . اني أبلغ من العمر احدى وعشرين سنة وقد نلت شهادة الليسانس في الحقوق من طولوز منذ عهد قريب. وأريدأن أكتب وأخطب وأنشر الحمية والاخلاص للوطن اللذين أجدهما في نفسى . وقد قيل لي أكثر من مرة اني أحاول محالا . وحقيقة تصبو نفسي الم هذا المحال . فأعينيني ياسيدتي فأنك من الوطنية بمكان يفردك بمزية تدبر قولي وتقوية عزى ومساعدتي وتقبلي محية احترام مصطفى كامل » حاشية - مع خطابي هذا يصل اليك كتيب لي في «الخطر على مصر » أمل أنه روقك وتستعذ بينه »

وحقيقة أعجبني كثيراهدا الكتاب الذي لا يحاوز عشر صفحات حتى أنى أنشأت في الخامس عشر من شهر سبتمبر مقالة عليه واقتدست منه أسانيد جديدة في المسئلة المصرية وقد سبق لى الخوض فيها كثيرا وأثنيت على المؤلف في مقالتى . فوردالي منه خطاب شكر جزيل ومن ورائه خطاب آخر من باريس يسألني فيه أن أضرب مو عدا للقاء . فسرعان ما أجبته الى ذلك وواعدته دار « لا يو فل ريفو » فأقبل على

ciements et un peu plus tard une autre lettre datée de Paris me demandant un rendez-vous que j'accordai immédiatement, à la Nouvelle Revue. Je vis arriver un très jeune homme qui me parut avoir au plus 18 ans.

- Vous m'avez trompée sur votre âge, lui dis-je en riant, vous n'avez pas 21 ans.
 - Je les ai madame, et bien sonnés.

Après quelques paroles échangées, je vis combien était précoce la maturité de ce jeune esprit, combien déjà il avait soupesé la possibilité d'être ce qu'il appelait : le tribun de l'Egypte.

Ses projets très hardis me parurent à la fois irréalisables et réalisables.

Seul, ou à peu près, ses partisans ne se comptant que parmi quelques très jeunes comme lui, sans fortune, il parlait de fonder un journal, une école, que sais-je encore?

A tout autre peut-être ce très jeune homme eut paru destiné à se nourrir de son propre embaltement, mais sa toute petite brochure était déjà une réalisation.

Ennemie ardente de l'Angleterre, amie de l'Egypte, j'attendais depuis bien des années quelque «surgissant» dans la Vallée du Nil. J'ai toujours cru aux semeurs de bonnes شاب خلته ابن ثمانى عشرة سنة فقلت له ضاحكة ما أخبرتنى بالصدق عن سنك فأنك لم تبلغ الحادية والعشرين. فقال قد بلغتها ياسيدتي وأكملتها

وبعد أن تجاذبنا أطراف الحديث رأيت أن عقل هذا الشاب قد بلغ أشده واستوى قبل أوانه. ورأيت أنه قد أطال التدبر والتروى في امكان مصبره كما يقول خطيب مصر . ورأيت أغراضه الجسام محالة وممكنة معا. فأنه مع انقطاع المعين له حقيقة أوحكما – لانه غير معول الاعلى شبان مشله لامال لهم -كان محدث نفسه بانشاء جريدة ومدرسة ولا أدرى عادا كأن محدث نفسه أيضاً. وربما لاح لنيرى أن هذا الصبي انما كل زاده وهم ودعوى ولكن جاء كتيبه دالا على أنه حقيقة هذا ولشدة عداوتي لانكلترا وحيي لمصركنت أرتقب وأنوقع منذ سنين قومة قائم أوبهضة ناهض في وادي النيل. وكانت ثقتي دا عاعلق القول السديد الذين يرسلهم اللذفي وقت معلوم ليزرعوا الحب الصالح في النفوس التي ظلت زمناطو يلابورا وكنت أعلم من علائقي الطويلة مع أصدقاءلي مصريين

paroles, que Dieu suscite à son heure pour semer le bon grain dans les ames trop longtemps incultes.

Je savais, par mes longs rapports avec des amis égyptiens et grecs, qu'une notable partie de la classe supérieure en Egypte souffrait comme Moustafa Kamel de voir croître chaque jour l'état d'infériorité dans laquelle elle était tenue, de voir l'Angleterre manquer à tous les engagements pris par elle d'évacuer la Vallée du Nil, quand l'ordre y serait rétabli.

L'ordre! n'était-ce pas l'Angleterre elle même qui avait provoqué le désordre pour en bénéficier, et le malheureux Arabi pouvait-il être entièrement responsable d'actes qui étaient ceux attendus impatiemment par l'Angleterre pour rentrer dans Alexandrie en vengeresse, à la date précise et correspondant à celle où elle en avait été chassée ?

Tant de précision indiquait de façon flagrante la part prise par la perfide Albion dans les évènements qui favorisaient à ce point ses intrigues et ses convoitises.

Moustafa Kamel avait pénétré tous les dessous de ces convoitises et de ces intrignes anglaises. Il en parlait comme un vieux diplomate Labitué à la recherche des causes et capable de Cénouer lentement mais sûrement les nœuds les ويونانيين أن جانبا عظما من الطبقة الراقية في مصر يتألمون مثل «مصطفى» كامل من ازدياد حالة السقوط التي حلت مها ومن اخـــلاف انـكاترا وعــدها بالجلاء عن وادي النيل متى استنب فيه النظام

وعلى ذكر هذا النظام المزعوم أليست انكلتراهى التي أغرت بالفشل لتبلغ به مأربها ?.وهل يصح أن يؤاخذ المسكين عرابى وحده بالافعال التي كانت تتربص لها انكلترا بنافد الصبر حتى تدخل الاسكندرية منتقمة في مثل هدا التاريخ الذي كانت طردت فيه منها ? ان تطابق التاريخين يدل صريحا على اشتراك الكاترا (البيون) الغادرة في الحوادث التي روجت دسائسها وأطاعها

لقدفقه «مصطفي كامل »وأدرك بواطن هذه الاطاع والدسائس الانكايرية وكان يتكلم عنها كأنه سياسي مسن متعودالبحث عن أسباب الاموركف الأن يحل ببطء ولكن بدون ان يخطيء والمقد التي أحكمت عقدها مهارة عاقديها أو ليست مساعدة وطني شاب على أن مجاهد ويؤدى

plus habilement serrés.

Aider un jeune patriote à combattre, à remplir une mission supérieure n'était-ce pas l'un des buts que je poursuivais dépuis la fondation de ma Nouvelle Revue, depuis que je cherchais sous toutes les formes politiques et littéraires un relèvement de notre France abaissée.

« D'abord, mon enfant, dis-je à Moustafa Kamel, vous allez faire un article sur l'une des questions qui intéressent l'Egypte, vous la traiterez librement. Je ne crains ni les entraînements jeunes, ni l'ardeur de la conviction.

Moustafa Kamel me répondit hésitant :

Un article de revue est extraordinairement flatteur, madame, surtout dans un grand organe comme la Nouvelle Revue. mais cela est lent à paraître... Je vous en conjure, madame, ouvrez moi les portes d'un grand journal pour que je puisse y écrire tout de suite (il appuya sur ce mot): quelques jours gagnés pour une cause à ses débuts, ce sont peut-être des années qu'on rapproche...

Je répliquai en riant de cette jeune impatience :

« Lorsqu'on traite une grande question de politique extérieure pour la première fois, qu'on se crée un public, qu'on ébauche un nom, il faut une douzaine de pages de Revue. مهمة عالية أحد الاغراض التى النزمت توخيها منذ انشأت جريدتي « لا نوفل ريفو » ومنذ أقبلت على النماس الرفعة لفرنسا من وهدة السقوط بجميع الوسائل السياسية والادبية ? ? فقلت « لمصطفى كامل » ضع يا ولدى مقالة فى احدى المسائل الخاصة عصر وأفض فيها واسترسل اسسترسالا بغير تقيد فأنه لا تضرنى منك سورة الشباب ولا حدة اليتين

فأجابني «مصطفى كامل» مترددا بقوله: كتابتى مقالة فى عجلة يسرنى سرورا زائدا ياسيدتى خصوصا في جريدة كبيرة مشل « لانوفل ريفو » ولكن فى ذلك ابطاء فأرجو منك ياسيدتي أن تفتحى لى أبواب جريدة بومبة كبري حتى أستطيع أن أكتب فيها من فورى هذا (وأخ فى هذه الكلمة) لانها ان تعجلنا فى المشروع فى مبدئه اياما فنكا كما قر بنا سنين. فأجبت ضاحكة من مجلة الشباب هذه عاياً نى :

« من كان يريد أن يتعرض للكلام في مسئلة ذات بال من مسائل السياسة الحسارجية لاول مرة ويؤلف له شيمة من الجمهور ويؤسس شهرة فعليه أن يكتب اثنتي عشرة

Trois ou quatre articles de journaux ne pourraient correspondre à l'importance d'un article de Revue : ils paraîtraient longs, tandis qu'un article de Revue de 12 pages semble court. Faites donc comme je vous dis et cet article paraîtra dans le numero du 15 novembre.»

- Madame, hélas, c'est plus d'un mois à attendre, pardonnez mon impatience, je vous jure qu'elle n'a rien de personnel... C'est pour ma cause seulement que j'insiste.
- Cher monsieur, dans le numéro qui va paraître le 45 toutes les fenilles sont tirées, sauf ma Lettre sur la politique extérieure, et dans le prochain numéro, celui du 1er Novembre il m'est impossible de rien changer aux articles, donc je suis absolument forcée de vous remettre au 15 Novembre et ma promesse, je vous assure, est un tour de force dans un numéro de fin d'année, à l'époque des réabonnements, mais attendez! Pouvez-vous me donner quelques pages sur l'Angleterre et Pislum(6): demain à cette même heure, vous les apporterez. Je les publierai en petit texte à la suite de ma Lettre sur la politique extérieure. Tous mes abonnés lisent ma lettre, je le dis avec fiérté, et vous

⁽¹⁾ Les premiers articles de Monstafa Kamèl dans la Nonrelle Bérne, ont été Une Attance qui s'angues, unière du 45 Novembre; L'Absorption par l'Angleterre, 15 Décembre de la même année.

صحيفة في المحلة فأن ثلاث مقالات أوأربعا من جريدة لاتعادل أهميتها أهمية مقالة واحدة في محلة. لان المقالات المذكورة ترى طو للة . أمامقالة المحلة المستغرقة اثنتي عثير قصصفة منها فترى قصيرة فافعل كما أقول لتظهر مقالتك في عدد ١٥ نوفس » فأجابني بقوله: إنى لا سف ياسيدتي لان في ذلك انتظار أكثرمن شهر . سامحيني في عجلتي فأني لا ألح الاطلبا لخدمة مشروعي: فقلت له : يا سيدي العزيز . أن العدد الذي سيظهر في الخامس عشر قد تم طبع جميع صحفه الارسالتي في السياسة الخارجية وفي المدد المقبل - أي عدد أول نوفير - يستحيل على أنأغر شئا في المقالات وعلى ذلك تر الى مضطرة الى تأخيرك الى الحامس عشر من شهر نوفسير وسألاق في سبيل الوفاء وعدى معك غاية الكلفة لان عدد ١٥ نوفير من أعداد آخر السنة التي فيها تتحدد الاشتراكات. ولكن مهلا أيسعك أن تعطيني بعض صحائف عن « انكاترا والأسلام » غدا في مثل هذه الساعة ? أنَّ أمكنكُ فأت مها لإنشرها في قالب موجر مُلحق برسالتي في السياسة الخارجية . وكل مشتركي محلتي êtes certain d'être lu

— Ah madame, s'écria le futur tribun, comme votre confiance me fortifie. J'ai une mère que j'adore et qui, elle aussi, a confiance en moi, en ma cause. Béni par elle, guidé par vous, je ferai surement une œuvre patriotique assez grande pour mériter comme quelques-uns le titre de fils intellectuel dont vous avez déjà doté d'illustres français. Mon rève est de devenir un frère de Pierre Loti qui aime l'Orient et les musulmans, comme jamais Français ne les avait aimés et compris. Soutenu par vous madame, j'aurai tous les courages ».

A partir de cette conversation, j'ai vraiment commencé de remplir mon rôle maternel vis-à-vis de Moustafa Kamel Je lui ai fait connaître tous les hommes de valeur qui pouvaient s'intéresser à l'Egypte, Je lui ai donné une à une dans mon affection maternelle, l'amitié de ses aînés, parmi lesquels ses préférés ont été Pierre Loti, le colonel Marchand, Ernest Judet. Je lui ai créé du jour au lendemain des relations précieuses dans la presse française, qu'il a su très habilement intéresser à sa noble cause. Il a su en outre, plus tard merveilleusement utiliser la situation qu'il s'était faite à Paris pour rayonner en Autriche, en Allemagne, en

يقرؤون رسالتي _ اقول هذا تحدثًا بالنعمة _ وبذلك تتحقق ان كلامك سيكون مقروءًا:

فأجابني خطيب مصر المنتظر قائلا : كم تقويني ثقتك بي الدلى أما أحبها حبا شديدا وهي تثق بى وبمشروعي فببركة رضاها عنى وبأرشادك اياى سأقوم يقينا بعمل وطنى جليل استحق به كبعصهم أن أسمي ابنك في العلم كما تفضات فيما سبق بهذه التسمية على كثير من مشاهير الفرنسيين. وأملى أن أصبح أخا لبيرلوتي الذي يحب الشرق والمسلمين محبة لم يتفق مثلها لفرنسي كما أنه لم يعرف غيره حقيقتهم مثله . وبمؤازرتك سيقوى عزى تماما

ومن عهد تلك المحادثة أخذت حقيقة أؤدى « لمصطفى كامل » وظيفة الامفعرفته لجميع الرجال الاكار الذين قديعنيهم شأن مصر. وأوليته من حب الامجميع منازل أبنائي المتقدمين عليه الذين كان يختص بالمعزة منهم بييرلوتي والكولونل مرشان وارنست جوديه. واوجدت له في يوم واحد علائق نفيسة في عالم الصحافة الفرنسية التي استالها بأحسن سياسة الى دعوته

Angleterre même.

Moustafa Kamel n'avait en l'esprit rien de chimérique. Son sens pratique était parfois stupétiant car il y mélait la plus claire aperception de l'avenir.

Mon amitié maternelle pour Moustafa Kamel date donc de notre première entrevue. Le grand amour qu'il avait pour sa mère le rendait très filial. Cette mère incomparable me le confiait en Europe. Elle cessa de s'inquiéter de ses séjours à l'étranger, lorsqu'elle le sut sous mon aile et aussi préoccupée qu'elle-même de sa santé toujours fragile.

Moustafa était resté à Paris sur mon conseil et il avait fait à la Société de Géographie une conférence très intéressante que je publiai le 45 Décembre dans la «Nouvelle Revue» et qui avait pour titre: L'Absorption par l'Angleterre.

J'ai connu un à un tous les projets de Moustafa, il m'a confié de vive voix toutes les étapes de leur réalisation. J'ai sans cesse admiré sa pénétration de l'âme égyptienne, véritable miracle accompli en quelques années. Je me suis inquiétée avec lui des tiraillements entre ceux qui voulaient l'action immédiate et ceux qui croyaient comme Moustafa aux hénéfices de la patience énergique. J'ai participé à toutes les émotions de la fondation de son journal El-Lewa et à

الشريفة وأمكنه فضلاعن ذلك أن يتذرع بالمنزلة التي نالها في باريس الى ارسال أشعة عمله الى النمسا وألمانيا وانكلترا نفسها وماكان يخطر على فكر «مصطفى كامل » شيء وهمي بل ان تشبعه بالحقائق كان أحيانا تشبعا مدهشا لانه يشو بها بالكشف عن المستقبل كشفا جليا

ويرجم ابتداء عهد محبتى الأمية «لمصطفى كامل » الى أول مقابلة تقابلناها . وقد أهلته شدة حبه أمه لحسن الوفاء بحقوق البنوة . وأمه التى لانظير لهما قد سلمته الى في أوربا ولم تعد تخاف عليه من الاغتراب منذ علمت أنه تحت جناحي وأنى أخاف على صحته الضعيفة كما تخاف هي علما

وبقى «مصطفى» بباريس بمشورتى وألقي خطاباشائقا فى قاعة الجمعية الجفرافية نشرته فى ١٥ديسمبرفى « لا وفلريفو» وعنوانه « شره انكاترا » . وقد عرفت مشروعات «مصطفى كامل » واحدا واحداً وكاشفنى بآجال تحقيقها. وقد أدهشنى فى كل الاموركشفه عما فى النفس المصرية . وأنها لكرامة قد تحققت بعد بضع سنين . وشغلى كما شغله الخلاف الذى بين

celle de son Ecole. C'est un miracle qu'il ait pu faire les denx.

J'ai souffert ses angoisses affreuses sur son frère Ali, complètement livré aux rançunes du sirdar Kitchener dans la guerre du Soudan, et qui sans la protestation du Khédive eut été impitoyablement fusillé.

Le pauvre tribun souffrait mille morts de l'épouvante de sa mère qui répétait :

« Chaque succès de Moustafa rapproche l'heure de la mort d'Ali.»

Le pauvre Ali, l'un des meilleurs officiers de l'armée égyptienne, dut faire la guerre du Soudan comme simple soldat. Le dévouement de ses camarades seul le sauva, car la mort d'Ali, le Sirdar en eut bientôt la conviction, eut provoqué une révolte militaire.

En publiant les lettres de mon jeune et filial ami, il me semble que je réveille un peu de vie en lui, au moment ou ses compatriotes l'immortalisent. Moustafa Kamel est-il mort? Non, car ses actes, ses écrits, sa parole vivent jusqu'au plus profond du cœur de ses partisans. Il revit dans cette jeunesse Egyptienne qu'il a tirée de ses limbes et à l'avenir de laquelle il s'est consacré tout entier, corps et âme.

Déjà il est légendaire. Il revit en tous et tous vivent en

الحزبين حزب العجلة وحزب الصبر مع العزم الذي منه «مصطفى كامل ». وشاركته في وجدانياته كلها عند انشائه جريدة «اللواء» ومدرسته. وان قيامه بتأسيس الجريدة والمدرسة معا لآية الآيات. وشاطرته في شدة كربه على اخيه (على") الذي تحكمت فيه طوائل السردار كتشنر في حرب السودان ولولا احتجاج الخديو لضرب (على") بالرصاص ولا راحم

وكان خطيب مصر يتجرع من غصص الموت ألوانا بسبب خوف أمه على (على) اذ كانت تقول دائما : «كل نصرة «لمصطفى» تدنى أجل على »

و (على ") المسكين هو من خيرة ضباط الجيش المصرى. ولكن قضى عليه أن يكون فى صف القتال بالسودان جنديا. وما نجاه الا اخلاص أقرانه لان السردار علم وأيقن أن من وراء قتله ثورة عسكرية لا محالة قائمة

وأن فى نشر رسائل صديقى وابنى «مصطفى» احياء له بعض الشيء . على أن مواطنيه لذكره حافظون هل مات «مصطفى» { كلا. لم يمت. لان أعماله وكتاباته lui. Les évènements à venir ne peuvent plus rien enlever à sa figure. La gloire de la réalisation de ses idées, à quelque heure qu'elle vienne, lui sera tout entière rapportée.

Rien ne pourra plus diminuer la grandeur de la conception première de l'indépendance de l'Egypte.

La mort de Monstafa Kamel a provoqué des manifestations que nul peuple n'a jamais dépassées. Son œuvre tont entière est désormais devenue vivante dans le cœur de tout Egyptien, car tout Egyptien comprend que Monstafa a ressuscité l'Egypte en lui donnant sa propre vie.

Quand il disait si fierement et si passionnément « mon peuple » ce n'était pas du ton dont un souverain parle de ses sujets, il faisait, dans ces mots vivre en lui son pays, sa patrie et il vivait en eux. Il avait pour son peuple un amour plus fort que la mort!

Les lettres que je choisis dans une correspondance considérable prouvent à quel point il mérite et justifie cet incomparable titre de National que son peuple attachait partout à son nom : le tribun national, le chef du partinational.

Un tel titre est la gloire la plus enviable pour un patriote, « Il me fait vivre de la vie de mon pays tout entier, disait وأقواله حية فى أعماق قلوب أنصاره. وهو يحيا فى تلك (الشبيبة المصرية) التى اخرجها من الظلمات الى النور ووقف نفسه على مستقبلها جسما وروحا

صار من رجال التاريخ. وهو حى في شخص كل، والكلحى في شخصه. وما يستقبل من الحوادث لن يغير شيئًا من صورته وعنوان مجده. والفخر في تحقيق أفكاره حين تتحقق يعود عليه ويرجع اليه برمته. لانه لاشئ ينقص من فضل من له الاسبقية الى تصور استقلال مصر

حصلت فى موت « مصطفى كامل » مظاهرات لم يصدر من أمة أخرى أعظم منها. وقدصار عمله كله حيا فى قلب كل مصرى. لان كل مصرى يفهم أن « مصطفى كامل » قد أحيه مصر من العدم اذ نفيخ فيها روحه

ولما كان يقول متباهيا بلسان المغرم أمتى! لم يكن يقولها بلسان الملك عن رعاياه بل كان يحيى فى نفسه بلاده ووطنه وكان يحيا معهما . لانه كان يحب أمته حبا لا يقوى عليه الموت! Moustafa Kamel, il est ma suprème récompense ».

Aujourd'hui ce titre le ressuscite dans l'âme de chaquenationaliste Egyptien.

JULIETTE ADAM.

وازما انتقيته منرسائله لدال على جدارته العظمي بلقب «الوطني» الذي تسنده اليه أمته في كلشيء. والخطيب الوطني ورئيس الحزب الوطني . ومثل هذا اللقب أعظم فخر يطمع فيه محب الوطن

وكان « مصطفى كامل » يقول : ان هذا اللقب يحيينى بحياة بلادى كلها وهو جزائى الاعظم

واليوم هذا اللقب يبعثه بعد الموت في نفس كل وطني مصرى مصرى جوليت آدم »

Marseille, le 9 Janvier 1896.

Mabame et bien-aimée Directrice. (b)

Avant de quitter cette chère terre de France, je tiens à vous exprimer de tont cœur ma profonde gratitude pour le concours si précieux que vous avez bien voulu me prêter, c'est un doux devoir à accomplir que de vous remercier très sincèrement de cette grande sympathie que vous avez pour mon pauvre et bien triste pays et pour mon humble personne. Je ne regrette que d'être très pauvre en mots pour vous décrire combien je suis profondément touché de votre accueil et combien je vous suis profondément acquis. Vous savez du reste quels sont mes sentiments à votre égard.

Je quitte dans une heure la France, emportant avec moi un souvenir des plus durables. J'espère y revenir après avoir accompli ma mission en Egypte et je compte toujours sur la grande et illustre patriote.

Je vous prie, Madame et bien-aimée directrice, de vouloir bien agréer l'expression de ma grande estime et de mon profond respect.

Votre bien reconnaissant et dévoué Moustafa Kamel.

⁽i) Comme aucune coupure n'existe dans cette lettre nous en donnons le texte antographe.

Marielle, 25-1-1898

Mc Rowne of her James Derectuce Nout de quotter cette chère terre Le France, je tiens a vous exprimer Se bout cour ina profonde gratitude: pour le concours se précient que vous anes tien moule me prête. C'est. un drux devoir in accomplie, que de rous remercus Ares rencerment de cette grande sympathic que vous any four mon pareme et liven sustre joys et fire mon humble personne. Je me: regrette que d'être dres pourre comots pour nous décrire combien je suis profondement souche de notre accueil, et combien je vous tres complètement acquis. Vous soney lies da recte quels wit mes sentiment in votre agand c'est Patriote.

pourque, je bermene moc lettre a vous four out, our dermers et plus respecterze adiens; ge quitte dons une heure la Trance enportant anec mon un souvemin de plus durables. J'espère y revenir ceprès auon rium à accomp lu mon massion en Egypt, at je compte, voyours sen la grante et ellesti

Madame et ber anne Directuce De mar groute afrec l'expression De mar groute astrue ex de mon profond, reject

A tri devouce

«مرسليا في وينابر سنة ١٨٩٦

سيدتي المديرة المبجله

قبل أن أبرح هذه الارض العزيزة أرض فرنسا أعرب لك من صميم فؤادى عن جزيل الثناء على المساعدة النفيسة جدا تلك المساعدة التي أوليتني اياها. لانه واجب واجب الأداء أن أشكر بكل اخلاص ميلك العظيم الى وطنى التعس الحزين والى شخصى الخاضع. ولا شيء يؤلمني أكثر من فقرى في الكلمات ولولا ذلك لكنت أصف لك مقدار التأثير الذي وقع في نفسي من حسن لقائك اياى وما أحرزته من هذه المقابلة. وبالجملة فالك أعلم بشعورى نحوك

بعد ساعة أبرح فرنسا حاملا تذكارا متين الدعائم. وأملي أن أعود المها بعد أن أتمم عملي في مصر. واني أعتمد دائما عليك أينها السيدة الوطبية الكبيرة

وأرجو منك أن تتكرى بقبول أجل"ا كبار وأعظم اعتبار من المعترف لك بالجميل

مصطفی کامل»

Paris, le 1er Septembre 1896.

Madame et bien-aimée Directrice.

Arrivé d'Egypte, je me suis rendu tout de suite Boulevard Malesherbes, pour vous présenter mes hommages et embrasser votre main loyale qui a tant défendu la cause de ma malheureuse patrie. Hélas! vous êtes dans le Midi. Puisje aller vous y porter l'hommage de ma si profonde estime?

Vienne, le 20 Mars 1897.

Madame et bien-aimée Directrice.

Permettez-moi de venir après un long silence vous écrire. Je viens d'arriver du Caire ici et compte être à Paris, après une tournée à Budapest et à Berlin, vers le 15 Avril — le temps ne me permet plus de vous parler de la situation profondément triste de ma chère patrie — jamais nous n'aurions cru en arriver là.

Les Anglais font sur les bords du Nil tout ce qu'ils veulent, commettent les plus abominables crimes de l'eschumanité et de l'esc-justice — ils se moquent hautement de l'Europe et autout, Lélas, de la France. — L'attitude de la France dans ces derniers temps a incontestablement poussé

Moustafa Kamel — à l'âge de 23 ans

- هم مصطفی کامل هه صلح الثالثة والعشرین من عمره په

« باريس في أول سبتمبرسنة ١٨٩٦

سيدتى المديرة المبجلة

لم أكد أصل من مصرحتى قصدت في الحال شارع مالزرب لاقدم اليك واجب احترامي ولأصافح يدك العادلة التي طالما دافعت عن مسئلة وطنى السيء الحظ. ولكن وهذا ما أسفت له علمت أنك في جهة الجنوب. فهل تسمحين لى أن أقدم اليك فيها واجبات فائن احترامي؟ »

« فيينا في ٢٠مارس سنة١٨٩٧

سيدتى المديرة المبجلة

أستميحك الاذن أن أكتب اليك بعد سكوت طويل . انى وصلت الى هنا من القاهرة وفي عزى أنا كون في باريس بعد جولة فى بودابست وبرلين – فى منتصف شهر ابريل – وليس لدى وقت يسمحلى أن أحادثك فى حالة وطنى العزيز التعسة الى آخر درجات التعس . والتى ما كنا نظن أنه واصل اليها . ان الانكليز يعملون فى وادى النيل كل ما يريدون . وير تكبون أفظع الجرائم على الانسانية والعدل ـ يريدون . وير تكبون أفظع الجرائم على الانسانية والعدل ـ

l'Anglais à nous opprimer plus que jamais et ce qui est plus malheureux encore, c'est que cette attitude, d'échecs en échecs, a découragé les plus ardents amis de votre beau et digne pays.

En effet la politique de la France paraît avoir pour axiome : « on tout ou rien. » Cependant on aurait dù agir autrement. Au lieu de ne rien faire en Egypte même, au lieu de tout laisser faire sur les bords du Nil et croire pouvoir tout faire en Europe, les dirigeants de la diplomatie francaise devraient, c'est l'opinion de tous mes amis, faire quelque chose en Egypte même pour faire, d'un côté, échec aux Anglais là où ils se croient maître absolus, et d'un autre côté pour encourager les patriotes Egyptiens. - La France pourrait et peut encore soutenir ouvertement le Khédive et les droits du Khédiviat. - Si notre vaillant et bien aimé Khédive était sontenu par la France, il aurait, personne ne le conteste, pu bouleverser à lui seul tout ce qui a été fait. par les Anglais. Se sentant isolé, n'avant aucun secours, il est obligé aujourd'hui d'être trop patient. de pleurer tous les jours sur son pays et d'attendre! La France peut faire une concurrence terrible à l'Augleterre sur le terrain de l'instruction - les Egyptiens quitteraient surement les écoles

ويسخرون أكبر سخرية من أوربا وعلى الخصوص وواأسفاه من فرنسا. لان خطة فرنسا في هذه الازمان الاخيرة قد دفعت بلا جدال الانكليزى الى ظامنا ظلما أشد مما كان. والذى زاد الطين بلة أن هذه الخطة التى كاما فشل وخيبة قد أضعفت عزيمة أشد الناس حبا لبلدكم الجميل الكريم

وفي الواقع انسياسة فرنسا تظهر عظهر من «يربد الحار أولا شيء» ومع ذلك فأنه كان يجبعليها اتخاذ طريق آخر. فعوضاعن ألاتعمل فرنساشيتا في مصروتترك الامرفي وادي النمل ظانة في نفسها القدرة على العمل في أوريا _ كان بجب على مدىرى دفة السياسة الفرنسية وذلك رأى كل أصدقائي أن يعملوا ولوبعض الشيء في مصر نفسها ليجلبوا على الانكابز الحيية في بلديعتقدون أنهم فيه مطلقو السلطان . هذا منجهة ومن جهة أخرى لتشجيع الوطنيين المصريين. ان فرنساكان في استطاعتها ولا نزال تستطيع مؤازرة الخــديو وحقوق الخديوية علنا لانهلوكان خديو ناالغبور المحبوب قدوجدمؤازرة من فرنسا لكان بلا مشاحة فى استطاعته وحده أن يقلب كل du gouvernement qui sont très anglophiles à l'heure actuelle, pour entrer dans des écoles françaises si celles-ci existaient

La France peut aussi donner son protectorat individuel à beaucoup de patriotes égyptiens qui alors pourraient combattre plus vaillamment l'occupation anglaise et s'assurer de leur sécurité personnelle.

Et que dire encore, madame? Je vous dirai de vive voix à Paris combien nous souffrons, et avec toutes ces souffrances. avec toutes nos tristesses, on aime encore, on aime toujours la France! On sait, et on a raison, qu'un jour viendra où la France trouvera le moyen de faire respecter sa parole et sa volonté. — Ne croyez pas, par ce que je viens de dire, que nous soyons découragés — Nullement, nous savons bien que les serviteurs des grandes causes, comme la nôtre, doivent surmonter toute difficulté et ne doivent jamais désespérer.

Je vous écrirai plus tard mes impressions politiques de mon séjour dans les villes de la Triplice.

Avant mon départ du Caire, j'avais lu un article de vous sur l'Egypte dans le *Petit Marseillais*, et qui m'a fait beaucoup de plaisir.

- 45000000

ماعمله الانكليز رأسا على عقب. ولكنه لما شعر بعزلته وأنه لا نصير له اضطر الى التمسك بعروة الصبر فهو يبكى مع الانتظار كل يوم بلاده!!. ان في استطاعة فرنسا أن تزاحم انكلترا بقوة في ميدان التعليم . ومن المؤكد أن المصريين كانوا يهجرون في الوقت الحاضر مدارس الحكومة الانكليزية الصبغة ليؤموا المدارس الفرنسية اذا كان لها وجود

وفى استطاعة فرنسا أيضا أن تمنح كثيرا من الوطنيين المصريين حمايتها الشخصية ليتسنى لهم بذلك محاربة الكلترا بكل شهامة وهم آمنون على أنفسهم

ماذا أقول غير ذلك باسيدتى المأحداك شفويا فى باريس عما عن فيه من الاكلام. وان قوى مع هذه الآلام وهذه الاحزان يحبون أيضا بل يحبون الى الابد فرنسا الاجهم يعلمون ولهم الحق أنه سيأتى يوم بجد فيه فرنسا السبيل الموصل الى احترام كلتها وارادتها. ولا تعتقدى ياسيدتى ما قلته لك أن الهم قدفترت ازاء عمل فرنسا . كلا. فاننا نعلم جيدا أن خدام المسائل الكبرى كمسئلتنا يجب عليهم مقاومة جيدا

Budapest, le 28 Mars 1897.

Madame et bien-aimée Directrice.

Vous avez eu mille fois raison de m'écrire, ce qui est enraciné dans mon âme, que « le patriotisme seul de son grand soufile, pourrait balayer la «frousse générale».

J'ai toujours pensé ainsi, et vous avez dù le remarquer dans tous mes actes — je n'ai jamais désespéré de l'avenir de mon pays et du triomphe final de notre cause — surtout maintenant que les patriotes égyptiens sont unis, et que j'ai un parti secret fort dévoné et prêt à se sacrifier pour la sainte Patrie.

Avec ce travail, avec cette chalcur du patriotisme que vous connaissez toujours en moi, avec cette abnégation qui sont pour moi le premier devoir, je ne doute point qu'un jour viendra où mes appels seront entendus, où mes aspirations seront réalisées.

Vous voyez qu'autant qu'il est en mon pouvoir, je gagne à notre cause des sympathies, partout je répands la vérité dans tous les pays et je rends les ennemis de nos occupants plus nombreux que jamais: notre situation ressemble tout à fait à celle d'un homme qui a chez lui un voleur qui vole.

الصعاب وأن لا يدخل اليأس قلوبهم. هذا وسأشرح لك احساساتى السياسية عن اقامتى فى مدن التحالف الثلاثى قبل أن أبرح القاهرة قرأت لك مقالة على مصر فى جريدة «لوبتى مارسييه» وقد أعجبتنى كشيرا

« بودابست فی ۲۸ مارس سنة ۱۸۹۷

سيدتى المديرة المبجلة

لقد أصبت ألف مرة فيما كتبته الى مما هـو راسخ في فسي من أن الوطنية و-دها قادرة على أن تكسح بتيارها الجارف كل ما تجده أمامها من المخاوف

أيي ما اعتقدت في وقت ما غير ذلك وهو ما لا بدأن تكونى قد لاحظته في كل أعمالي . فأنى ما يئست أبدا من مستقبل وطنى ولا من النصر الذي سيكون خاتمة مسئلتنا . لا سيا أن الوطنيين المصريين متحدون الآن ولنا حزب سرى مخلص للغاية وهو على استعداد لتضحية ذاته في سبيل الوطن المقدس

وأنى مع هذا العمل . معهذه الوطنيةالحادة . مع هذا

brûle fout et massacre tout; le devoir du malher reux propriétaire de la maison est de crier à la police et le crier à tout le monde.

Nous aussi, nous crions à tous et nous ne vouleus jamaisqu'un peuple libre de l'Europe ou d'ailleurs s'associe à l'Angleterre contre nous et travaille à notre perte.

Déjà j'ai trouvé qu'en Autriche on commence à comprendre qu'ils ont été trop longtemps les dupes des anglais et qu'ils doivent un peu s'occuper si leurs actes sont conformes à leurs intérêts.

Et, ici en Hongrie, quel beau spectacle de par iotisme !
je ne croyais jamais voir dans ce pays une nation ussi patriote. Quant aux opinions des politiques hongr is sur la
question d'Egypte, j'ai trouvé qu'ils ignorent com déternent
la situation actuelle de notre pays, ses malbeurs et ses aspirations, mais ils sont tout disposés à connaître la dérité, et
c'est là mon devoir, à lá défendre et à forcer l'Autriche à
ne pas être contre nous, si elle ne peut pas être pour nous.

Les sympathies que nous avons ici sont très grandes, et cela se comprend très facilement, la Hongrie est une nation très-jeune, vibrante de liberté et éprise de justice, elle ne pourra jamais admettre qu'en son nom Goluchowski permette

الزهد الى آخر ما تعهدينه فى مماهو أولواجب على لااشك اصلا فى أنه سيأتى يوم يسمع فيه ندائى اذ تتحق آمالى

ولعلك ترين أنى أجمع حـول مسئلتنا من المواطف ما يصل اليه جهدى فأنى أشر الحقيقة فى كل مكان. وفى جميع البلاد أجعل اعداء المحتلين أكثر مما كانوا. فأن مركز بايشبه من جميع الوجوه مركز رجل فى داره لص يسرق ويحرق ما يجده فى طريقه ويذبح كل شىء. فواجب صاحب الدار التعس أن يصيح برجال الشرطة ويستغيث بكل انسان

فنحن كذلك نستنيث بالجميع . ولا نود ابداً ان تشترك أمة حرة من امم اوروبا او غيرها مع انكلتر اضدناو تعمل على خسارتنا

رأيت القوم فى النمسا قد ابتدأوا يدركون أن الانكليز كانوا يستغفلونهم زمناً طويلا. وانه يجب عليهـم ان يعملوا ولو قليلا متى وافقت أعمـالهم مصالحهم

وأماف المجر فما أجل منظر الوطنية الجميل فأنى ما كـنت أَطَّل أَني أرى أبدا في هذا البلد أمة وطنية الى هذا الحد l'assassinat de la nation Egyptienne au grand jour! Delendu Carthago!

Paris, le 14 Avril 1897.

Madame et bien-aimée Directrice.

Je viens d'arriver à Paris et m'empresse de vous écrire. Je désire vivement avoir l'honneur de vous revoir, après une si longue absence, et vous entretenir des choses de ma chère patrie et du grand mouvement patriotique actuel.

Paris, le 2 Mai 1897.

Madame et bien-aimée Directrice.

Une dépêche du Caire m'appelle, et m'invite à rentrer le plutôt possible, elle me signale en outre ce fait important que les Anglais poussent les Grecs habitant l'Egypte à se révolter contre les musulmans, et à créer par là des désordres qui profiteraient à l'occupation.

Obéissant toujours à mon patriotisme et à la voix de mon àme, j'ai décidé de rentrer mercredi prochain, c'est-à-dire que je quitterai Paris ce jour là au soir. أما آراء الساسة المجريين فى مسئلة مصر فقد وجدتهم يجهلون كل الجهل مركز بلادنا الحالى وآلامه وآماله ولكنهم جميعاً على استمداد لمعرفة الحقيقة التى من واجبى الدفاع عنها حتى أقنع النمسا بألا تكون علينا ان لم تستطع العمل لنا

ال لنا من عواطف القوم هنا شيئا كثيراً وسبب ذلك واضح لان الامة المجرية في عنفوان شبابها متشبعة متشيعة للحرية . مولعة بالعدل . فهي لا ترضى أبدا أن يسمح جلوشوسكي (رئيس وزارتها اذ ذاك) باسمها أن تعدم الامة المصرية عمداً في رائعة النهار . . .

فلتسقط قرطاجنه!»

« باریس فی ۱۶ ابریل سنة ۱۸۹۷

سيدتى المديرة المبجلة

قدمت الى باريس وسارعت الى مكاتبتك. لا بى أود بكل تشوف أن أتشرف برؤيتك بعد هذا الغياب الطويل وأحادثك في شؤون وطنى العزيز والحركة الوطنية الكبيرة الحاضة

Alexandrie, le 12 Juin 1897.

Madame et bien-aimée Directrice.

Les dépêches Havas ont dû vous donner une idée de cette grande manifestation nationale qui a cu lieu mardi dernier — je ne me serais jamais attendu à un acte aussi grand de la part de mes compatriotes — à peine les journaux avaient-ils annoncé que je devais prononcer un grand discours politique en arabe, que des députations de toutes les provinces viurent pour prendre part à la manifestation. Plus de deux mille Egyptiens étaient là. Tous ont voté avec une joie bien légitime, l'ordre du jour proposé par moi à la fin du discours, condamnant l'occupation et demandant l'évacuation. Les Européens, même les Grecs, sont très contents de la manifestation et de l'ordre du jour.

Vous savez toujours mon point de vue à l'égard de la Turquie; je l'ai développé et beaucoup de Grecs de nos amis ont avoué avec nous que pour l'Egypte c'est une politique nationale que d'être avec la Turquie, puisque les Anglais occupent notre chère patrie.

Je ne doute pas que cette vitalité du peuple Egyptien, prouvée hautement, vous fasse plaisir, c'est pourquoi j'ai tenu à vous écrire ce mot, j'espère que vous daignerez « باریس فی ۲ مایو سنة ۱۸۹۷

سيدتى المديرة المبجلة

اشارة برقية من القاهرة تنادبني وتدعوني الى العودة على جناح السرعة وفيها مايشير الي هذه الملمة المهمة وهيأن الانكليز يحضون اليونانيين القاطنين في مصر على أن يثوروا على المسلمين وأن يوجدوا في ذلك قدلاقل يستفيد منها الاحتلال

طوعاً لوطنيتي وتابية لصوت وجداً في عزمت على العودة يوم الاربعاء المقبل أي انى أبرح باريس في غروبه »

« الاسكندرية فى ١٢ يونيه سنة ١٨٩٧

سيدتى المديرة المبجلة

لابد أن تكون تلغرافات هافاس قد أنبأتك بهدده المظاهرة الاهلية الكبرى التي كانت في يوم الثلاثاء الفائت والتي ماكنت أنتظر وقوعها من مواطني لعظيم جلالها حتى ذلك أنه لم تكد تعلن الجرائد عن الخطبة التي ألقيتها حتى جاءت الوفود من انحاء الاقاليم للاشتراك في المظاهرة التي

consacrer un article soit à la «Revue», soit ailleurs, sur le patriotisme Egyptien.

Paris, le 14 Septembre 1897.

Madame et bien-aimée Directrice.

Si votre temps vous le permet, veuillez avoir la bonté de me donner une audience. Je compte partir à la fin du mois pour l'Egypte: un homme comme moi a toujours besoin de vos bons conseils et de vos paroles réconfortantes.

Paris, le 22 Septembre 1897.

Madame et bien-aimée Directrice.

J'ai eu l'honneur d'être reçu hier par M. Rochefort, nous avons causé près d'une heure et demie, il a été très aimable pour moi et ne m'a pas caché ses sympathies pour ma chère patrie, il a même écrit ce matin quelques mots en notre faveur.

Je vous remercie encore une fois de m'avoir présenté à Rochefort pour lequel j'ai une réelle admiration.

حضرها أكثر من ألني مصرى وقد وافقوا جميعا بكل سرور ـ وهم محقوز في هذه الموافقة ـ على ماعرضته عليهم آخيرا من عدم الرضا بالاحتلال وطلب الجلاء وأن الأوروبيين حتى اليونانيين لمرتاحون الى تلك المظاهرة وهذا القرار

انك تعلمين خطق نحو تركيا وما اراه واجبا نحوهافقد أفصحت عن ذلك فى خطبتى وقد اعترف كثير من أصدقائنا اليونانييين بأنهمن السياسة الاهلية لمصر ان نكون مع تركيا عا ان الانكامز محتلون وطننا العزيز

وانى لاأرتاب فى أن حياة الامة المصرية النضرة التي تجلت للميان ستملؤك حبورا ولذلك كتبت اليك هذه الكلمة وأنا أؤمل أن تنفضلي بأفراد مقالة فى المجلة أو فى غيرها للوطنية المصرية »

« باریس فی ۱۶ سبتمبر سنة ۱۸۹۷

سيدني

اذا سمح لك وقتك أرجو منك أن تضربى لى موعدا للمقابلة لانى مزمع السفر الى مصر فى نهاية الشهر.

Le Caire, le 24Décembre 1899 (4)

Madame et bien-aimée Directrice.

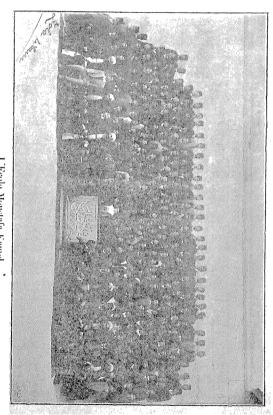
J'ai eu l'honneur et le plaisir de recevoir votre aimable lettre qui m'a été envoyée par M. Sénéchal, j'ai répondu à ses questions avec la plus grande franchise.

Votre aimable lettre m'a réveillé de mon sommeil, je suis resté en effet longtemps sans vous donner de mes nouvelles, contrairement à mes devoirs envers vous et à mon affection filiale pour celle qui a été pour moi une vraie protectrice. Enfin, je viens aujourd'hui faire appel à votre haute bienveillance pour me pardonner

La situation politique reste en Egypte la même : le gouvernement Khédivial est un gouvernement coupable, oublieux de ses devoirs, mais si le geuvernement est oublieux, la nation commence à prendre connaissance d'elle-même, les écoles nationales ouvertes l'annnée dernière ont eu un grand succès — mon école contient aujourd'hui 265 élèves — ils sont tous égyptiens pur sang et très intelligents, nous les élevons dans les sentiments les plus patriotiques, j'espère faire d'eux de grands patriotes.

Lundi dernier, j'ai prononcé un grand discours patrioti-

⁽¹⁾ Les lettres de 1898 sont rares et sans intéret, une flèvre typhoïde m'avait, durant de longs mois, empérhée de correspondre avec Moustafa Kamel.

L'Ecole Moustafa Kamel

وأن امرأ مثلى لنى حاجة على الدوام الى نصائحك النفيسة وكلماتك المشجعة »

« باریس فی ۲۲ سبتمبر سنة ۱۸۹۷

سيدتى المديرة المبجلة

تشرفت أمس بلقاء مسيورشفور والتحادث معه نحو ساعة ونصفا. وقد أحسن لقائى وما أخنى عنى عواطفه نحو وطنى العزيز وكتب اليوم بمض كلمات فى مصلحتنا

أَشَكَرُ لَكُ مَرَةً أُخْرَى عَلَى تَقَدَيْمِى لَمَسْيُورَشْفُورَ الذَّى أعجنت به اعجابا عظما ...

(١) القاهرة في ٢٤ ديسمبر سنة ١٨٩٩

سيدتى المديرة المبجلة

تشرفت وسررت بورود كتابك الكريم الذي بعثت يعه الى بواسطة مسيوسنيشال وقدأ جبته على أسئلته بكل صراحة. ولقد أيقظني خطابك هـذا من سباتي بعد أن مكثت زمنا

⁽١) خطابات سنة ١٨٩٨ نادرة و بلا فائدة وقد احرمتنى التيفودية التي لازمتنى طويلا مكانبة مصطفى كامل

que, il m'est impossible de vous décrire l'impression produite sur la peuple et le nombre extraordinaire des personnes qui ont assisté — il y avait au moins 4000 personnes — l'effet a été tellement grand que les organes du gouvernement ont dù, pour calmer l'opinion public et ne pas l'exciter, faire mon éloge? éloge bien étonnant de la part d'un gouvernement que j'attaque de toutes mes forces!

Pour les Boërs, la nation Egyptienne a de grandes sympathies, on attend fièvreusement les nouvelles, le départ de Kitchner a été applaudi ici, tous les hommes sensés considérent l'Angleterre comme tombée dans un grand abime. Quand nous voyons l'Angleterre obligée de faire appel à un homme aussi médiocre que Kitchner, nous ne pouvons douter un instant qu'elle soit en danger. Car Kitchner est connu parmi les officiers égyptiens et plusieurs d'entr'eux m'ont affirmé qu'il n'a aucun mérite dans la conquête du Soudan et qu'il a plus de chance que de mérite. De plus il manque de prudence. Comme j'ai eu l'honneur de vous le dire, je compte faire paraître dans dix jours, un grand journal quotidien (en arabe) pour micux servir mes idées, et faire réaliser mes vœux — il aura pour nom Al Lewa l'Etendard — je vous prie de vouloir bien m'envoyer un

Moustafa Kamel — à l'âge de 25 ans
- مير مصطن كامل كيده مصطن كامل كيده مصطن كامسة والمشرين من عره م

طویلاً لم أنبتك بأخباری مع ماتفرضه علی واجبات العطف البنوی نحوك أنت التی ظللتنی بجناحیك. ولذلك جئت الیوم آمل من رعایتك السامیة أن تصفحی عنی

لا تزال الحالة السياسية في مصركما هي والحكومة المصرية آئمة لاهية عن واجباتها. واذا كانت الحكومة مهملة فأن الأمة قد ابتدأت تعلم نفسها بنفسها. فأن المدارس الأهلية التي أنشئت في العام الماضي قد نجحت نجاحاً عظيماً وفي مدرستي اليوم ٢٦٥ تلميذاً كلهم من سلالة مصرية وعلى أتم الدكاء. وأنا ناث فيهم الشعور الوطني بأكل معانيه. وأملي أن أكو ن منهم وطنيين عظاء

ألقيت خطاباً وطنياً في يوم الأثنين الماضي وليس في المكانى أن أصف لك التأثير الذي أحدثه في الأمة . أما عدد الذين حضروا فقد كان فوق العادة . اذ هو يقدر بأربعة آلاف نسمة على الأقل. وقد كان تأثير الخطاب شديداً الى حدأن جرائد الحكومة رأت وجوب توجيه الثاء الى حتى تهدئ الرأى العام ولا ته يجه . وعجب هذا الثناء المدهش

article, comme le saint d'une grande amie au drapeau du patriotisme égyptien. Vous parlerez alors de la nation égyptienne et vous lui donnerez les conseils du sain patriotisme. Ca aura le meilleur effet.

P.S. — Je vous serai obligé de m'indiquer les ouvrages concernant l'histoire patriotique et les anecdotes patriotiques de tous les pays. Pour enseigner le patriotisme au peuple, il me fant de grands exemples.

Le Caire, le 28 Décembre 4899.

Madame et bien-aimée Directrice.

Je travaille beaucoup maintenant. Mon journal Al Leuca sera, j'espère, le premier journal en Orient. Je voudrais qu'il devint en même temps un organe du patriotisme égyptien et l'intermédiaire entre le monde européen et le monde égyptien. C'est pourquoi je vous prie de nous écrire de temps en temps des conseils patriotiques tirés des évènements de vos jours et de l'Histoire; de prier tous vos amis de considérer mon journal comme leur organe en pays musulman et d'y écrire.

Tous les Egyptiens sont enchantés de mon idée de

معد مستعلمة الفذ ٦٠ "س سه اشد

وجراء الاتوانيا و

و بالحالواء - م الرسائل بجب ال مكوراً ما منه أو مان به المامر ويواري ا بالراشرامه كل ورا القرة بتوادا الصب عرة تشاور (۱۹۰) -ال اروه الشريعة ميارع فيعي مره (١٣)

لصاحبًا جه .سطر کادل نك م

فيحوصب واروق الاثال الحروب رحسة وثلاثون عرشكا و الحازء (الانرشل المريعة إلا لمن مدمع فيسة الاشتراك مقدم؟

LHUIZ:

معوي المرة معودلا للالمال إلاسة أعرومتنو الاعلاد والصحية أتصاء سأتا 7 و وال ول الزاجة عيماء والانه الدائم سكور سره

() بار سه ۱۹۰۰) اللاد الاسلامة وبصل عواله إراد

حصر والكفر البالمرجع لوادهما وسمي فيدكن وبال لوادية من أرف لوا

وصلاه وسلام ميء مصر الرحل واماماه أد باد منه مرا ، كادي الي اعدت ع

Ben a later ورانوش دويه انهض والأموار والأ فروسه وسارأ فاستياه مسب مه والمان الادوائية وهويل ساعيتها

ودر بدلتة ساري عهد في وقد لواء وارضه وحدكاه الامه النصرية وحساه أرالاسلام بأشرف السل وأصوا خطة المعائل الأسلامة وما وعدته مي اسد و والشعد وكإراه فيرما عصمس أسأل الماه مصر المرمية سؤل في اطواء حريدة وهوادل أموه كلوري مااسدن لوادسيمياً لني لوطارً*م الع*ادم. - وراء للجاهدان واستارجهم معا والمراب وعلى لحدمه لأسلام والمسأدس بمسطت أ اللاعدد يعسرهما مرر، و ي تير أ واستعمار السلاما العبام المبارك فأرشهر ومعان فؤاكرك

ورمقساق ترز المعان وسمد حداد آن هدی لبناس و بنامه بدرو ترسی (اِما آبِن وافقهد ن حدج بی مرتحات مسلا نَّعُ سوارٌ (السر العام) عشر هه عل عاودنا فؤان الرسائل السماسية ر ونا كان دواد و كل نماج تأوة هو أ و زو دامان العيدة الوطن ولا بعرايات إثناء الوطئ وتوطيبة وتبشل أسبى أإطفت الواء وطالبنالياه والخامسم الندائك الصاية ميث وي ادسان عيد أكل معد رسادق ان مسلح الامه سوه

الأره والوجل والتقيدة عبده وكار فقامه أوسكون الدلك في الجراء، عصل حواله صد الإنهم إلىله المقاد منول وتكانه في [[ووباوالاسلام] مشر معكل ملكس في المن الماء الناه و سم إحراد اوروبا على الاسلام والسلس وكل القراق كالرجد فداق صعدف إطراقي أنها الانقاء كال وصال أدا العالم العالق رعادته الرساء العدي ما نصراب أرة المجالا عاد الاماتي الراسم وتطب مان والله المدواد علد ويدائد لمان أرعواته إزيدالاساليم اليهيل بوكار باراس بارارد الإراجاء مدايرت أالام والصرعدالذن لايه الميالدواق أحاصا التبعاعل بير المكافرا والرصيعان

رائيها " وعمل كلُّ الصَّابِيُّ والله وطلُّه ولا ﴿ ۚ العَالَمِ } حتمر فيه أحمار أورونا واسريكوآسا أ والسوء والسلطان بلاده اصله اسلال وهمل صوة في المؤد أ مصل موامه (آلب اوطب) بأن ب على ومتوه في ألم كل بطرال هفا كالواه الدي أصمي اوطيه الى من شأبها مند الروام عل الربح الوطن ومحدد وغارةً ، وقبا [الوطنية الطاهيرة في هوسو آساد الوطر . كات مصر لا تهمل مل ، بها لا لماعاد أو مر دنان معتركل ، فيه الدائده الا. بًا حول اواء الوص الدير أم م فيم على والدولة. ولا يقصر بدكى سدمه ألتراه المدنة وياص المندون اليمقاد وله أوسم الووم) الما الوحة الما السكرم الولا الواسب عوم ومو وطرالرو يوفيها فدكه التعرب عنى فجوموا أن وانا تؤميل مرجمرات النكبات

' الما عملة الحرودة في مدمة الوطن

المكافة والاستعال والمكياطي الاشياء ساء

م فينعهم و وكود والأواديين أ والنسائر عن أب المسادم إراجوه يتاركونسدال هده المدعه إسريد مريده إواساعي في الكور والعدور وهي مرام دلماً بالأحسن والدحسال وهي حرسه صد

سادة وأسم وراد الأتمأد و لاماق عر أ وقتا كامدية الدينية وتدا روح سمد ومينا مرد و ميا او والهوا و وال فعملائدة ده لمبن تربة وكلبه ويرفة التنزه والسان أحلاله مؤلانا البادي اراستعار الداري أفي هدأته المصر عمدها واستلالها وحطها والما ل كل من معيل عمله رميدة الرسل (المد الحبد سان) المدافة والنام مذكه والاسه والدولة - واحتلب النسائم أوان عام لمعمر و طال ساواته مرزها واسترها بسواحه بوب السطيار بناس أرواة الثال التاريوه ويتره لاعراك والواليم أنثا) المسيع بجب

دره ربههان مبه ۲۰۰۰ , معطق کا-ل)

الاراء مهم

كان الأسر قبل للباء الاسر بقرن أجد ماب، المد والساده على الأئم الاوروية وقر الشعاء وظهر. على الاتمر الاسلامية فاندية أ المرد النما المحال المركاسة

(1717 - 41/ 71) المادية لاترى فيها شنأ من لللا يأ اللهوي أمالأ مركاساتمية مدحسرت وأأتى فم المدينة المعيشة أمدت العامر عا النعد أسلاعسرك الانتساسيلالها أواليام من والانساق مديد آلاسيقلال كل - وسر مهدا كان مسيراً أو مبدماً م الأمير ولو طاعب تمسمها من –بيأ

لوطن الكساروهو مرسة الالاثص

لهة في ألدى المال الأسبية

وأعطم منه للسرقين واند آدب لحامه

المبل والانجاد فان أوصيل ومحدعم

شا ل الاد وعشا لل ماشاء ما آمر آ

ألاتم وامط الشبوب وحقب عليا كله

سعن أمكه ويعش مالمات من للج قيما

· والى كان القرن التاسم هشر قرن

تؤرتو كالمعاذ ملب تاوي

أالنام لسكايات وبالادهامدسة اسوام معوق أمال متمى همما الهون والعوطار والعرم والمسد والجرأت وعدس ومصر ال مایی علیه حداد أسیاب مجسد کلها ق سد واحد وهو ابها عالب ألسرهم أ وإولما وكوباوالمليين ويلاد برهاست أياللاغ لاسه رابه الحدادساميله لجيجله العليره فتأخ سادنها وعلما عريه الناري [الترفيد وأمله من بعده حيرا ورا

وان عالمه السياسة الأور، بية شادئ ﴾ (كلواه) عي حريدالي الأميال العربد أواستمال الرياصد الآحذ وعد مكومات أ العال والأساب دائد المنس وسوح في. مارع علامات الدولة السابية مع أوروبا في الاسلام وهو عرام في حرام والعد المساد هلما اسم معاربه باورس والسملال ألوش تجاسلات برمصروركاضي أسر معلاوالمكومان الاساء كاسب العادمة الكدرة الما الاسلام كله سمها وهي جرانه الجرام أل هسد. الاسياب وسرها أنفقت أثم الاسالايج م ومسل بشاريا والوسم والهراك والملاك الدولهن شيه حريره النعب واعياق أحريره عربس المحاشلال وسأ لتونس واحسرا لمصر أع صياح أروستي الشرق واحدآ مردن كخذب عي بالاحتداد ر. كانَ منسوع عساتها و بالمع والريم أ حقال الله له النوبية ع الداله السَّالية في تعريبالاسد عشر فسيراً كامداعط فلسلس المتخواد الباسع شد . ٥٠

م بسر مده المعائب الدلم يقو الوالب" ألحه من عرى في مروفة تحيم وليسل أتحدر والتعدم من أوتي فقاعلها وإحماسا صادما وحسيبا مبشرا وخدراكموق للرحمن الكورهوس تاهر برسالت ويُوحد الان المتحالة ماموغ من ضره الماعمه

. أشاعت سريدة (ألم إلى سل) الا كابريه ال الدكمور (ليمس) سمه الترسمال ق ے رہ ﴾ ی اندائل ومٹارم الاءاس وصل [وہدہ ہا، کاب-اء ہ وائم آدرہ [انسحہ اللہ علی واسرام حقوق [أوروبا مأل للوسُيو(ولكامه) ووارحارجية

Première page paraissant du Jonrnal Al-Lewa

﴿ أُولُ صحيفة ظهرت في عالم الصحافة من جريدة اللواء ﴾

من قبل حكومة أطمن عليها بكل قواى!!

الأمة المصرية تعطف عطفاً كبيراً على البوير وتنتظر الأنباء بتلهف. وقد صفق هنا لرحيل كتشنر واعتبر أهل الرأى السديد أن انكاتراكأنها قد سقطت في هاوية لأننا عند ما نراها مضطرة الى استدعاء رجل متوسط ككتشنر نجزم جزمابانا أنها في خطر. لأن كتشنر معروف بين الضباط المصريين وقد أكد لى الكثيرون منهم أن الفضل في فتح السودان لا يرجع اليه وأن حظه أكثر من أهليته . وعدا لاسكرية هزيمته

قد عزمت كما تشرفت بانبأتك من قبل - على اصدار جريدة كبرى يومية عربية لأستعين بها على خدمة أفكارى وأحقق بها رغائبي . وسيكون اسمها « اللواء » . ولذلك أرجو منك أن تتفضلى بأرسال مقالة كتحية منك انت الصديقة الجليلة للواء الوطنية المصرية وفيها تتكلمين عن الأمة المصرية وتزفين اليها نصائح الوطنية الصحيحة فأن ذلك

faire un journal vraiement national et patriote.

Cet'hiver, je ne peux pas quitter le Caire, mais si vous privez mon pays de votre visite l'hiver, prochain, je compte que vous viendrez l'autre hiver, et s'il plait à Dieu, je sera à vos ordres et à votre service.

Je vous prie, Madame et bien aimée Directrice, de me permettre de déposer à vos pieds mes respects les plus profonds et mon éternelle gratitude.

Le Caire, 26 Mai 4900

Madame et bien-aimée Directrice.

Si depuis quelque temps je n'ai pas en l'hounear de vous écrire, ce n'est pas que j'oublie mon devoir envers vous, non, mille fois non! : mais j'étais très occupé avec mon journal « Al-Lewa » qui a admirablement réussi et est devenu en quatre mois le plus influent journal de l'Islam. Maintenant que je suis tranquille de son coté, j'ai décidé de partir pour Paris le 15 Juin pour y être le 21. Je serai très heureux de savoir si vous y serez à ce moment, car je brûle de vous voir. Nous avons tant et taut de choses à vous dire!

يؤ تركثيراً

(ملاحظة) انى أننى عليك كثيراً اذا تفضلت بأرشادى الى المؤلفات الخاصة بالتاريخ الوطنى والقصص الوطنية عرب كل البلاد لألمن الشعب اياها فأنه يلزمنى ضرب الأمثال....»

« القاهرة في ۲۸ ديسمبر سنة ۱۸۹۹

سيدتى المديرة المبجلة

أنى أعمل الآن كثيراً وأملى أن يصير اللواء أول جريدة في الشرق. فأنى أريد له أن يكون في وقت واحد عاملاً للوطنية المصرية وواسطة بين المالم الأوروبي والعالم المصري. ولهذا رجوت منك أن تكتبي لنا بين آن وآن مواعظ وطنية مما جرى في أيامك أو في سطور التاريخ وأن تسألي كل أصدقائك أن يعتبروا جريدتي جريدتهم في بلد اسلامي وأن براسلوها

أن المصريين جيعًا مرتاحون لقيامي بأصدار جريدة أهلية الصفة وطنية المشرب

Hotel Casino San-Stefano (Ramleh)

2 Jnin 4900

Madame et bien-aimée Directrice,

Ce soir, je prononcerai à Alexandrie un grand discours politique et dans une semaine je prendrai le bateau pour la France. Je vous envoie ci-joint un article qui vous donne une idée de mon sentiment ainsi que du sentiment national sur le voyage du Khédive à Londres qui nous est si douloureux — Tout cela hélas! c'est la conséquense de Fachoda!

Trieste, le 21 Juin 1900

Madame et bien-aimée Directrice,

Nous venons d'arriver à Trieste et nous sommes en quarantaine On prétend qu'il y a la peste à Alexandrie. J'ai en le bonheur de lire ici à bord, votre admirable livre: « la Patrie Hongroise»; comme j'étais ému en la lisant! je vous remercie mille fois des bons moments que j'ai passés en lisant votre livre! la Hongrie! Combien je l'aime aussi! Me sera-t-il permis de lire un jour un livre de votre plume sur : « la Patrie Egyptienne » je l'espère bien! Déjà vous l'avez promis, et chose promise, chose due! Je ne trouve pas de

ايس فى وسمى أن أبرح القاهرة هـذا الشتاء واذا لم تسمحى بزيارة مصر فى الشتاء المفبل. نأنى أؤمل أن تأتى اليها فى الشتاء الذى يليه وسأكون لك بمشيئة الله مطواعاً قائمـًا بالواجب

وفى الختام أرجو منك أيتها السيدة المديرة المبجلة أن تسمحى لى بتقديم عظيم احترامى وشكرى الأبدى ... » « القاهرة فى ٢٦ مايو سنة ١٩٠٠

سيدتى المديرة المبجلة

انى اذا لم أتشرف بالكتابة اليك من زمن فليس ذلك لأنى نسيت واجبى نحوك . كلا وألف مرة كلا . وانما لأنى كنت مستغلاً جداً باللواء الذى نجح نجاحاً فائقاً وصار بعد أربعة أشهر أكثر الجرائد تأثيراً فى العالم الأسلامى . وبما أنى الآن مرتاح من جهته فقد عزمت على السفر الى باريس فى ١٥ يونيه لأصل اليها فى ٢١ منه . وأكون سعيداً اذا علمت أنك بها فى هذا الوقت لأنى ملتهب شوقا الى ويتك علمت أنك بها فى هذا الوقت لأنى ملتهب شوقا الى ويتك ولان عندى الكثير من الشؤون التى أريد أن أقولها لك

mots pour vous exprimer mon indignation contre l'Europe, la civilisation. l'humanité pour l'abandon des braves et panyres Boërs! Quel déshonneur et quelle leçon pour nous qui comptions tant sur l'Europe!

Que pensez-vous du voyage du Khédive en Angleterre? je sais que vous étes curieuse de connaître mon opinion à moi! je ne vous cache pas que ce voayge mattriste beaucoup; malgré les affirmations que le Khédive a données à tous ses amis, je me suis élevé contre ce voyage. Mais, pauvre Khédive, Fachoda l'aprofondément désespéré, et avec l'attitude de l'Europe dans l'affaire du Transval, qui pourrait conseiller au Khédive de résister séricusement à l'Angleterre! comme l'Alfemagne est pour beaucoup dans nos malheurs et dans la triste situation faite aux hommes de Krüger!

Je pars directement pour Budapest que j'adore de toute mon âme: je ne serai à Paris que vers le 25 Juillet prochain. Groyez-moi toujours, madame et bien-aimée Directrlee, votre ami le plus dévoué et votre protégé le plus reconnaissant. وأملى أن ترد منك كلة قبل براحي القاهرة ... » « فندق كازينو سانستفانو (رَمل) في ۲ يونيه سنة ۱۹۰۰

سندتى المدرة المبحلة

سألق في هذا المساء خطابًا سياسيًا وبعد أسبوع أسافر الى فرنسا وأبعث اليك مع هذا بمقالة تفصح لك عن شعوري. والشعور الأهلي نحو سياحة الخديو في لوندرة تلك السياحة التي آلمتنا كثيراً . وماذلك . وأأسفاه ! الا نتبحة فشو دة !...»

« تریستا فی ۲۱ بونیه سنة ۱۹۰۰

سيدتي المديرة المحلة

وصلنا الى تريستا وحجرعلينا لأنهم نزعمونأن الطاعون في الاسكندرية _ لقد حظيت عطالعة كتابك النفيس « الوطن الحرى » على ظهر الباخرة وشدّ ماحرك أشجاني عند ماقرأته! فأثنى علىك ألف مرة حزاء اللحظات التي كانت سمدة بأن قضتها في قراءة كتابك هذا! ماأحب للاد الحر الى ؛ وهل يسمح لى الزمان بأن اقرأ يوما ما مؤلفاً من

Budapest, le 28 Juin 1900

Madame et bien-aimée Directrice,

Je suis heureux de savoir que vous êtes en parfaite santé: c'est pour moi la chose la plus précieuse en France! et, veuillez croire que si je vais maintenant à Paris chaque-année, c'est pour vous voir, vous, la seule personne qui représentez à mes yeux l'ancieune France, la France de la bravoure et de l'héroïsme! La politique européenne me fait détester de toute mon âme la civilisation moderne, mais la politique française me reuverse et me rend stupéfait devant la contradition étonnante de votre histoire! quoi ? la France a déjà oublié Fachoda! Pas un acte politique du gouvernement français ne me fait éspérar en jui!

Vous me parliez dans votre lettre de Marchand. Comme il doit souffrir profondément de la politique française. Que dit-il des Boërs?

Je crois, pour ma part, que l'Europe aura en Chine des conflits tels qu'elle regrettera amerement, et trop tard, d'avoir suivi l'Allemagne dans sa politique d'Extrème-Orient. Gette maladie dont l'Europe est atteinte de vouloir tout dominer dans le monde, lui sera fatale! On nous parle maintenant

قلمك على « الوطن المصرى »! هذا ما أَوْمله يقيناً! انك سبقت فوعدت بذلك. وما وعد به واجب الأنجاز! أني لا أجد كلمات تسع أعرابي لك عن استيائى من أوروبا والمدنية والأنبيانية التي قضت بهجز البوسر البواسل البائسين! أى عار وأى درس لنا نحن الذين طالما كنا نعتمد على أوروبا! ماذا ترين في سياحة الخديو في انكلترا؛ أني أعــلم أنك مشغوفة بالاطلاع على رأيي الخصوصي؛ فلا أُخْفِي عليكُ أَن هـذه السياحة هاجتني . وماأسوأ حظ الخدو فقد أيأسته فشوده وكذلك خطة أوروبا في الترنسفال التي كان في استطاعها أن ترشده الى مقاومة انكلترا بكل ثبات . كما أن المانيا حرت شوطا بعيداً في آلامنا وفي ما آل الله حال رجال كروجر السي البخت أسافر مباشرة الى بودابست التي أعشقها بكل جوارحي وسأكون بباريس في الخامس والعشرين من شهر يوليه المقبل. هذا واعتقدي على الدوام ياسيدتى أنى صديقك الوفى المستظل بكنفك والمعترف ما لجميل »

du concert Européen en Chine et de l'étroi e union des puissances-européennes, quelle honte! est-ce que ce concert et cette union n'auraient pas du avoir lien dans la question du Transvaal? Quel honneur pour l'Europe d'être unie et couragense devant la Chine et divisée et peureuse devant l'Angleterre! la Chine a-t-elle nui à la paix des peuples antant que la Grande Bretagne?

Enfin, nous ayons eu notre part des malheurs de l'humanité et nous travaillons à la renaissance nationale en attendant l'heure de la délivrance et de la liberté.

Je pars ce soir pour le Bosphore où je resterai deux semaines : j'irai immédiatement à Paris où j'espère être le 20 Juillet.

* *

Le Caire, le 27 Septembre 1900

Madame et bien-aimée Directrice.

Je compte partir pour Paris le 12 Octobre et y rester trois semaines: j'ai mille choses à vous dire.

Mon journal et mon école marchent à merveille. Dans trois jours, nous avons à l'École les distributions des prix. J'ai plus que jamais l'espoir que notre pars sera un jour ce « بودابست فی ۲۸ یونیه سنة ۱۹۰۰

سيدتى المدرة المبحلة

أنى سميد اذ علمت أنك ق صحة جيدة فأنها أنفس مالي في فرنسا. واعتقدي أني اذا ذهبت كل عام الي اريس فلأراك أنت الوحيدة التي عثلين أمام عيني فرنسا القديمة . فرنسا الهمة والأقدام! ان السياسة الأوروبية تبغض الي ال بكن جوارحي المدنية الحديثة ولكن السياسة الفرنسية تعكس أمرى وتجعلني ذاهلا أمام التناقض الغريب المسطور في تاريخها؛ عجبا؛ أنسيت ذرنسا نشوده؛ ان سياسة الحكومة الفرنسية لم تعمل عملا واحداً بجعلني آملا فيها! الك كنت تذكرين لي «مرشان» في خطابك فلا بدأنه يتألم الآبن أشد ِ الأَلْمُ مِنَ السياسةُ الفرنسية . وماذاعسي أن يقول عن البوير؟ ان اعتقادي الخصوصي أنه سينصب لأ وروبا في الصين أشراكا تندم عليها بكل تحسر. فقد جارت المانيا في سياستها بالشرق الأقصى . وهذا المرض الذي ابتليت به أوروبا وهو رَغِتُهَا فَي امتلاكُ كُلُّ شيَّ في الوجود سيمود عليها بالوبال!

qu'il a été autrefois: le pays de la lumière et de la gloire éternelle!

Les mots me manquent pour exprimer la grande joie que je resseus à l'idée de vous voir prochainement.

Daignez me permettre de vous présenter mes hommages de respect et de profond dévouement.

* *

Le Caire, le 1 Juin 1901

Madame et bien-aimée Directrice.

Depuis une éternité vous ne m'avez pas donné de ves nouvelles. Je crois que la Grèce vous a tellement séduite que je n'ai plus de place dans votre cœur si tendre pour les patriotes. Néanmoins je lisais dans les journaux avec un vif intéret les détails de votre voyage en Grèce et j'en ai parlé moi-même dans mon journal. Je m'attendais à recevoir un de ces beaux jours une dépêche de vous me disant que vous preniez le bateau pour Alexandrie. Mais il paraît que l'approche de l'été vous a éloignée de notre chère patrie.

Puis-je avoir la consolation que c'est une partie remise à l'hiver prochain et que j'aurai bientôt l'affirmation de cet espoir par une lettre de vous? وأن الانباء تحدثنا اليوم بالاتحاد الأوروبي في الصين والارتباط الوثيق بين القوى الأوروبية. فياله من عار! أها كان ينبغي أن يكون هذا الاتحاد وهذه الرابطة في مسئلة الترنسفال؛ فأين شرف أوروبا من اتحادها وشهامتها أمام المكاترا؛ وهل أضرت الصين بالسلم بين الأثم كما أضرت به انكلترا؛ وأخيراً فقد نلنا قسطنا من مصايب الأنسانية وما زلنا عاملين للنهضة الوطنية منتظرين ساعة الخلاص والحرية!

أسافرهذا المساء الى البوسفور لأقيم على ضفافه اسبوعين ومنه أقصدتوا باريس مؤملا أن أكون فيها حو الى العشرين. من شهر بوليه »

« القاهرة في ٢٧ سبتمبر سنة ١٩٠٠

سيدتى المديرة المبحلة

عزمت على السفر الى باريس فى اليوم الثانى عشر من شهر آكتوبر لا قضى فيها ثلاثة أسابيع ولدى من المواضيع التى سألقيها عليك مايمـــــــ بالا لوف جريدتى ومدرستى

Je ne sais au juste la date de mon départ pour l'Europe : mais surement je partirai pour Paris et il me sera trés doux de vous voir après deux ans et d'entendre votre parole si encourageante pour une âme aussi enthousiaste que la mienne!

Le Caire, le 21 Juin 1901

Madame et bien-aimée Directrice.

Le Khédive part dans dix jours pour Divonne, pas pour Londres! les Anglais espéraient qu'il irait présenter ses respects au roi E. Mais je crois qu'il a vu combien deux voyages successifs à Londres lui font du tort; il est et sera toujours patriote. Ne croyez pas ce qu'on pent dire contre lui, il est peu fougueux, c'est vrai: mais sincèrement parlant peut-il l'être après Fachoda?....

Paris, le 17 Août 1901

Madame et bien-aimée Directrice.

Que dois-je vous écrire pour vous remercier de votre bienveillance envers moi? je suis vraiment l'homme le plus heureux du monde, puisque vous vous dérangez tant pour moi. سائرتان على أحسن حال . وبعد ثلاثة أيام سنوزع الجوائز في المدرسة. وأن أملى اليوم في أن وطننا سيعود يوما ماسيرته الأولى مهبط النور والمجد الأبدى لأوثق مما كان من قبل يقف قلمي عند ما أريد الأفصاح لك عن فرحى العظيم بلقائك قريبا . . هذا وتفضلي بقبول مزيد احترامي وفائق الحلاصي ... »

« القاهرة في أو يونيه سنة ١٩٠١

سيدتى المديرة المبجلة

لم أظفر من زمن مديد بشيء من أنبائك . وفي ظنى أن بلاد اليونان قد فتنتك الى درجة لم يبق معها مكان لى في قلبك الرحيم بالوطنيين . ومع ذلك فأنى كنت أقرأ في الجرائد بارتياح عظيم تفاصيل سياحتك فيها و تكامت عنها في جريدتى وكنت في انتظار أن أتناول في يوم من هذه الأيام تلغرافا من قبلك ينبثنى بقدومك الى الاسكندرية ولكن قرب الصيف على مايظهر أبعدك عن وطننا العزيز . فهل من تسلية بأن يكون هذا في الشتاء المقبل وأن يصل الى

Le Caire, le 27 Mai 1902

Madame et bien-aimée Directrice.

Comment pourrai-je compter sur votre indulgence après un si long silence? vou m'avez écrit que je devais être mort pour m'excuser! En bien non, j'ai une autre excuse qui sera certainement acceptée par vous qui êtes la meil-leure des mères, ma chère mère a été malade tout cet hiver d'une maladie de cœur qui m'a fait trembler pendant quatre mois, elle se porte heureusement bien maintenant, mais que d'angoisses j'ai eues!

Vous comprenez donc que si j'ai beaucoup pensé à vous; je n'ai pas eu la force de vous écrire. Mon journal a été privé de mes articles pendant longtemps aussi.

Excusez-moi donc et veuillez me pardonner.

Les affaires politiques sont toujours les mêmes, sauf quelques incidents où les Anglais ont montré une fois de plus leurs visées égoïstes, mais le sentiment national se développe d'une façon étonnante.

Mercredi dernier, nous avons fêté, dans toute l'Egypte, e centenaire arabe de l'élection par le peuple égyption, du grand Mohammad Ali; fondateur de la dynastie, comme vice-roi d'Egypte; j'ai prononcé à Alexandrie, devant plus de

Moustafa Kamel — à l'âge de 28 ans → مصطفى كامل ﷺ ﴿ فِي الثامنة والعشرين من عمره ﴾

تأكيد هذه المنية قريبا بخطاب منك ؟ اني لم أعرف على وجه النحقيق تاريخ سفرى الى أوروبا. ولكني بكل تأكيد سأسافر الى باريس ومحلولي أن أراك معد غياب طال سنين لأسمع كلتك المشجعة موجهة الى نفس متحمسة كنفسي»

« القاهرة في ٢١ نونيه سنة ١٩٠١

سيدتى المديرة المجلة

يسافر الخديو بعد عشرة أيام الى ديفون لا الى لندره : وكان الانكابز يؤملون سفره البها لنقديم واجب الاحترام للملك . ولكن يفل على ضي أنه رأى كيف كان عليه تأثير سياحتين متواليتين الى لوندره! على أنه لا نزال ولن نزال. وطنيا ذلا تعتقدى فيمايتقولونه عنه . نيم أن عنده بعض الاندفاع ولكن هل يمكنه أن يستسلم لحماسته بعد حادثة

« باریس فی ۱۷ اغسطس سنة ۱۹۰۱

سيدتى المدىرة المبحلة

ماذا بجب أن أكتب اليك لاشكر لك رعايتك أياي؟

3.000 personnes, un grand discours politique sur l'œuvre de-Mohammad Ali; la haine de l'Angleterre contre lui, l'occupation a ctuelle et les devoirs des Egyptiens envers leur pays. Le succès a été inouï et l'effet très grand. Je suis en train detraduire ce discours, je vous l'enverrai, aussitôt publié en français.

En attendant le plaisir de recevoir quelques mots de pardon je dépose à vos pieds mes hommages les plus respectueux..

Vienne, le 11 Juillet 902

Madame et bien-aimée Directrice.

J'ai eu le grand plaisir de recevoir votre très aimablelettre et nous partons d'ici pour Genève où je compte resterdeux semaines. J'irai à Paris quand vous voudrez, car ce n'est pas cette ville qui m'attire, mais vous.

Si vous voulez j'irai à Paris au commencement d'Août et partirai avec vous pour voir cette gloire de la France : Pierre-Loti. أنى فى الحقيقة أسعد العالمين بما أنك تجهدين نفسك كشيرا لأجلى »

« القاهرة فى ٢٧ مايو سنة ١٩٠٢

سيدتى المديرة المبجلة

بأى حال أقدرأن أعتمد على صفحاك بعد هذاالسكوت الطويل؟ انك كتت الى بأنه كان ينبغي لى أن أ كون قد مت لتغفري ذنبي! ولكن لاه: ها هو ذا سبب آخر لا بدأن تقبليه أنت المعدودة من خير الأمهات. والدتي العزيزة كانت مريضة طول هذا الشتاء مرضا في القلب وهوما أقلقني أربعة أشير. والآن صحتها والحمد لله حمدة بعد أن لقب أشد الكرب:من ذلك تدركين أني إذا كنت قد فكرت فيك كثيرا فانه ماكان في وسمى أن اكتب اليك حتى أن جريدتي كذلك حرمت رسائلي زمنا طويلا. فأقبيل عذري اذاً وتفضل بالصفح عني لا تزال الاحوال السياسية كما هي ما عدا بعض حوادثأظهر فها الانكليز فوق ماأظهروا سابقامن مراميهم الأنانية ولكن الشعورالوطني ينشر بحالة مدهشة. وُقداحتفينا

Genève, le 11 Août 1902

Màdame et bien-aimée Directrice.

J'ai reçu hier après mon retour de Divonne votre très aimable lettre. Je suis vraiment bien heureux que votre illustre poète et écrivain soit dans de bonnes dispositions pour me recevoir.

Je partirai d'ici, demain soir pour rester à Paris quatre jours, préférant vous laisser tout le temps nécessaire pour faire votre *Parole française*; je prendrai dimanche prochain le sud-express pour Hendaye; lundi 18 après-midi je pourrai me rendre chez M. Pierre Loti pour lui faire ma première visite.

Il me serait facile de rester avec vous une semaine, car je ne dois être à Paris que dans les premiers jours de Septembre.

Paris, le 45 Août 1902

Madame et bien-aimée Directrice.

Je ne pourrai pas être à Hendaye avant mercredi matin, car un ami très intime vient d'arriver ici et veut à tout prix me retenir deux jours; je le lui ai promis à la condition في يوم الاربعاء المادى بمرورما ته عام على انتخاب الشعب المصرى الحمد على الكبير مؤسس البيت الخديو والياعلى مصر وألقيت خطابا سياسيا بمدينة الأسكندرية على عمل محمد على وبغض انكلتراله والاحتلال الحاضر وواجبات المصريين نحو وطنهم . وكان عدد الحاضرين ينيف على ثلاثة آلاف نسمة . أما الفوز الذي نلته فقد كان نادراً في بابه والتأثير عظيا جدا . وبما أنى عازم على ترجمة هذا الخطاب فسأ بعث اللك به متى نشر بالفرنسية

واننی مع انتظاری ما سیشرح صدری من تلقی بعض کلمات صفح منك أتدم لأعتابك واجبات احترای...» « فیدا فی ۱۱ یولیه سنة ۱۹۰۲

سيدتى الديرة المبجلة

تناوات خطابك الجليل بمزيد السرور. أبرح فيينا الى جنيف لا تيم فيها السبوءين وسأذهب الى باريس متى أردت لأن تلك المدينة ليست هى التى تجذبنى اليها ولكنك أنت التى تجذبينى. ولوشئت لذهبت الى باريس فى أوائل أغسطس

de vous demander votre permission. Vous n'avez qu'un mot à m'envoyer par dépêche et j'obéirai à votre volonté.

Je me sens très fier et très heureux à l'idée que dans quelques jours je vais connaître et devenir peut-être (inchallah) l'ami de Loti que j'admire depuis que je sais admirer un homme!

Vienne, le 13 Septembre 1902

Madame et bien-aimée Directrice.

Aujourd'hui c'est le vingtième anniversaire de l'échec de l'Egypte à Tell el Kébir et de la honteuse trahison d'Arabi, c'est avec le plus profond chagrin et la plus triste mélancolie que je vois ce jour passer et pense qu'il y a juste vingt ans l'Egypte, ma très chère patric, a été livrée à son ennemie mortelle l'Angleterre.

Je me suis dit que le meilleur moyen de calmer cette tristesse légitime, c'était de vous écrire, de parler un peu à cette grande âme qui n'a jamais connu et ne connaîtra jamais le désespoir! Que d'idées tristes me passent par la tête! que de fois je me dis : à quoi lon vivre en esclave de la tyrannique Angleterre et qu' faire pour sauver la chère et sainte Patri ? لنسافر معا ونزور فخر فرنسا بييرلوتي »

« جنيف في ١١ أغسطس سنة ١٩٠٢

سيدتى المديرة المبجلة

تلقيت أمس بعد عودتى من ديفون خطابك الرقيق .

وانى لسعيد جدا اذ ان شاعركم وناثركم الشهـير فى استعداد للقائى وسأبرح جنيف غدا مساء لا قضى فى باريس أربعة

أيام مفضلاً أن أترك لك الزمن الكافى لوضع «كلتك الذن قرر () وإذاك لك الزمن الكافى لوضع «كلتك

الفرنسية » (١). ولذلك سآخذ قطار الجنوب الى هنداى وبعد ظهريوم الأثنين ١٨الشهر الجارى أقصد مسيو بييرلوتي

لأزوره لأول مرة

ويسهل على أن أمكث في صحبتك أسبوعا لأنه لايجب أن أكون في باريس الا في أوائل شهر سبتمبر ... »

باريس في ١٥ أغسطسُ سنة ١٩٠٢

سيدتى المديرة المبجلة

⁽١) كانت تصدركل المبوع رسالة صغيرة في السياسة المارجية عنوانها «كلة فرنسية»

Que peut nous réserver demain le grand inconnu? est-il un ami ou un ennemi?

Je ne doute pas que l'Angleterre trouve un jour sa tombe et sa fin : mais quand? Vivrai-je une minute aprés la déclaration de l'indépendance de mon pays?

Enfin que puis-je vous dire? je suis bien malheureux et rien au monde ne peut me rendre heureux. Je pense toujours avec la plus grande reconnaissance à votre bonté envers moi et à tout ce que vous avez fait pour le modeste serviteur de son pays.

Constantinople, le 21 Septembre 1902

Madame et bien-aimée Directrice.

J'ai eu le plaisir et l'honneur de recevoir hier votre chère lettre; je l'ai lue et relue, elle m'a été remise une heure après l'arrivé du Khédive.

La réception qui lui a été faite par le Sultan n'est pas trés chaude, mais elle n'est pas du tout froide, il y a ici trop d'intrigues et à la place du Sultan, un Richelieu deviendrait fou à force de s'occuper de tous les « néfastes produits de la méchancaté humaine ». C'est le régime qu'il faut changer

لا يمكننى أن أكون فى هنداى قبل صبيحة يوم الأربعاء لأثن صديقا عزيزا على قد وصل الى هنا وود بالرغم منى استبقائى يومين فوعدته بالقبول على أن أسألك الأذن فتفضلى بأن ترسلى الى كلة بالتلغراف لا كون طوغ مشيئتك

أنى أشعر فى نفسى بافتخار عظيم وسرور كبير كلما تذكرت أنى سأتعرف الى بييرلوتى. ربما صرت بمشيئة الله صديقه بعد بضعة أيام لأنى معجب به منذ تعلمت الأعجاب برحل! ... »

« فيينا في ١٣ - بتمبر سنة ١٩٠٢

سيدتى المديرة المبجلة

اليوم هو تذكار السنة العشرين لهزيمة جنود مصر في التل الكبير وخيانة عرابي المخجلة! أنى أرى هذا اليوم يمر على وأنا في شدة اللم ومزيد الحزيث لأنه يذكرني بمرور عشرين عاما كاملا على تسليم مصر — وطنى العزيز — الى انكاترا خصمها اللدود

وقد حدثت نفسي بأن أحسن وسيلة لهدئه هذا الحزن

ici avant les hommes, autrement les résultats seront toujours les mêmes, malgré tous les changements que pourront subir les procédés!

Je ne pourrai pas vous entretenir anjourd'hui de la question de l'île de Thassos qui a tant occupé la presse, son Altesse n'a pas encore parlé au Sultan de cette affaire importante et nous attendons; j'espère que dans ma prochaine lettre, je pourrai vous donner les renseignements les plus précis.

J'ai lu, avec le plus grand plaisir, l'article « l'Ecole des barards » de Léon Daudet dans le Gaulois: quel esprit et quel style! j'admire vraiment tous ceux qui ont quelque chose de vous même! et cette noblesse d'âme cette grandeur dans les sentiments et ce bean et sublime patriotisme disent bien que l'écrivain est un de ceux que Madame Adam a donnés à la France.

On trouve ici dans tous les milieux, que la France gouvernementale est bien malade, quoi de plus anarchique que ces discours de Pelletan qui sert admirablement la politique allemande, qui travaille avec acharnement à vous séparer de l'Italie.

Yous êtes peut-être curieuse de savoir quel effet la guerre aux congrégations a produit en Orient, j'ai causé ici avec الغالب على النفس أن أكتب اليك مناجيا بعض النجوى تلك الروح الفائضة التى ما وصل ولن يصل اليأس اليها بما يمر فى ذهنى من تلك الذكرى المؤلمة وما أكرره فى نفسى مراراً: « مالذة الحياة فى رق انكاترا الظالمة . وما العمل لنجاة الوطن الغالى المقدس ؟ ؟ »

وماذا يخبي لنا القدر غدا؛ أخيراً أم شراً؛

أنى لا أرتاب فى أن انكاترا ستجد يوما حتفها وزوالها . ولكن متى ؟ أأعيش ولو دقيقة بعد اعلان استقلال وطنى؟ وأخيراً ماذا أتول لك ؟ أنى تعس الحظ جداً ولاشي فى الرجود يسعد حالى . وافكر دائما — معترفا بكل جميل — فى كرم أخلاقك نحوى . وفى كل ماقدمت لخادم وطنه المتواضع»

« الاستانة في ٢١ سيتمبر سنة ١٩٠٢

حظیت أمس بورودكتابك العزیز وقد قرأته وأعدته وكان وصوله الى يدى بعد وصول الخديو بساعة أن الاستقبال الذي أعدله من قبل السلطانكان بين des hommes considérables qui voient juste et qui m'ont dit que les musulmans ne donneront jamais leurs enfants aux frères, ni aux jésuites pour les élever, contrairement à ce qui se faisait autrefois. On se dit entre musulmans «ne soyons pas plus chrétiens que les chrétiens qui dirigent la France!»

Constantinople, le 3 Octobre 1902

Madame et bien-aimée Directrice.

Quand cette lettre aura l'honneur de vous être remisede tout mon cœur, je serai avec vous ; de toute mon âme, je ferai des vœux pour votre longue vie et la réalisation de vos légitimes espérances, pour la grandeur de votre chère patrie, soyez sûre, en tout cas, que parmi ceux qui penseront affectueusement à vous lundi prochain, jour anniversaire de votre naissance, j'occupe certainement la première place. (1)

Que Dieu grand et tout puissant, fasse que le 4 octobre prochain soit plus tendre pour la France que tout autre jour et que cet anniversaire de la naissance de la plus gran-

⁽¹⁾ Madame Juliette Adam est née le 4 octobre 1836. Elle a donc 72 ans; qu'elle porte flèrement.

الحفاوة والفتور والدسائس هناكثيره. ولو كان مكان السلطان رجل شديد البأس والدهاء (كريشليو) لاختبل يسبب اشتغاله بكل ما ينشأ عن خبث البشر من النتائج المشؤومة. ولذلك ينبغى تغيير النظام المعمول به قبل الرجال والاكانت النتائج كما هي مع كل التغييرات التي يمكن حدوثها ليس في وسعى أن أحادثك اليوم في شأن جزيرة طشيوز التي شغلت الصحافة مليا لأن سموه ما تكلم الى الآن مع السلطان عن هذه المسئلة المهمة. وأؤمل أن أفصح لك عن أمرها جليا في خطابي المقبل. أن غدا لناظره قريب

قرأت بمزيدالارتياح المقالة المعنونة «مدرسة الثرثارين» التى دبحها يراع الكاتب ليون دوديه في جريدة الجولوا. فما أرقى فكره وما أندى بنانه !! الى أعجب بحق بأولئك الذين نالوا بعض مزاياك!

الا ان هذه الروح الطاهرة . وهــذا الشعور العظيم . وهذه الوطنية القوية السامية — تعرب بأقصح بيان عنأن de patriote des temps présents soit fêté par tous les Français comme une fète de grandeur nationale!

L'affaire de Thassos est encore sans solution; les pourparlers continuent et je ne peux pas vous dire encore si nous obtiendrons ce qui est notre droit. Le Sultan a fait hier au Khédive de grandes gentillesses et des compliments sans fin, son Altesse compte partir pour l'Egypte jeudi prochain 9 octobre ou lundi 43, moi je partirai samedi prochain 11 octobre (s'il plait à Dieu).

Le Caire, 27 Octobre 1902

Madame et bien-aimée Directrice.

J'ai reçu, à mon arrivée de Constantinople et aver le plus grand plaisir, votre charmante et patriotique lettre, je partage pour votre chère Patrie, vos angoisses.

La polémique a été ces jours-ci très vive entre nos journaux et ceux de l'Occupation; un aveu admirable a été fait par « l'Egyptian Gazette » l'organe de l'occupation ces jours derniers.

Dans un article sur le rôle joué par les Anglais en Egypte, il a dit « en dehors des finances et de l'irrigation, les

الكاتب واحدمن أولئك الذبن أهدتهم مدامادم الىفرنساء كل دوائر الاستانة ترى ان الحكومة الفرنسية في مرض عضال وليس هناك من فوضي أكثر من خطب بللتان (ناظر البحرية الفرنسية سابقاً) الذي تخدم بكل مهارة سياسة المانيا التي تبذل كل ما في جهدها لأ بعادكم عن ايطاليا انك ريما تودين استطلاع ما احدثته محاربة الحكومة لارهبنات في الشرق. اني تحادثت مع الكثير من كبار هـذا البـلد ذوى النظر الصائب فقالوا لى ان المسلمين لا يسلمون ألبتة أولادهم لجميات الفرير أواليسوعيين ليربوهم كماكانوا يفعاون من قبل. ويقول المسلمون فما يينهم: «لا بحِب أَنْ نَكُونَ أَكُثرَ مُسْيَحِيةً مِنْ أُولِئُكُ الذِّينَ يُدِّيرُونَ دفة فرنسا!»

« الأستانه في ٣ اكتوبر سنة ١٩٠٢

سيدتى المديرة المبجلة

أنى مع وصول كتابى هذا الى يدك الكريمة أكون معك بكل جوارحي. وادعو الله من صميم فؤادي أن يطيل بقاءك

Anglais n'ant rien fuit de bon en Egypte, depuis le commencement de l'occupation jusqu'à nos jours. »

Vous comprenez naturellement que je n'ai pas laissé échapper une si belle occasion et que j'ai déclaré la faillite de l'occupation aprés un aven si inattendu.

Avez-vous des nouvelles de Loti? je compte lui envoyer mon portrait.

Le Caire, le 21 Novembre 1902

Madame et bien-aimée Directrice.

Je n'ai pas en l'honneur et le plaisir de recevoir une réponse à ma dernière lettre; j'ai lu, il est vrai, dans la Parole française, ce que vous avez bien voulu écrire pour l'interdition stupide de mon journal en Algérie, mais j'arrive toujours, vous le voyez bien, à vous lire continuellement et à me consoler par là de notre éloignement. Nous n'avons pas de nouvelles très intéressantes ici sauf que Kitchener est venu et parti, qu'on attend le duc de Connaugt pour l'inauguration des réservoirs et l'arrivée prochaine des grand médecins de l'Europe pour assister à notre congrés de médecine.

Kitchener a ouvert "Gordon Collège" et mis par là la

ويحقق آمالك الشريفة فى رفعة وطنك العزيز. وثقى أنى بكل تأكيد أشغل الحل الأول بين أولئك الذين سيفكرون. كل حنو فيك يوم الأثنين المقبل الذى هو يوم تذكار ولادتك (١)

أنى أسأل الله القادر العظيم أن يحمل يوم ٤ اكتوبر المهبل يومسمود لفرنسا أكثر من كل يوم. وان هذا التذكار تذكار ولادة أكبر وطنية في الأيام الراهنة يكون موضع حفاوة كل الفرنسيين كميد من أعياد السؤدد الأهلى !

مسئلة طشيوز لا تزال بلا حل. والمداولات جارية ولم يمكنى البت فيما اذاكنا سنحصل على ما هو من حقنا فيها. أما السلطان فقد أظهر أمس للخديو التفانا سامياً وترحيباً كبيراً. وأما سموه فقدعول على السفر الى مصريوم الحميس المقبل التاسع من اكتوبر أو الاثنين الثالث عشر وسأسافر عشيئة الله يوم السبت المقبل ١١ الجارى »

⁽۱) ولدت مدام جولیت آدم فی ؛ اکتو برسنة ۱۸۳۲ فسنها الیوم ۷۲ عاما وهی فی آجود صحة

première pierre de la politique tendant à diviser l'Egypte et le Soudan par le corps comme par l'âme. Les jeunes soudanais apprendront par leurs professeurs anglais à nous haïr et les deux peuples, égyptiens et soudanais qui n'ont formé à travers l'histoire qu'un seul, seront à jamais désunis. Voilà un nouveau danger pour ma chère patrie!

Une grave question préoccupe les esprits ici : c'est celle du pèlerinage. Quelques Anglais veulent l'interdir, mais les musulmans s'opposeront de toutes leurs forces à une pareille mesure, je vous envoie ci-joint un article que j'ai écrit sur ce sujet.

Le Caire, le 25 Décembre 1902

Madame et bien-aimée Directrice.

J'ai eu le plaisir et l'honneur de recevoir votre charmante lettre après mon retour d'Assouan. J'étais allé voir l'inauguration des réservoirs et tout ce que je peux vous dire là dessus, c'est que tous les Egyptiens ont, à cette heure, la conviction que ces réservoirs sont, au point de vue de l'irrigation, d'une grande utilité pour le moment; mais que si dans l'avenir les Anglais faisaient des réservoirs au Soudan, l'Egypte serait à leur merci et courrait les plus grands

« القاهرة في ٢٧ اكتوبر سنة ١٩٠٢

سيدتى المديرة المبجلة

تناولت عقب قدوى من الاستانة بمزيد الانشراح كتابك الوطنى المنعش وانى أشاطرك أحزانك على وطنك العزيز اشتد الجدال في هذه الايام بين جرائدنا وجرائد الاحتلال بسبب اعتراف غريب اعترفت به في هذين اليومين جريدة « الايجيشيان غازيت » التي هي لسان حال الاحتلال فقد قالت عن الانكايز في مصر «انه منذبد الاحتلال الى اليوم لم يعمل الانكايز في مصرشيئاً من الحسنات سوى اصلاح المالية والى »

وانك ولاشك تعرفين أنى ماتركت هذه الفرصة الجميلة تمر بدون أن أعلن فشل وافلاس الاحتلال بعداعتراف كهذا ماكان منتظر اأصلا

هل لديك انباء من لوتى ؟ سأرسل صورتى هدية اليه « القاهرة في ٢١ نوفمبر سنة ١٩٠٢ سيدتى المدرة المبجلة dangers. An point de vue politique, les réservoirs sont à Assonan un mur entre l'Egypte et le Soudan : je n'ai pas pu les voir sans une profonde tristesse pour la séparation opérée dans mon pays. l'Egypte et le Soudan ne forment en realité qu'un seul pays qui est la vallée du Nil.

Aprés la fête des réservoirs, nous avons eu le Congrès de médecine. Le docteur Bouchard a eu ici le plus grand sucrés, on ne parle que de lui, son discours a été un morceau littéraire très beau et de nature à séduire les orientaux, le congrès de médecine a très bien réussi, le Khédive y a gagné énormément, tous les délégués de puissances ont rendu hommage à la protection donnée par lui à la science.

J'espère que mon peuple fera un grand pas, pendant cette année dans la voie du progrés et de l'instruction.

Le Caire, le 3 Avril 1903

Madame et bien-aimée Directrice.

Rien d'intéressant ici au point de vue politique, une suite de visites princières voilà notre grande occupation. J'ai eu une entrevue avec S.M. la reine de Portugal et l'ai trouvée supérieure, nous avons parlé de liens qui ont jadis établi أبى ماتشرفت بتلقى جواب منك على كتابى الاخيروقلد قرأت في «البرول فرنسيز» ماتفضلت به بمناسبة منع جريدتي من دخول الجزائر. وهدذا مايدلك على أبى لا أغفل أبداً عن قراءة ما تكتبينه مما يسليني في بعادي عنك. ليس عندنا أنباء ذات شأن سوى نبأ وصول كتشنر ورحيله. وأنهم في انتظار الدوق دى كنوت لحضور حفلة افتتاح الخزان وقرب وصول كبار الاطباء من أوروبا لحضور مؤتمرنا الطبي

افتتح كتشركاية غوردون بوضع الحجر الاول السياسي ليحول بين مصر والسودان روحا كما حال بينهما جسما . اذ يعلم الاسائدة الانكايز فتيان السودان كيف يكرهوننا . وهانان الامتان المصرية والسودانية اللتان لم تكونا في جميع أدوار التاريخ الا أمة واحدة ستكونان من الا زغير متحدتين الي الابد . وهو خطر جديد قد أصاب وطني العزيز ! ان عندنا مسئلة مهمة تشغل الافكار وهي مسئلة الحجرف أفراد الانكايز بريدون منعه ولكر المسلمين المنابعة بالمسلمين المنابعة المحروب المسلمين المنابعة المسلمين المنابعة المحروب المسلمين المنابعة المسلمين المنابعة المسلمين المسلم

une profonde amitié entre la France et l'Egypte.

Les affaires des Balkans nous intéressent beaucoup ici. l'opinion puquique est certainement pour les Turcs. On trouve que l'Europe commet une grande faute en demandant des réformes pour les chrétiens seulement. De cette-façon elle a fait croire aux musulmans qu'elle veut les écraser; que pensez-vous de ces affaires ? croyez-vous qu'il y aura une guerre entre la Russie et la Turquie?

Daignez agréer mes hommages les plus respectueux et mon éternel dévouement.

* *

Le Caire, le 26 Juin 4903

Madame et bien-aimée Directrice.

Ne vous étonnez pas de mon long silence et excusez le plus dévoué et le plus éternellement reconnaissant de vos amis. J'étais accablé de mille choses et je vous dirai tout à mon arrivé à Paris. Vous comprenez le prix que j'attache à être toujours en correspondance avec vous : sans les tracas que j'ai eus, je ne vous aurais pas écrit ces mots d'excuse, j'aurai fait mon devoir.

Je compte partir le 7 juillet pour l'Europe, j'irai avec-

برسالة كتبتها في هذا الموضوع»

« القاهرة في ٢٥ ديسمبر سنة ١٩٠٢

سيدتى المديرة المبجلة

تلقيت بيد السرور والشرف كتابك السار بعد عودتى من أسوان التي كنت قد سافرت اليها لمشاهدة افتتاح الخران . وكل مافي استطاعي أن أقوله لك فيه أن عند المصريين جميعاً اعتقادا بأن هذا الخران من حيث الري ذو منقعة كبرى في الوقت الحاضر ولكن لو أقام الانكايز في مقتبل الايام خزانات في السودان فأن مصر تصبح تحت مقتبل الايام خزانات في السودان فأن مصر تصبح تحت رحتهم ويلحقها أكبر الاخطار . وأما من الوجهة السياسية فأن خزان أسوان ليس الا سورا بين مصر والسودان . وما استطعت أن أراه الا تكدرت شديد الكدر لهذا الانفصال القائم في وطني لان مصر والسودان ليسا في الحقيقة الالله بلدا واحدا هو وادي النيل !

بعد عيد الخزان جاء المؤتمر الطبي وقد فاز فيه الدكتور بوشار فوزا مبينا .ولا حديت للقوم في غيره . فأن خطابه mon ami Farid Bry qui a en l'honneur de vous être présenté, faire une care à Vichy, Ayez la bonté de me faire connaître votre plan de voyage pendant l'été.

Daignez me permettre de déposer à vos pieds mes hommages très respectueux et l'expression du plus sincère attachement du plus mélancolique des hommes!

Paris, le 6 Septembre 1903

Madame et bien-aimée Directrice.

l'ai en l'honneur et le plaisir de recevoir votre chère lettre et c'est avec le plus grand enchantement que nous viendrons mardi passer quelques moments avec vous et puiser dans votre prophétique patriotisme des forces et nous raffermir dans nos idées.

Daignez me permettre de déposer à vos pieds l'expression de mes hommages très respectueux.

Votre fils dévoné:

كان قطعة من الادب متقنة الوضع وفيها مايفتن الشرقيين. أما المؤتمر فى ذاته فقد نجيح نجاحا عظيما. وربح به سمو الحديو ربحا كبيرا. فقدأعرب مندوبو الدول عن مزيد اعتبارهم للرعاية التى تفضل بها جنابه العالى على العلم

وأنى آمل أن أمتنا تخطو هذا العام خطوة واسعة في سبيل التقدم والتعليم »

« القاهرة في ٣ أبريل سنة ١٩٠٣

سيدتى المديرة المبجلة

ليس عندنا الآن مجال مهم للسياسة غير سلسلةزيارات عناسبة وفود بعض الامراءعلينا وهي أكبر مشاغلنا الآن. وقد تحادثت مع جلالة ملكة البرتغال التي بلغت من الجلال مكانا قصيا . وذكرنا الروابط التي عقدت بين فرنسا ومصر في الزمن الغار أمتن الوداد

انمسائل البلقان تهمنا كثيرا. وضلع الرأى العام عندنا لاشك مع الاتراك. ويرون أن أوروبا ترتكب خطأ كبيرا بإقتصارها على طلب الاصلاحات للمسيحيين. فأنها يهذه الخلطة

Vichy, le 25 Septembre 1903

Madame et bien-aimée Directrice.

J'ai eu l'honneur et le plaisir de recevoir votre charmante lettre et j'ai écrit, après l'avoir lue, à Trieste pour demander l'autre lettre. Je suis très content d'apprendre que Loti commande la station du Bosphore, j'aurai certainement le plaisir de le voir là-bas. Je dois passer au Tyrol, avec mon ami Farid Bey que j'ai cu l'honneur de vous présenter il y deux aus, la plus grande partie de ce mois; les médecins trouvent qu'il est indispensable pour moi de rester à la montagne pendant un certain temps, mes nerfs commencent déjà à se fatiguer et ils ont raison, je n'ai aucune pitié pour eux! Vichy me fait beaucoup de bien et je ne m'ennuie pas ici; il y a quelques Egyptiens distingués et un monde cosmopolite qui m'amuse. Les eaux sont vraiment bonnes.

Nous avons lu mes amis et moi, avec une profonde tristesse les discours prononcés à Londres pour le rapprochement de la France et de l'Angleterre; il parait que Deloncle était de la fête! rien ne m'étonne plus dans ce monde et tout peut arriver! et dire que Fachoda date de quatre ans seulement et que personne n'a pu encore oublier l'entrée triomphale de Krüger à Paris!

Daignez me permettre de déposer à vos pieds les hommages respectueux du plus reconnaissant des fils.

Mohammad Farid Bey — Chef du Parti National ->ﷺ محمد بك فرید ﷺ ﴿ رئیس الحزب الوطنی ﴾

قد أحدثت عند المسلمين اعتقادا بأنها تود أن تسحقهم جميعاً فماذا تظنين في ذلك ? هل ترين أن حربا لابد واقعة بين الروسيا وتركيا ?

تفضلي بقبول أجل احترامي وشكرى الابدى » « القاهرة في ٢٦ يو نيوسنة ١٩٠٣ سمدتى المدىرة المحلة

لايدهشك سكوتى الطويل واعذرى من هو أكثر أصدقائك اخلاصا واعترافا بالجيل. فانى كنت مشغولا بألف أمر مما سأرويه لك عند وصولى الى باريس. على أنك تعلمين مقدار ارتياحى لاستمرار مكاتبتك. ولولا مشاغل حالت دونها ما اضطررت الى مثل هذا الاعتذار ولكنت قت بالواجب

وقد عزمت على السفر الى أوروبا في السابع من شهر يوليه . وسأرافق صديق فريد بك الذى تشرف بمعرفتك لقضاء زمن العلاج في فيشى . والى أرجو منك أن تنفضلي بتعريف بتفاصيل رحلتك في الصيف

Constantinople, e 26 Septembre 1903

Madame et bien-aimée Directrice.

Je suis arrivé ici en bonne santé après un excellent voyage, j'ai vu le Khédive, Pierre Loti et tout le monde. Son Altesse m'a dit combien elle est heureuse de vous voir prochainement en Egypte, elle a reçu Loti lundi dernier et ils se sont plu énormément, Loti m'a exprimé la plus grande admiration pour le Khédive et m'a dit qu'il était sous l'empire de son charme, il m'a prié d'employer auprès de vous toute mon éloquence pour vous décider à venir à Constantinople avant ou après l'Egypte; il a fait la même démarche auprès de son Altesse qui lui a fait la promesse formelle de vous prier personnellement de ne pas oublier un pays où votre fils bien aimé se plait tant.

Tout le monde parle ici de mon article du Figaro, et Européens et Turcs le trouvent parfait.

La situation ici est très critique, le peuple vent la guerre, et si les gens de Constantinople avaient les mêmes libertés que ceux d'Europe, ils iraient par milliers à Yildiz demander la guerre immédiate, c'est le Sultan qui l'empêche en patientant. On dit qu'il a peur de l'intervention de la Russie واسمحي لى أن أقدم الى رحابك أجل واجبات احترام واسمى درجات اخلاص أكثر الناس قسما من نغص الميش »

« باریس فی ۲ سبتمبر سنة ۱۹۰۲

سيدتي المديرة المبجلة

شرفت بتناول كتابك المريز وأننا بمزيد الحبورسنقصد ساحتك يوم الثلاثاء لقضاء ما تبسر من الزمان فيها .ونقتبس قيسا من الهام وطنيتك ونتثبت في عزائمنا

هذا واسمحي لى أن أقدم الى رحابك فائق واجبات الحترام ابنك المخلص » .

«فیشی فی ۲۰ سبتمبر سنة ۱۹۰۳

سيدتى المديرة المبجلة

نلت الشرف والحظوة بورودكتابك المنعش. وعلى أثر الاوته طلبت من تريستا الكتاب الآخر. ولقد سرنى ما علمته من أن (لوتي) يرأس حامية السفارة فى البوسفور. لأني سأفوز يقينا بلقائه هناك

il craindrait pour son règne, la même fin que le commencement, mais ses sentiments pacifiques ne l'empêchent pas d'envoyer, sans cesse, des soldats en Macédoine.

Constantinople, le 12 Octobre 1903

Madame chérie (1)

J'étais fort étonné de ne pas rerevoir de vos nouvelles ici, je me demandais si ma lettre s'était égarée ou si vous m'aviez cru déjà en route pour ma bien aimée Egypte. Hiersoir j'ai eu la bonne fortune de diner avec cet adorable Loti et à ma grande joie il m'a montré votre charmante lettre. Oui c'est dans un sacque nous vous amenerons à Stamboul! Seulement il aura trois trous pour votre tête et vos mains, il sera en soie pure préparée par les plus belles femmes du Caucase et de Turquie! Ça tente, n'est-ce pas?

Loti tient absolument à ce que vous veniez ici soit dans un sac, soit dans un wagon ordinaire. ça sera pour lui une des plus grandes joies de sa vic; je suis d'accord avec ce frère exquis pour supplier une mère trop indépendante de lui

⁽¹⁾ Cette expression est celle dont se sert habituellement P. Loti et elle fut adoptée par Moustafa Kamel.

أنه يجب أن أقضى القسم الأكبرمن هذا الشهر في(تيرول) مع صديقي فريد بك الذي تشرفت بتعريفه اليك منذسنتين. لأن الاطباء قد رأوا أنه من اللازم أن أمضى في الجبل بعض الزمن أذ أخذ النصب يستولى على أعصابي . ولهم الحق في ذلك فأني ما رحمت نفسي!.أن فيشي تفيدني ولاشيءيضايقني فيها. فأنى بينرهطمنأعيان المصريينوأناس مختلفي الاجناس أتسلى عماشرتهم . أما المياه فصحية جداً

قرأت مع أصدقائى بكل تحسر ما دار من الخطب في لوندره في سبيل تقرب فرنسا من انكلترا . والظاهر أن. دلونكل كان من المحتفلين بهذا العيد! أنني أصبحت ولاشيء يدهشني في هذا الوجود.فكل شيءجائز الوقوع.وما القول في فشوده التي لم عض علمها أكثر من أربع سنين ولم ينس أحد الحفاوة التي نالهاكروجر عند دخوله باريس ا

هذا واسمحي لى بأن أقدم الىرحابكواجبات احترام أ كثر الابناء اعترافا مالجميل» prodiguer un peu de tendresse!

J'ai en avec le grand Vizir un entretien très intéressant. Loti l'a envoyé au Figaro. Vendredi prochain je prendrai le bâteau pour l'Egypte, écrivez-moi donc au Caire et dites-moi l'effet de ma conversation avec Farid Pacha, Ah! si vous le voyiez, vous diriez que la race des grands hommes n'a point disparu de l'Orient! que Dieu l'aide dans sa lourde tâche!

Les Tures ont fait fête à Loti. Tous les journaux ont écrit des articles élogieux et charmants pour lui: il se plait beaucoup ici et fume tous les jours un narguilet comme un bon ture.

Le Caire, le 10 Novembre 1903

Madame chérie

J'ai eu le plaisir de recevoir vos deux lettres après mon retour de Constantinople, je les ai lues plus d'une fois et les compliments que vous avez daigné m'adresser m'ont beaucoup touché. Je suis allé à Alexandrie trois fois pour voir le Khédive : il s'est fait dernièrement une nouvelle popularité, si je peux m'exprimer ainsi, en allouant la somme de 70.000 fr. par an à un asile dernièrement créé par

« الاستانة في ٢٦ سيتمبر سنة ١٩٠٣

سيدتى المديرة المبجلة

وصلت الى هنا رافلا في حلل الصحة بعد سياحة بديمة وقد زرت الخديو وبييرلوتى وغيرها . وقال لى سموه اله يكون سعيدا برؤيتك في مصر قريبا .وقد استقبل مسيولوتى في يوم الاندين الفائت وكلاها أعجب بالاخر كثيراً . أما « لوتى » فانه أعرب لي عن عظيم اعجابه بالخديوى وقال لى انه قد سحره سحراً مبيناً ورجا منى أن أستعين بكل ما أستطيع من البلاغة لأحملك على القدوم الى الاستانة بعد أو قبل مصر . وقد سعى هذا المسعى بذاته قبل سموه الذي وعده وعدا صريحا ان برجو منك شخصيا ان لا تنسى بلدا يمجب به ابنك الاعز اعجابا كبيرا

يتحدث الكل هنا بمقالتي فى الفيجارو وجميعهم مرز أثراك وأوروبيين مجدومها شائنة

ان الحالة هنا حرجة للغاية . فان الامة تطلب الحرب ولوكان أهالى الاستانة عندهمن الحرية ماعند أهالى أوروبا l'initiative privée pour les orphelins et les enfants trouvés.

Nous avons parlé de votre voyage et il a été très enchanté et même flatté que vous comptiez être à Alexandrie le 5 Janvier pour le féliciter le 8 à l'ocasion de l'anniversaire de son avènement au trône.

J'espère que vous voudrez bien nous faire l'honneur d'accepter une invitation faite par le plus charmant des hommes. Mon Souverain se réjouit déjà beaucoup de vous recevoir dans notre chère et bien-aimée Egypte.

Pour votre voyage à Constantinople, nous en parlerons au Caire, Loti y tient beaucoup et si vous approuvez mon projet, nous pourrons faire ce voyage ensemble au mois de septembre (s'il plait à Dieu!)

Dans le domaine de la politique, nous n'avons pas grand rhose. Tout le monde s'occupe des affaires de la Macédoine et attend impatiemment une solution favorable à la Turquie.

Le Caire, le 6 Décembre 1903

Madame Chérie.

J'ai été heureux de recevoir votre charmante lettre, je l'ai lue à son Altesse qui a été trés touchée de vos reلذهب منهم الآلاف الى يلديز لطلب الحرب حالا . ولكنه السلطان هو الذي عنمها مع الانتظار . ويقال انه مخشى تداخل الروسيا وتخاف كذلك ان ينتهي حكمه محرب كما مدى مها . ولكن ميوله السلمية لا تمنعه من مداومة ارسال الجنود لمقدونيا

«الاستانة في ١١ كتوبر سنة ٣٩٠٧

سيدتى العزيزة

انی دهشت جدا لعدم الوقوف علی انباتك وقد تساءلت ان كان خطابی تأخر عنك أو أنك ظننت أنی سافرت الی مصرنا الحیدونة . بلغت أمس منتهی الحظوة بتناول طعام العشاء مع ذلك العربز المبجل « لوتی » وقد سرتی سرورا عظیما باطلاعی علی خطابك العربز ، أجل . أبا سنحصرك الی الاستانة فی دار من حربر ذی ثلاثة ثقوب لرأسك و كاتا بدنك علی أن يكون من ضناعة أجمل بساء قوقاسيا و تركيا ! اليس في تاك ما بنری ! أن « لوتی » مضمم علی كل و تركيا ! اليس في تاك ما بنری ! أن « لوتی » مضمم علی كل حال أن تأتی الی هذا سواء في دار أو عربة عادية فأن في ذلك حال أن تأتی الی هذا سواء في دار أو عربة عادية فأن في ذلك

merciements. Je vous serai très obligé de m'écrire vos der nières décisions. Vous serez ici le 5 janvier, n'est-ce pas ? En partant de Marseille le jeudi 31 décembre, vous pourrez être ici pour la fête de l'anniversaire de l'avénement au tròne du Khédive qui est le 8 Janvier : resterez-vous 5 semaines ou quatre ? En cinq semaines nous pourrons faire tout le voyage de la Haute Egypte sur le Nil, car avec 4 semaines nous serons obligés d'aller en chemin de fer jusqu'à Louxor (Thèbes) et de là à Assouan sur le Nil; vous jouirez mieux du voyage en passant 3 semaines sur le Nil,

Le Khédive donnera son grand bal annuel à la fin de Janvier et vous assisterez à cette fête grandiose. La distribution des prix à mon école aura lieu le 8 janvier et j'espère qu'elle vous intéressera.

Le Caire, le 25 Décembre 1903

Madame chérie.

Son Altesse le Khédive est heureux de vous voir accepter d'être son hôte sur le Nil, qui, comme vous l'avez dit si bien, reste malgré tout et à l'encontre de la volonté de tous à l'Egypte et aux Egyptiens. Vous ne resterez au Caire que

أعظم سرور براه فى حياته وأنى موافق لهــذا الاخ الجليل على استرحام أم مستقلة تمام الاستقلال لان تهبه شيئاً من حنانها

تحادثت مع الصدر الاعظم حديثاً خطير الشأن وقد أرسل « لوتى » نصه الى الفيجارو . وسأسافر الى مصر يوم الجمعة المقبل فاكتبى الى بعنوان القاهرة وأنبئينى عن تأثير محادثتى مع فريد باشا ذلك الرجل الذى لو رأيته لحكمت بأن عنصر عظاء الرجال لم يزل من الشرق! أسأل الله أن يساعده في مهمته الشاقة !

احتنی الاتراك بمسیو لوتی وقد ذكرته جمیع الجرائد بالمدیح والثناء وهو معجب بالاستانة كثیرا ویدخن كل یوم النار جیلة (الشیشة)كتركی متقن لها »

« القاهرة في ١٠ نوفمبر سنة ١٩٠٣

سيدتى العزيزة

سررت بتناول كتابيك بعدءو دتي من الاستانة فقرأتهما آكثر من مرة. أثرت في التهاني التي وجرتها الى ـ سافرت 12 jours; sur le Nil nous resterons 20 jours, le Canal de Suez nous prendra 3 jours.

Vous assisterez au grand bal du Khédive, il aura lieu le 20 janvier, le 22 nous partirons pour la Haute Egypte pour être de retour le 10 ou le 12 février, le 17 ou le 18 vous pourrez, avec l'aide et la protection de Dieu, partir pour votre chère France.

Nous ferons le voyage du Nil sur un bâteau spécial et j'espère que ça sera un des plus beaux voyages de votre vie. Veus comprenez bien, chère protectrice, que je ne pourrai jamais être assez patriote!

Loti m'érrit une très gentille lettre et espère toujours nons voir tous deux à Constantinople.

Le Caire, le 9 Mars 1904

Madame chérie

Quel voyage avez-vous fait? C'est la première question que je dois vous adresser, car c'est la seule que je me suis posée toute cette semaine. J'espère qu'il a été bon, heureux et agréable. Tout le monde a parlé et continue à parler de votre voyage, mes amis sont enchantés de savoir que vous êtes

الى الاسكندرية ثلاث مرات لمقابلة الخديو الذي جذب اليه القلوب مرة أخرى _ اذا صح لى أن أستعمل هذا التعبير _ لمنحه مبلغ ٧ . فرنك فى كل عام لملجأ الايتام واللقطاء الذى أُسس حديثاً وقد تكلمنا عنسياحتكِ وأظهر سروره بل وممنو نيته من أنك ستكونين بالاسكندرية في ه يناير ً حتى تهنئيه في اليوم الثامن عناسبة عيد جلوسه على العرش وأني آمل أن تتفضل علينا بقبول دعوة أكثر الناس دعة ولطفا فان مولاي يسركثيراً باستقبالك في مصربًا العزيزة . الغالية أِ أما سياحتك في الاستانة فسنتكام عما في القاهرة لان « لوتی » مصر علمها ولو وافقت علی رأیی فأننا نستطیع 🗀 تأدية هذه السياحة عشيئة الله معا في شهر سبتمبر المقبل ليس عندنا شيء مهم في جو السياســة والناس جـــماً مشتغلون عسئلة مقدونيا وينتظرون بنافد الصبر حلا مرضيا 😲 لة كما

> « القاهرة فى ٦ ديسمبر سنة ١٩٠٣ سيدتى العزيزة

ravic, le Khédive que j'ai vu samedi et hier et avec lequel j'ai causé longuement, m'a dit combien il était heureux de vous avoir reçue dans son pays, et flatté de voir la grande Française séduite par l'Egypte et le Nil.

Ma mère a lu votre lettre ou plutôt a entendu la traduction avec une grande émotion, elle m'a dit qu'elle n'avait jamais eu autant d'attertion pour une amie comme elle en a pour vous: elle prie le Tout-puissant pour qu'il vous protège toujours, et réalise vos chères espérances!

Je suisétonné de recevoir de vous des remerciements. Vous savez que la plus grande consolation pour le cœur d'un malhenreux patriote comme moi est le voyage que vous veuez de faire en Egypte. Peut-on être remercié d'avoir accepté un bonheur envoyé par le ciel?

La traduction de votre article "la France et l'Egypte" a paru en 14 colonnes, samedi et dimanche dernier. Son eflet a été considérable, le public éprouve un grand plaisir à trouver autant de franchise. J'ai donné aussi aujourd'bui la traduction de votre "Jeune Egypte" qui a paru au Gaulois le 1cr mars. Inutile de vous dire que j'ai supprimé une partie de ce qui me concerne.

En somme, je n'ai pas mal travaillé ces jours-ci!

سعدت بتناول كـتابك السار وقد تــلوته على الحناب العالى فأثر فه شكرك له . أكون لك ممتناً اذا كتبت الى " عن قصدك الأخير ألست حالة بيننا في الحامس من ينار ﴿ انك اذا برحت مرسليا في يوم الخيس ٣١ ديسمبر تحضرين هنا عيــد جلوس الخــديو على العرش وذلك سيكون في ٨ يناير . وهل تمكثين أربعـة أسابيـع أمْ خمسة ?. اننا نستطيـع في خمسة أسابيع عمـل السياحة بأكلها في الوجه القبـلي عن طريق النيــل أما في أربعة أسابيـم فاننا نضطر الى ركوب السكة الحسديدة لغابة الاقصر ومنها الى أسوان عن طريق النيل وقضاء ثلاثة أسابيع على النيل مما يروح نفسك كشيرا وتحضرين المرقص الخديوي السنوي الذي سيكون في آخر شهر ينابر

وان احتفال توزیع الجوائز فی مدرستی سیکون فی ۸ ینایر وأملی انه یروقك »

« القاهرة فى ٢٥ ديسمبر سنة ٣٠٩٠

سيدتى العزيزة

S.A. est plus que charme de la lettre de la Reine Amélie. Je vous la rends malgré le désir que j'aurais de l'avoir tou jours sous les yeux. Vous lui direz combien je suis reconnaissant à sa Majesté de cette haute bienveillance. Je n'ose pas le lui écrire.

Le Caire, le 14 Mars 1904

Madame chérie

Un incident diplomatique d'une haute importance vient d'avoir lieu entre les Anglais et le Khédive à propos de votre voyage. Vos articles publiés ici ont rendu les occupants de l'Egypte fous i ils ont poussé un journal anglophile et écrit; en Français "le Progrès" dont le Directeur est un Grec de la pire espèce, à écrire un article insolent contre vous, le Khédive et moi. Il dit que son Altesse, toujours influencée par son entourage, ignorait la portée de la réception trop flatteuse faite par lui à l'écrivain anglophobe qu'est Madame Adam. Poussant l'insolence jusqu'an bout, il menace le souverain d'Egypte d'un conseiller Anglais à la Cour pour le diriger dans la voie qui convient à sa situation. Cet article a paru vendredi et samedi matin (avant-

. أن سمو الحديوي لسرور من قبولك ضيافتُه على النيل. هدا النهر الذي - كما قلت بحق - يبقى بالزغم من كل شيئ وخلافا لأرادة الجميع لمصر والمصريين . أنك لا تقيمين بالقاهرة الا اثني عشر وما أماعلي النيل فسنمكث عشرين بوماً وثلاثة أيام في قناة السويس أما المرقص الخدوي الذي ستخضرينه فسيقام في ٢ ينابر ثم نسافر ألى صعيد مصر في الثاني والعشرين لنعود منه في العاشر أو الثاني عشر من شَهْرَ فَهُوَايِرٍ. وَفِي السَّايِعِ عِشْرَ أَوْ الثَّامِنِ عَشْرُ مِنْهُ تَسْافِرُينَ ﴿ مجروسة بعناية الله الى وطنبك فرنسا الفزيزة وسنؤدى. سياحة النيل على باخرة خاصة. ولى الأمل أن تكون من ُّدع سياحات حياتك والا فلا أكون وطنيًا بالمعني الذي

كتب إلى مسيولوتي خطابا غاية في الرقة ولا يزال آملا أن برانا في الأستابة ».

« القاهرة في به مارس سنة ع.

سيدتى العزيزة

hier) le président du Conseil et le ministre des affaires étrongères ont été chez son Altesse au palais d'Abdine, et lui ont dit l'emportement dans lequel se trouvait Lord Cromer. Une minute après, celui-ci se trouvait devant son Altesse; il s'est mit alors à se plaindre et à dire que la réception faite à Madame Adam était une provocation à l'Angleterre etc. etc. Le Khédive, avec un sang froid admirable, répondit à sa Seigneurie qu'il connaît Madame Adam depuis bientoit huit ans, qu'il a était invité chez elle à Paris et que ce qu'il a fait pour elle était un devoir pour lui envers une amie personnelle de lui et de son grand père; qu'enfin il est étonné de voir un acte de politesse et de courtoisie si mal compris par les Anglais!

Comme Lord Cromer ne pouvait pas riposter à une réponse aussi digne, il a entamé un autre sujet : le mien, il a dit que mes attaches avec son Altesse étaient trop blessantes pour l'Occupation et qu'il ne comprenait pas que son Altesse montrât tant d'amitié pour le plus grand ennemi de l'Angleterre en Egypte ; le Khédive a répondu encore très "patriotiquement" en disant que pour répondre aux attaques de la presse "anglophile" il avait et il aurait toujours besoin non seulement d'un seul Moustafa Kamel, mais

أول سؤال بجب على أن ألقيه عليك هو: كيفكانت سياحتك ؛ لأن هذا الشأن هو الشاغل الوحيد الذي شغلني كل هذا الاسبوع وأملى أنها كانت سفرة كلها توفيق وبهاء . نال اصدقائي الفرح عند ما علموا أنك سررت بهذه الزيارة . أما سمو الخديو الذي قابلته يوم السبت وأمس فقد قال لى بعد حديث طويل أنه كان سعيداً لاستقبالك في بلاده ومسرور من أن يرى مصر والنيل قد فتنا كبيرة الفي نسبة

قرأت والدتى كتابك _ أو بمبارة أخرى _ وقفت على على فحواه بكل تشوف وقالت لى انها مامالت فى حياتها الى صديقة كما مالت اليك وسألت القادر العظيم أن يمدك بروح من عنده وتحقق آمالك العزيزة!

وقد أدهشنى توجيه ثنائك إلى لانك تعلمين أن أكبر تسلية لفؤاد وطنى تعس مثلى انمـا هى سياحتك فى مصر . وهل يشكر المرء على قبوله نعمة الله ?

ظهر تعريب مقالتك (فرنسا ومصر) في يوم السبت

de mille Moustafa Kamel! il a ajonte que c'est vraiment ridicule de la part des journaix attachés à l'Occupation de le traiter de *jeune* après 12 aps de règne, 30 ans d'age et la paternité de 6 enfants.

Sur ce, lord Cromer s'est tu et l'incident est clos.

Tout le monde veut lire votre article "la France et l'Egypte". Veuillezordonner un on m'envoie dix exemplaires. Ma mère vous embrasse de toute son ame, mes sœurs se joignent à moi pour vous baiser la main loyale.

L'incident qui vient d'avoir lieu est l'explication de votre réve la veille de votre départ d'Alexandrie.

* * * *

Le Caire, le 28 Mars 1904 .

Madame chérie

J'ai une nouvelle à vous annoncer : S.M. le Sultan vient de me conférer le titre de *Pacha*. Les dépêches officielles et tous les journaux de Constantinople l'ont, annoncé : la joie de ma mère, de ma famille et de mes amis est grande; les félicitations pleuvent de tous cotés. L'Egypte patriote est heureuse de me voir arrivé à cet honneur à 30 ans, quoi-

والاحد الماضيين وقدشغلث ١٤ عموداً. أما تأثيرها فقد كان عظها وما فيها من ضراحة أزضي الجهور كثيرا وقد عربت اليوم مقالتك (مصر الفتاة:) التي نشرتها الجولوا في غرة مارس وقد حذفت قسما كبيرا من الثناء على وبالجملة فأنى قمت بالواجب في هذه الأيام!

كاد سمو الحديو يطير فرحا من خطاب الملكة أميليا وأنى أرده اليك بالرغم من ميلي لحفظه تحت نظري.وتفضلي بتبليغ جلالتها أبي معترف لها بهذه الرحابة العالية محوي فأنى لا أنجاسر على أن أكتب الى جلالها »

« القاهرة نفي ١٤ مارس نسنة ١٠٠٠

سيدتى العزيرة

وقع حادث سياسي خطير الشأن بين الانكامز والحديو بشأن سياحتك وأن مقالاتك التي نشرناها أطارت لب المحتلين اذ أوعزوا الى جريدة البزوجرية الانكليزية المشرب والتي تحرر بالفرنسية تجت ادارة نوناني خسيس المنبت فنشرت مقالة نذيئة ضدك وضد الحـ ديو وضدي . وقالت . que ça me soit bien égal.

Je travaille beaucoup maintenant pour faire "en arabe" un ouvrage sur le Japon, ses progres modernes et son patriotisme. Je désire montrer à mon pays comment on peut avancer, à l'encourager dans ses efforts actuels. Je vous serai très obligé de m'envoyer les noms et les adresses de tous les livres qui pourront m'être utiles ainsi que les articles et journaux sur le patriotisme japonais.

Le Caire, le 15 Avril 1904

Madame chérie

M' Delcassé vient de nous faire un mal énorme avec son accord anglo-français; l'engagement de la France à ne jamais demander un délai pour l'évacuation est un « enterrement» de la question d'Egypte et une condamnation de notre pays par le votre.

J'ai écrit mon opinion à M. Montorgueil pour la publier comme une interwiew à distance. S'il la publie, ayez la bonté de la signaler à Drumont, Rochefort, Daudet et à tous vos amis ; je désire qu'on sache dans toute la France l'effet que cet accord a produit ici. Les Anglais se sont acharnés

أن سموه نظرا لتأثيرمن محيط به فيه كان بجهل مسؤولية الاستقبال الفخم الذي قدمه للكاتبة العدوة للانكامز التي هي مدام آدم . وقد استرسلت في سبابهاوهددت عزيز مصر نوضع مستشار انكامزي بالمعية ليقود سموه في الطريق اللائق عركزه . ظهرت هذه المقالة في يومالجمعة . وفي صباح وم السبت (أول أمس)كان رئيس النظار وناظر الخارجية في حضرة سموه بسراى عابدين وأبلغاه الى أى درجة من التأثر وصل اللورد كرومر : وبعد دقيقة قابل اللورد سموه وصار يشكوويئن من أن استقبال مدام أدم يعد عثابة عمل عدائی ضــد انکاترا ... الخ ... الخ . وقــد أجاب ســمو الخدوى بثبات عجيب جنابه بأنه يعرف مدام أدم مر بحو ثمانی سنوات وأنه دعی الی منزلهـا فی باریس وأن ماقام به نحوها ليس الا واجبا يتحتم عليــه نحو صديقة شخصية له ولحده . وبالجملة فقد أظهر دهشه من أن عملا بني على الادبواكرامالوفادة يؤوله الانكابز تأويلا سيئا . ولما رأى اللورد كرومر أنه لاوجـه للرد على هذا الجواب

«officiellement» contre le Khédive à cause de la réception qu'il vous a faite. Lord Cromer lui a communiqué ces joursci, une note du Foreign Office montrant le mécontentement du gouvernement Anglais de cet accueil fait à une illustre enuemie de l'Angleterre.

le vous écris à la hâte et vous prie de m'envoyer ce qu'on écrira de moi sur mon opinion quand elle sera publiée par l'Eclair. Si vous avez le temps, je vous serai tres obligé de faire écrire à «l'Argus de la presse» de m'envoyer tout ce qui me concerne; car je n'ai pas son adresse. Mes hommages les plus respectment à vos pieds et mon cœur, toujours, restera celui d'un fils bien dévoné.

Hotel Casino, San Stefano,

Ramleh, le 10 Mai 1904

'Madame chérie

J'ai eu le grand plaisir de recevoir vos lettres, votre excellent livre et de lire votre article à la Libre Parole, tout ca ma donne un pen de cette gaieté qui s'en va hélas pour toujours pent-être; ja ne peux pas me consoler de ce funeste المقنع حول الدفة الى موضوع آخر هو موضوعي فأنه قال إن علائقي بسموه جارحة للاحتلال وأنه ما كان يعتقد أن سموه يعطف عطفا كبيرا على عدو انكلترا الأكبر في مصر وقد أجاب الخدو كذلك بكل وطنية قائلا: « أنه ليرد على مطاعن الصحافة الانكانزية المشرب برى نفسمه في الحال والاستقبال في حاجة ليس فقط الى «مصطفى كامل » وحده بل الى ألف من مثل « مصطفى كامل ١ » وأضاف سمو هالى ذلك! «أنه من الغرابة عكان أن تلقبه الحرائد الاحتلالية بالحدث بعد حكم طال اثنى عشر عاما وسن بلغت الثلاثين وأنوة لستة أبناء » وعلى ذلك سكت اللورد وانتهى الائمر أن الجميم متشوفون لقراءة مقالتك (فرنسا ومصر) فأرجو منك أن تأمري بارسال عشر نسخ منها

فارجو منك أن الامرى الرسان عسر نسيح مها والدتي تعانقك بكل جوارحها أما أخواتى فأمهن يقبلن معى بدك الـكريمة

وماكانت الحادثة التي حدثت الا تأويل رؤياك التي وقعت قبيل سفرك من الاسكندرية » accord anglo-français qui aura des effets désastreux pour notre pauvre pays et notre malheureux Khédive. Toutes les écoles de la terre ne peuvent plus attacher les Egyptiens à la France! mes compatriotes détestent aujourd'hui la France plus que l'Angleterre elle-même, je sais que c'est très cruel de vous dire cela, mais la franchise n'est-elle pas la base et l'âme de toute amitié? Je souffre doublement pour vous et moi. Songez donc que la France est la première puissance de l'Europe qui ait sanctionné l'Occupation par un acte officiel! quelle lumiliation pour les patriotes égyptiens et français!

Vous n'avez pas une idée de l'arrogance des Anglais acuellement; ils se moquent de nous "pauvres esprits" quiavons cru en la France; et ils ont raison de se moquer.

Avec cela ma situation personnelle devient très difficile et même grave. Tous mes anciens amis qui luttaient avec moi, égyptiens et français, sont, ou convertis à l'amitié anglaise, ou désespérés. Je suis à moi seul un parti qui a « القاهرة في ٢٨ مارس سنة ١٩٠٤

سيدتى العزيزة

لدى نبأ أزفه اليك. ذلك أن جلالة السلطان انعم على بنقب باشا وقد نشرته التلغرافاف الرسمية وجرائد الاستانة كافة. وأن سرور والدتى وأهلي وأصدقائي لعظيم والتهانىء تتقاطر من كل صوب والوطنيون المصريون يرون بعين السرور الموغى هذا الشرف في سن الثلاثين ولو أن ذلك لا يهمنى أنى أبذل الآن جهدى في وضع سفرعربى على اليابان ورقيها الحديث ووطنيتها لأنى أريد أن أبين للشعب كيف يرق واشجعه في مجهوداته الحاضرة. وأكون ممتنا لك اذا تفضلت وأرسلت الى بيان الكتب التي يمكن أن تفيدنى وكذلك وأرسلت الى بيان الكتب التي يمكن أن تفيدنى وكذلك مقالات الحرائد على الوطنية المانانية »

« القاهرة في ١٥ ابريل سنة ١٩٠٤

سيدتى العزيزة

أساء الينا مسميو دلكاسيه كثيرا باتفاقه الانكليزى الفرنسي لان تعهد فرنسا بعدم مطالبتها بميعاد للجلاء دفن les sympathies générales mais qui est seul. Je prévois même le jour, pas très loin, où les Anglais ne voudront plus que j'approche le Khédive.

Il va sans dire que je continuerai ma lutte jusqu'à la mort, mais que de tristesses et de chagrins!

Je vous écris ces choses pour vous personnellement, comme je dois tout dire à une mère qui me chérit et me comprend.

Je ne suis pas étonné de voir l'*Eclair* refuser mon article. Tout change en France pour nous et ce ne sera pas la dernière déception, je vous prie de le mettre dans votre « Parole Française» comme une lettre que je vous aurais adressée et de le faire reproduire par un journal comme l'*Echo de Paris* ou la *Libre Parole*.

Le Caire, le 29 Mai 1904

Madame chérie

Votre chère missive m'arrive au moment où toute l'E-

« للمسئلة المصرية » وحكم علينا من قبلكم وقد كتبت الى مسيو « مو نتورجويل » رأيي لينشره كحديث على بعدد الزار فاذاكان قد نشره فأرجو منك ان تلفتى اليه نظر « درومون » و « روشفور » و « دوديه » و جميع أصدقائك لانى أريد أن يقف الفر نسيون على التأثير الذي أحدثه عندنا هذا الوفاق

ان الانكايز أظهروا رسمياً حنقهم ضد الخديو بسبب الحفاوة التى قابلك بها . فقد أرسل اليه اللورد كروم في هدين اليومين مذكرة من نظاره الخارجية الانكليزية يبدى فيها استياء الحكومة البريطانية من هده المقابلة التى وجهت الى من اشتهرت بعداوتها لانكاترا!

اني أكتب اليك على عجل وأرجو منك ان تبعثى الى عاسيكتب على رأيى متى نشرته «لكاير» واني أشكر لك سلفا تفضلك اذاكتبت — وسمح لك وقتـك – الى شركة قطع الجرائد (لارجوس) ان ترسل الى كل مايخصنى لاني لمأعرف عنوانها. هـذا وأقدم الى رحابك واجبات

gypte parle de patrie et de patriotisme. Riaz Pacha, l'ancien président du conseil des ministres, qui a été sous son dernier ministère très anti-anglais, a prononcé un discours qui a indigné la nation toute entière; il a uniquement fait l'éloge de Lord Cromer et de l'Occupation devant le Khédive et toutes les sommités des Egyptiens, c'était à la pose de la première pierre de l'école industrielle '' Mohammad Ali'' à Alexandrie. Il s'agissait d'une fête nationale, car c'est le peuple qui a fondé cette école par son argent et ses sous-criptions, et voilà que cet homme choisit cette occasion pour nous mortifier tous!

Mais "malheur est bon à quelque chose", toute l'Egypte a protesté: les journaux le *Lewa* en tête, l'ont terriblement malmené, la presse anglophile l'a défendu mollement, tout en reconnaissant sa maladresse. Le mouvement patriotique ne de cette affaire est grandiose, et l'Angleterre doit savoir que tous les accords de la terre ne lui donneront jamais l'ame de la chère Egypte.

الاحترام . وأن فؤادى ليبـقى على الدوام فؤاد ولد مخلص للغانة »

> «أوتيل كازينو سانستفانو الرمل في ١٠مايو سنة ١٩٠٤ سيدتى العزيزة

حظيت بتلقى خطاباتك وسنفرك النفيس وتلوت مقالتك في جريدة « لاليبر يارول » ولاجرم أن كلهذا قد وهبني قليلا من ذلك الارتياح الذي ربما يزول الى الابد فأنه ليس في وسمى أن أنسلي أمام هـذا الوفاق الانكاــيزي الفرنسي المشؤوم الذي سيكون من ورائه أسوأ النتائج على وطننا التعس وخديوينا السيء الحظكما انهليس فىوسع جميم مدارس المعمورة أن تربط المصريين بفرنسا بعد الآن. وان مواطني يكرهون اليوم فرنسا أكثر من انكلترا نفسها أُقول ذلك وانكنت أعلم اله من القساوة المتناهية أنأقوله لكولكن اليست الصراحة أساس كل مودة وروحها ? ابي ' أَتَالُمُ أَلَمَا مَزْدُوجًا أَتَأْلُمُ لَكُ وَلَى وَالْاَ فَاذَكُرَى انْ فَرَنْسَا هَيَّ Je juge les événements assez importants pour faire un grand discours à Alexandrie ; je compte le prononneer mardiprochain, le lendemain matin je vous enverrai une dépêche ainsi concue "santé bonne", pour vous dire que le succès a été satisfaisant.

Je serai content de voir dans le Figaro une dépèche ainsi rédigée: « Moustafa Kamel, directeur du Lewa, a prononcé hier soir à Alexandrie devant une foule d'auditeurs un grand discours politique, l'orateur a affirmé que les Egyptiens s'attachent plus que jamais à l'idée de l'indépendance nationale; qu'ils flétrissent plus énergiquement tous ceux qui se font les servants des Anglais, et que par l'instruction et le développement intellectuel l'Egypte reprendra têt ou tard sa place dans le monde». Je me ferai un plaisir de vous envoyer le discours.

S.A, le Khédive m'a parle plusieurs fois de vous, hier encore où il est venu au Caire pour deux jours, il m'a demande de vos nouvelles; je me suis permis de lui dire que

أول دولة صادقت على الاحتــلال بعقــد رســمي ! ماأذل الوطنيين المصريين والفرنسيين! أنك لاتدرين مبلغ تشامخ الانكلىز فى الوقت الحاضر . فأنهم يسخرون منامحن «صغار الاحلام » الذين اعتمدنا على فرنسا ولهم الحق أن يسخروا . وأنءوقفي الذاتي يصيرمع ذلكمنأصعب المواقف وأخطرها فأنجميم أصدقائى المصريين والفرنسبين الذين كانوا يناضلون بجانبي أصبحوا اما أصدقاء للانكليز أو بائسين واني أكوّن وحدى حزبا من حوله عواطف القوم ولكنه بــــلا مؤازر وأرى كذلكاليوم القريب الذىفيه لا يود الانكليز أبداأن أقترب من الخديو . ومع ذلك فلا ريب في مداومتي الجهاد حتى الموت ولكن ما أشد آلامي وأحزاني ا اني ما أكتب هذا الا الى شخصك ليس الا فان من واجي أن أقص كل شيء على أم أعزتني وخبرتني.وان امتناع جريدة « لكلير » عن نشر مقالتي لم مدهشني لأن كل شيء في فرنسا تغير ازاءنا وليسهذا آخر خسران.فأرجو منكأن تنشربها فينشرتك « لابارول فرنسيز » كخطاب أرسلته اليك وان تستلخصه vous lui offririez vous même votre dernier livre, lors de son passage à Paris en Septembre,

Il sait votre chagrin de tout ce qui est arrivé et son attachement pour vous n'a fait que grandir. Je lui transmettrai vos respects.

Je voudrais partir le 2 juillet, mais j'ai bien des choses à faire: ma tête donne le maximum de ce qu'elle peut donner et j'ai vraiment besoin de repos. Je vous ferai savoir prochainement la date exacte de mon départ,

Ma mère mudit la mer qui vous sépare toutes les deux, elle me parle de vous tous les jours et embrasse vos lettres; c'est la tendresse en personne. Sa santé est meilleure maintenant et nous l'entourons de toute notre affection.

Je crains de vous avoir fatiguée avec mes histoires. Au revoir, et permettez au plus fidéle des fils de déposer à vos pieds ses très respectueux hommages et l'expression de son inaltérable attachement.

جريدة مثل «كيكودوياري» أو «لاليبريارول»

« القاهر ة في ٢٩ مانو سنة ١٩٠٤

سيدتي العزيزة

وصل الى مكتوبك والقطر بأجمعه بذكر الوطرس والوطنيين لان رياض باشا رئيس مجلس النظار السابق الذي كان في وزارته وطنياً ألق خطايا استاءت له الامة بأسرها. فانه خص اللورد كرومر والاحتلال بالمديح فى وجه الخديو وأعاظم المصريين . وكان ذلك في المكان المعد لوضع الحجر الاول لمدرسة محمد على الصناعية عدينة الاسكندرية وما كان هناك غرض الا الاحتفال بعيد أهلي لان الامة هي التي أسست هذه المدرسة عما آكتتبت به لها من المال. ولكن اختار هذا الجاحد هذه الفرصة ليؤلمنا جميعا! و «رب ضارة نافعة » فان الامة بأسرها قد احتجت كما احتجت جميع الجرائد وفي مقدمتها اللواء الذي أشبعه تقريعاً . أما الصحافة الاحتلالية فأنها مع محاولتها الدفاع عنه قد اعترفت في الجملة نخطأه . وان الحركة الوطنية التي أنتجها هــذه الحادثة لمالية

Alexandrie, le 9 Juin 1904

Madame chérie

Combien j'ai regretté que vous ne soyez pas la avant hier pour aimer davantage, si c'est possible, votre enfant. Devant plus de 4000 personnes j'ai prononcé mon discours, 4e succès est immense. le plus grand que j'ai eu: j'ai parlé pendant une heure et le Lewa a consacré deux pages pour publier le discours. C'est pour vous dire qu'il était le plus long et le mieux fait de tous les précédents. Toute l'Egypte est contente et les marques d'approbation me vicanent de toutes parts. Après le discours de Riaz. il était indispensable que la jeune Egypte élevât la voix! Lord Cromer ne doit pas être content, mais je m'en'...!

Je vous envoie le compte rendu que j'ai donné à la presse et qui a été publié par tous les journaux, Vous trouverez aussi ci-joint la coupure de "l'Egyptian Gazette" qui a publié, après bien des efforts, la traduction anglaise. S'il vous plait, envoyez-la à Mr Stead qui doit être de retour الشأن . وليس على انكاــترا الا ان تدرك ان جميع اتفاقات العالم لا تملكهاروح مصر العزيزة . واني أجدا لحو ادث:اعية لائقاء خطبة كبري في الاسكندرية ولذلك عزمت على القائما في يوم الثلاثاء المقبل. وسأرسل اليك في صبيحة اليوم التالي له تلغرافا هذا نصه : « الصحة جيدة » لينبئك أن النجاح كان ىاهرا. وأنه يسرني أن أرى في « الفيجارو » تلمرافا هذا مضمونه:

« مصطفى كامل مدير اللواء ألتي أمس خطاباً سياسها كبيراً في الاسكندرية على جم خفير من المصريين وقد أكد الخطيب أن المصريين يتعلقون الى الاند بفكرة الاستقلال الاهلي ومحتقرون بكل قواهجيع الذين يقدمونأ نفسهم لحدمة الانكايز وأنه بالتعليم ونشر الادب تستعيد مصر عاجلاأو آجلا مركزها في الوجود» وسأبعث اليك بنص الحطاب حادثني سمو الحديو مراراً في شألك وآخر مرة كانت أمس , أذ جاء ليقضي يومين في القاهرة وسألني عن أنبائك وقد رأيت أن أبلغ سموه أنك ستقدمين له شخصيا مؤلفك dn Transval.

Je suis obligé de retarder mon départ pour l'Europe jusqu'à la fin de Juillet : je passerai le mois d'Août, s'il plait à Dieu, en Suisse et serai à Paris au commencement de Septembre.

P.S. Ma lettre est courte, car je sens un mal de tête affreux.

Le Caire, le 46 Juin 4904

Madame chérie

Mille mercis pour votre charmante et encourageante lettre: ma mère est très heureuse de trouver que vous pensez bien à elle; mes frères et sœurs envient mon sort et voudraient être à ma place pour pouvoir vous voir bientôt.

Mon discours a produit une très grande sensation, tout le monde en a parlé pendant une semaine, les Anglais ont montré une grande fureur, et leurs journaux se sont mis à m'insulter lachement. Je suis bien *fier* d'être le seul homme الحديث أثناء مروره بباريس في شهر سبتمبر. وأنه يعلم مقدار كدرك مما حصل وصلته بك لم نزدد الا توثقا. وسأبغه احترامك. أنى أريد السفر في الثانى من شهر يوليه ولكن لدى أعمالا كثيرة أبذل فيها كل قواى ولذلك أرانى في حاجة عظمي الى الراحة وسأعلمك قريبا بتاريخ سفرى الحقيقى أن والدتى تسخط على البحر الذي يفصل احدا كما عن الاخرى وأنها تذكرك لي كل يوم و تقبل مكاتيبك اما صحتها فأم الليوم أجود وكلنا محيطها بمزيد الشغف. اخشى أن أكون قد اتعبتك بشؤوني. استو دعك الله راجيا أن تسمحي لاخلص الابناء أن يقدم لرحابك أسمى واجبات احترامه واكيد وفائه الذي لا يتبدل »

الاسكندرية في ٩ يونيه سنة ١٩٠٤

لقد اسفت كثيرا لعدم حضورك اول امسحتى يكون لا بنك منزلة عندك أكبر مما له لو أمكن ذلك . فقد ألقيت خطابى على اكثر من أربعة آلاف نفس بنجاح باهر لم أنله في حياتي اذ تكلمت نحوساعة وقد استغرقت الخطبة صحيفتين

insulté en Egypte pour son patriotisme.

Il m'a été très agréable de voir la dépèche dans le "Figaro", mille mercis, au moins qu'on ne dise pas que nous sommes morts!

Omar Sultan a tellement insisté avant son départ, pour me décider à le rejoindre que j'ai change mes plans et que dans deux semaines je m'embarquerai de Port-Saïd, je serai à Paris le 10 Juillet, m'attendez vous?

Je viens de terminer le premier volume de mon livre sur le Japon. La raison capitale qui m'a poussé à le faire a été de profiter du courant de grande sympathie que mes compatriotes ont pour les Japonnais, pour leur dire que ces gens la ne sont si forts que parce qu'ils sont patriotes. Je crois qu'il aura un grand retentissement. Je ne me suis jamais fatigué autant que ces jours-ci.

En attendant le plaisir et le bonheur de vous baiser la, main et de vous présenter les tendresses d'un fils reconnaissant, je dépose à vos pieds mes hommages très respectueux. اللواء وهى أطول وأدق من سابقاتها. ومصر بأسرها مرتاحة اليها. وعلامات الاستحسان ترد الى من كل جانب وكان من الضرورى أن ترفع مصر الفتاة صوتها بعد خطاب. « رياض » ولا بد أن يكون اللورد كرومر قد استاء ولكنى لا أبالى . . !

أبعث اليك بالملخص الذي قدمته للصحف والذي نشرته جميعها ومعه تجدين قطعة الانجسيان غازيت التي لم تنشر الترجمة الا بعد جهد جهيد فارسلها اذا شئت الى مستر «ستيد». الذي لا بدأن يكون قد عاد من الترنسفال. اني مضطر الى تأجيل سفرى الى أوروبا لغاية شهر يوليه. وسأمضى عشيئة الله شهر اغسطس في سويسرا وأكون في باريس في شهر ستمهر

(حاشيه)جاء خطابی موجزًا لانی أشعر بألم شــدید. فی الرأس »

« القاهرة فى ١٦ يونيه سُنة ١٩٠٤

لك الف شكر على خطابك السار المنشط. والدتى تجد

Le Caire, le 23 Juin 1904

Madame chérie

J'ai reçu avec la plus grande joie, votre lettre du 17 courant. Votre enchantement de me voir réussir malgré le temps, l'énervement et les hommes, est un encouragement pour moi. Vous êtes la seule qui puisse me dire si je suis dans le droit chemin ou non. Mon âme se nourrit de patriotisme et sans lui je mourrais! la vie ne vaut pas la peine d'être vécue sans cet amour immense et puissant qui donne à l'homme toutes les consolations et toutes les joies, même dans le malheur, que dis-je, surtout dans le malheur on nepeut trouver de force et d'espoir qu'en lui,

Votre enfant.

Le Caire, le 8 Juillet 1904

Madame chérie

Me voici à Naples la helle! j'ai eu un temps splendide et une traversée très agréable. Mon petit frère Hassan est نفسها سعيدة اذ تفكرين فيهاكثيرا. واخوتي وأخواتى يتمنون لو نالوا حظى ويودون أن يحلوا محملي ليتمكنوا من رؤيتك قريبا أحدث خطابى ضجة هائلة .وقد تحدث الناس به مدة أسبوع أما الانكليز فقد أظهروا الحنق وأخسذت جرائدهم تسبنى بكل دناءة .ولكنى أفتخر بأن أكون الوحيد الذي يسبفى مصر لوطنيته وقد سررت باطلاعى على التلفراف في الفيجارو . فألف شكر حتى لا يقال اننا متنا

ألح على «عمر سلطان» كثيرا قبل سفره ليحملني على أن أدركه ولذلك غيرت خطة رحلتي اذ أبرح بور سعيد بعدد أسبوعين وأكون في باريس في العاشر من يوليه فهل لك أن تنتظريني أنتهيت من الجزء الاول من كتابى على اليابان والسبب الرئيسي الذي حملني على وضعه الرغبة في الاستفادة من تيارشعور مواطني المتحه بقوة نحو اليابانيين ولا بين لهم أن أولئك الرجال لم يكونوا أشداء الالانهم وطنيون . وفي ظنى أن سيكون له رنين عال لأنى ماعانيت نصبا مثل ماعانيت في هدذه الايام . وانني مع انتظاري السرور والسعادة بلثم في هدذه الايام . وانني مع انتظاري السرور والسعادة بلثم

enchanté, j'espère qu'il sera quelqu'un; l'Egypte, avant la famille, a besoin d'hommes; toutes les làchetés que nous constatons tous les jours nous montrent le peu d'hommes d'action que possède, hélas! notre chère patrie.

J'ai terminé à bord la lecture de votre admirable et exquis livre, vous m'avez fait aimer et détester tous ceux que vous avez chéris ou adorés, je suis comme l'ami des uns et l'ennemi des autres. (1)

Enfin j'ai vecu aver vous en lisant votre livre et j'étais très heureux de trouver ma "bien chère maman" si belle, dans sa jeunesse, si spirituelle, si aimée. Je n'ai pas lu cet ouvrage remarquable avec les yeux d'un fils seulement, je l'ai lu en critique attentif et je peux dire sans vous flatter qu'il est captivant, vous faites intéresser votre lecteur à tout, même au puits et à la route de votre "Bruyères".

Votre dévoué.

⁽¹⁾ Un volume des mémoires de Mme Adam :

يدك وتقديم منو ابن معترف لك بالجميل أرفع الى رحابك فائق واجبات احترامي »

« القاهرة في ٢٣ يونيه سنة ١٩٠٤

سيدتي العزيزة

تلقيت بمزيد الفرح خطابك المؤرخ ١٧ الجارى . أن سرورك من رؤية نجاحى بالرغم من الزمن وخور العزيمة والرجال لتشجيع لشخصى . انك أنت الوحيدة التي تستطيعين أنبائي عمااذا كنت سائرا في طريق الرشاد أم لا . أن روحى تتغذى من الوطنية وبغيرها أفارق الدنيا . لانه لامعني لحياة تقضى في غير هذا الغرام (غرام الوطنية)العظيم القوى الذي يهب المرء كل تسلية وكل نعيم حتى في شدقائه . نعم وعلى الخصوص في الشقاء فأنه لا يجد الأنسان قوة وأملا الا في هذا الغرام »

« ۸ يوليه سنة ١٩٠٤

سيدتى العزيزة

ها أنا ذا في نابلس (نابولي) البديعة ! صادفني جو

Paris, le 16 Septembre 1904

Madame chérie

J'ai eu le plaisir de recevoir votre carte, j'aurais beaucoup aimé aller chez vous le 25, mais ce jour là je serai à
Londres. M. Stead m'a écrit qu'il m'attend le 23 courant et
comme je tiens à le connaître, je compte quitter Paris jeudi
prochain, le 22: je pense même préparer un discours pour
le cas où il voudra réunir ses amis : si je le finis demain
ou après demain je vous l'enverrai pour avoir votre opinion.
De Londres j'irai à Berlin, puis à Constantinople.

Le 21 Septembre 1904

Madame chérie

Vous êtes bien bonne pour moi, votre désir de me voir avant mon retour dans ma chère et malheureuse Egypte me comble de joie. Je devais aller directement de Londres à Berlin, mais pour remplir ce devoir qui m'est bien cher, n'oubliant pas que je vous en devrai comme de tant d'autres la

زاه فأجتزت محرا هادئا. ان أخي «حسنا» لفرح وأمل أن يصبر رجلا لان مصر في حاجة الى رجال قبل العائلةوما نراه من أنواع الجبن كل يوم يدلنا على قلةوجو درجال العمل فها . فما أسوأ نخت وطننا العزيز !

أتممت وأناعلي ظهر الباخرة تلاوة مؤلفك النفيس الذي به جعلتني أحب أحياءك وأبغض بغضاءك وبالجملة فكانى عشت ممك بقر اءة كتابك هذا وكنت في أهنأ سعادتي لرؤية « أمي» العزيزة مؤثرة عالية الشأن في صباها. وماقرأت هذا السفر الجليل بعين الابن فقط ولكن بعين المنتقد ايضاً. وأصرح لك بلا محاماة أنه آسر . فأنك تجعلمين قارئك مهتم بكل شيء حتى ببئر برويير وبطريقها المخلص لك »

« باریس فی ۱۶ سبتمبر سنة ۱۹۰۶

سيدتى العزيزة

حظيت بتناول بطاقتك وكنت أودكشيرا أن قصم ساحتك في ٢٠ الجاري ولكني في هذا اليوم أكون في لوندره لان مستر ستيدكت الى أنه في أنتظاري يوم ٢٣ connaissance, je retournerai à Paris pour 48 heures, je vousécrirai de Londres et vous dirai ce que j'aurai fait avec Stead. J'avais un rhume tellement fort que je n'ai pas pu écrire mon discours: mais si Stead accepte de réunir ses amis, ça sera l'affaire de quelques heures.

Je vous envoie ci-joint une coupure de la *Libre Purole* qui pourra vous intéresser. Vous m'écrirez votre opinion sur mes déclarations : j'habiterai à Londres (Cecil Hotel)

Daignez me permettre, madame chérie, de déposer à vospieds mes hommages très respectueux et l'expression de mafiliale affection.

Londres, le 23 Septembre 1904

Madame chérie

La Manche a été assez bonne. J'ai vu ce matin M. Stead' et nous avons causé longtemps, il m'a demandé un grandarticle pour "sa Revue".

Je suis très content de trouver en Angleterre, pour mes-

وبما أنى أود معرفته فقد عزمت على براح باريس فى الثانى والمشرين وفى فكرى أن أعد خطبة لالقيها اذاجمع اصدقاءه ومتى انتهيت من وضعها غدا أو بعد غدا أرسلها اليك لاقف على رأيك فيها . وسأبرح لوندره الى برلين ومنها الى الاستانة »

« ۲۱ ستمبر سنة ۲۹،۶

سيدتي العزيزة

انك لجمة العطف نحوى . وأن رغبتك في رؤيتي قبل عودي الى مصرنا الدريزة التعسة علوني فرحا . انه كان بجب على أن أذهب من لوندره الى برلين مباشرة ولكن قياما بتأدية واجب يعز على كثيرا سأعود الى باريس لا قضى ٤٨ ساعة وسأ كتب اليك من لوندرة شارحا ماعملته مع «ستيد» . غير ناس أنى مدين لك بكثير غيرها . أنى مدين لك بكثير غيرها . أصابى زكام شديد لم أستطع معه كتابة الخطبة . ومتى قبل أستيد » دعوة أصدقائه فان كتابها لاتستغرق بضعساعات أبه شاليك مع هذا بتصريحاتي المنشورة في «لاليبر يارول» لكي تكتبي الى رأيك فيها . وسأتخذ سكناى في لوندره «فن د

idées, un organe sérieux comme celui de M. Stéad.

Daignez me permettre, madame chérie, de déposer à vos pieds mes hommages très respectuenx et l'expression de monéternelle reconnaissance.

Berlin, le 4 Octobre 1904

Madame chérie

J'ai une bonne nouvelle à vous annoncer, mon frère Ali m'a télégraphié hier que le grand tribunal (cour d'appel) a confirmé le jugement de première instance annulant le mariage de ce triste journaliste dont je vous ai parlé : le mal est donc puni et j'ai la fierté de constater que nous avons des magistrats qui ne se laissent pas influencer. Ma joie est très grande et sachant que tout ce qui me fait plaisir vous réjouit, je me suis empressé de vous écrire. Je crois que cet homme qui a trahi la cause mationale ne pourra jamais se relever.

Le Berliner Tageblatt a publié ce matin, comme article

سيسل» . هذا واسمحى لى أيتها السيدة المحترمة أن أقدم لرحابك واجبات احترامى وأعرب لك عن عظيم ودى البنوى» «لوندره في ٢٣ سيتمبر سنة ١٩٠٤

سيدتى المبجلة

كان بحر « المانش » هادئا وقدزرت اليوم مسيوستيد وتحادثنا مليا وطلب منى رسالة مطولة لينشرها في مجلته وانى ليسرنى السرور كله أن أجد فى انكلترا صحيفة مهمة كمجلة مستر ستيد تنشر أفكارى . هـذا واسمحى لي أن أقدم لرحانك »

«برلین فی ٤ آکستو بر سنة ١٩٠٤

سيدتى المحترمه

أزف اليك نبأ عظيما . أرسل الى أخى « على " » أمس اشارة برقية بأن محكمة الاستئناف أيدت حكم أول درجة القاضى بابطال زواج ذلك الصحافى المسكين الذي حدثتك عنه. وعلى الباغي تدور الدوائر . ومما يرفع قدرنا أن لدينا ضاة لا تؤثر فيهم المؤثرات . ولعظيم فرحي وعلمي أن

de fond, une interwiew avec moi sur les questions Egyptiennes et musulmanes, j'ai dit que la liberté de l'Egypte restera notre "Delenda Carthago", on me dit que tout le monde a lu cet interwiew avec grand intérêt et que beaucoup de correspondants étrangers l'ont télégraphié à leurs journaux.

Je pars ce soir pour Budapest, écrivez-moi à "Hungaria. Hotel", vous savez le gra d bien moral que vos lettres me font, veuillez donc être prodigue avec moi!

Si vous voyez le colonel Marchand, dites lui, s'il vous plait, combien je l'aime et [combien je pense à lui; il peut êtresûr qu'il a eu moi un de ses plus dévoués amis.

Je dépose à vos pieds mes tres respectueux hommages et l'expression de monéternel attachement.

Constantinople, le 14 O tobre 1604

Madame chérie

J'ai été heureux de recevoir votre chère lettre envoyée-

ما يسرنى يشرح فؤادك أسرعت الى مكاتبتك.وفى اعتقادي. ان هذا الذي خان المسئلة الوطنية لا تقوم له قائمة

نشرت جريدة « برلينر تاجبلاط » في هذا الصباح مقالة افتتاحية تتضمن حديثا معى على المسائل المصرية والاسلامية قلت فيه ان حرية مصر تبقى ما دام مبدأ « لتسقط قرطاجنه» وقد علمت ان الاقبال على تلاوة هـذا الحديث كان عظيما وان الكثيرين من مكاتبي الصحف الاجنبية أرسلوه تلغرافياً الى جرائده

أسافر هـذا المساء الى بودابست فاكتبى الى بعنوان « فندق هنغريا » وتفضل على بالمزيد من خطاباتك فانكأعلم بتأثيرها الادبي في نفسى او بلغى «مرشان» عنى — عند ما ترينه بمشيئة الرحمن — ابي أبجـله كثيرا وأفكر فيه طويلا وليعتقد في أحد أصدقائه الاكثر اخلاصا . هـذا وأقدم . . » «الاستانة في ١٤ اكتوبر سنة ١٩٠٤

سيدتى العزيزة

سمدتأمس بتلقى كتابك العزيز المرسل الى بودابست

à Budapest, hier ici. Comme ça m'a fait plaisir de voir que vous êtes toujours avec moi et que deux cœurs sincères no peuvent jamais tomber en désaccord.

Le Khédive a vu à Constantinople Pierre Loti, c'est lui qui me l'a dit. il lui a dit combien il a regretté de ne pas avoir pu aller vous voir et lui a donné rendez-vous pour l'année prochaine chez vous, Loti a été charmant avec moi comme toujours. L'histoire du *Kaïk est une invention odieuse. Ce sont des Turcs qui lui ont préparé le sien et il est comme tous les autres, un peu plus beau peut-être. J'ai vu le grand Vizir qui a été plus que gentil pour moi, et de tous les grands personnages j'ai reçu le meilleur accueil,

Votre enfant le plus tendre et le plus dévoué vous baise respectueusement la main et vous prie de penser à lui.

Le Caire, le 28 Octobre 1904

Madame chérie

Je suis arrivé au Caire lundi dernier 24 courant et le

وسررت من كونك معى أينماكنت لان قلبسين متحدين لاعكن أن يصل الشتاق المهما. أخبرني بييرلوتي ان الخديو قد استقبله هنا وأعرب له عن أسفه لعدم تمكنه من زيارتك وواعــده اللقاء بساحتك في العام المقبل . ولوتى دامُّـا طلق المحيا معى ومسئلة « الزورق » لم تكن الا مجو نافان الاتراك قد أعدوا له زورقي الذي ربما امتاز عن غيره قليلا. قابلت الصدر الاعظم وأظهر لى مزيد لطفه وكذلكحالى مع جميع كبار القوم هنا . هذا وابنك الرحيم المخلص يلثم بكل احترام بدك . ويرجو منك أن تفكري فيه »

« القاهرة في ٢٨ اكتوبر سنة ١٩٠٤

. سيدتى العزيزة

وصلت الى القاهرة يوم الاثنيين الماضي ٢٤ الجاري وأول عمل عملتــه كان ارسال مكتوب للخــديو أعرب له فيه عن قطع عــــلاقاتي بالسراى وقـــد اشتغلت به الصحافة جميعها وجريدة « ليجبت » التي تنشر بالفرنسية والانكليزية والتي طالما هجتني أنصفتني وصوبت عمملي وكذلك premier acte que j'ai fait était d'envoyer une lettre au Khédive lui annonçant la rupture de mes relations avec le palais. Toute la presse d'Egypte s'occupe de la question et l'Egypte, un journal qui se publie en Français et en Anglais et qui a toujours été contre moi, m'a rendu justice et a trouvé que j'ai très bien fait.

Les journaux anglais ayant parlé de cette rupture, je désire que les journaux français en parlent.

Vous pouvez dire ce que j'ai fait, jusqu'aujourd'hui, mon dévouement à ma cause. la dégradation de mon frère Ali, par les Anglais, ma persévérance dans ma conduite patriotique.

Enfin faites ce que vous jugorez bon et utile, le moment actuel est le plus important de ma vie, c'est la voie de la grande indépendance et de la grande lutte que j'ai prise et Dieu m'aidera, j'en suis certain. Je dépose à vos pieds l'expression de ma très respectueuse affection.

ذ كرت الجرائد الانكايزية هذا التقاطع وأود أن تذكره الجرائدالفريسية فيمكنك أن تذكرى ماتعلمينه عن اخلاصى لمسئلتنا وتجريد الانكايز أخى على من رتبه ومداومتى على منهجى الوطنى. وعلى كل حال فقولى ماتستصويينه فان اللحظة الراهنة أه لحظة من حياتى فانى انخذت طريق الاستقلال التام والجهاد الكبير ووثوقى عظيم بعون الله. وفي الختام أقدم لرحابك»

--

Le Caire, le 18 Novembre 1904

Madame chérie

Jai eu la joie de recevoir vos deux et charmantes lettres avec le mot de Sardou. J'étais si content de voir que vous approuvez ma conduite; ma lettre a produit dans tout le pays une énorme sensation, mes ennemis ont voulu l'exploiter contre moi comme un acte de haine contre le Khédive, mais l'attitude si correcte que j'observe à son égard, comme c'est mon devoir, les a désarmés. Je crois que son Altesse ne comprend pas que j'ai fait un acte d'abnégation, mais avec le temps il comprendra.

Je ne voulais pas un article défavorable à S.A. jamais!

Je voulais seulement expliquer l'importance de l'acte et montrer que j'ai sacrifié une position brillante pour être libre et indépendant. On est d'accord ici, même parmi les Anglais, que cette rupture avec le Khédive est de nature à me donner une place à part et une grande autorité; tant que cette flamme patriotique me nourrit et me soutient, je ne crains rien, ni personne. Le *Lewa* prend beaucoup de développement et ses aflaires s'améliorent tous les jours; je ma-

« القاهرة في ١٨ نوفمبر سنة ١٩٠٤

سيدتي العزيزة

. فرحت بتناول مكتوبيك السارين مع كلة (سردو) ولقد سرتني موافقتك على سلوكي فأن خطابي قد أحدث في أرجاء البلاد ضحة هائلة وقد أراد أعدائي أن يستعملوه ضدى باعتباره عملا عدائيا ضد الخديو ولكن المنهج القويم الذي اتبعته ازاء سـموه –كما يقتضيه واجي – أخفق مه مسعاه . وأني أعتقد انه لم بدر تخلد سموه أني عملت هــذا تنحيا وسيحقق له الزمن كل شيء وما اردت أنأ كتب مالا برضي سموه كلا! ولكني أردت أن أفصح عن خطورة ﴿ الحادثة وأبرهن على أبي أضحى مركزا ساميا لاكون حرآً ومستقلاً وكل الناس هنا متفقون – حتى الانكليز أنفسهم — على أن الابتعاد عن الخديو من شأنه أن نجعل. لى مركز خاصا وسلطانا كبيراً. وطالما تغذيني وتؤاز ني هذه الشملة الوطنية فأني لا أهاب شيئاً في الوحود ولا احـــدا أخذاللواءفىالانتشار السريعوشؤونه تزدادتحسينا كليوم

donne à lui complétement.

J'ai lu avec plaisir les articles de Marchand au Figaro : comment se fait-il qu'il n'ai pas encore répondu à ma lettre concernant la politique française en Egypte ? voudriez-vous avoir la bonté de la lui rappeler, je crois qu'il ferait un grand plaisir à tous les Egyptiens en le faisant.

Je dépose à vos pieds mes très respectueux hommages et reste votre fils bien dévoué

Le Caire, le 16 Décembre 1904

Madame chérie

Votre bonne lettre et vos encouragements m'ont fait du hien.

J'assiste hélas au plus terrible des spectacles, à la chute de mon pays! et si je né peuvais pas crier tous les jours ma profonde douleur, je crois que je serais déjà mort.

C'est une bien lourde tâche que celle de lutter contre le temps, les événements et les hommes! ce qui me terrifie surtout, c'est l'abaissement moral de ceux qui auraient du être les plus dignes et les plus courageux; ne prenez pas ces paroles pour du découragement; non! c'est simplement de

وأني منهمك في عمله كل الانهماك

تلوت بسرور رسائل « مرشان » فى الفيجارو . وماالذى أشغله حتى لم بجب الى الآن على كتابي الحساص بالسياسة الفرنسية في مصر ? فهل لك أن تنفضلي بتذكيره به فانه يسر جميع المصريين كثيرا اذا حقق الرجاء . أقدم الى رحابك واجبات احتراى وأبقى ابنك المخلص للغاية »

« القاهرة في ١٦ ديسمبر سنة ٤ . ١٩

سيدتى العزيزة

ما أحسن تأثير مكتوبك وتشجيعاتك في الني أحضر مشهدا من أفظم المشاهد ذلك هوسقوط وطني اولوكنت لا أستطيع تنفس الصعداء كل لحظة لقبرت من زمن بعيد . اله لمن أشق الاعمال ان مجاهد المرء ضد الزمن والحوادث والناس اوليس هناك شيء يؤلمني أكثر من الانحطاط الادبى الذي استولى على أولئك الذين كان يجب عليهم ان يكونوا أكبر الناس شما وشهامة الا تتخذى من هذا دليلا على الفتور ولكنها زفرة متألم افأتي ما زلت ولن أزال أبدر

la tristesse.

Je continue et continuerai toujours à semer la bonne semence, à personnifier "l'espoir malgré tout;" et à ne pas laisser oublier l'Egypte d'hier et celle de demain.

Ma famille se porte très bien et nous parlons souvent de vous.

* *

Le Caire, le 30 Décembre 4904

Madame chérie

Il m'est très agréable de venir vous présenter mes meilleurs souhaits pour le nouvel an. Je prie le bon Dieu de vous accorder tout ce que mérite une grande ame généreuse, bienfaisante et noble.

Ma mère vous embrasse de toute sa tendresse et vous prie de penser à elle quelquefois ; sa santé est assez bonne et nous n'avous pas d'inquiétude cette année ; elle vient de vous envoyer des dattes qu'elle aime particulièrement,

Mes affaires marchent très bien, quoique ma santé laisse à désirer. La situation de mon pays, le triomphe de l'Angléterre et l'avilissement de quelques amis m'ont beaucoup affecté. Je suis soutent maintenant par cette seule idée que البذار الصائح وأمثل الامل الحي بالرغم من كل شيء حتى لا تنسي مصرنا في الامس وفي الند

أهلى في صحة جيدة وغالبا نذكر شمائلك »

« القاهرة في . ٣ ديسمبر سنة ٤ . ١٩

سيدتى العزيزة

يروقنى أن أقدم اليكأجل أماني بحلول العام الجديد وأدعو الله الكريم أن يهبك من لدنه ما تستحقه نفس كبيرة كريمة بارة شريفة . وكذلك والدتى تعانقك بكل حنان وتسألك أن تفكرى فيهاولو أحيانا . اماصحتها فيدة وليس عندنا مايشغلنا هـدا العام وترسل اليك هـدية من بلح تميل اليـه بنوع خاص

انأعمالى تسير سيرا حسنا ولو أنصحتى لمتكن كذلك فأن حالة وطنى وظفر انكلترا ودناءة بمضالا صدقاء أثرت في كثيرا وانى أندرع الآن بهذه الفكرة الوحيدة وهيأن في زوالى في الوقت الحاضر زوالا للاحتجاج والوطنية وأملى أن الله لاينسانى . ان حالة مراكش تهم الجميع هنا والاراء

ma disparition à présent seruit celle de la protestation et du patriotisme; j'ai la convictoin que Dieu ne m'abandonnera pas.

La situation au Maroc intéresse tout le monde ici. On est unanime à dire que l'Angleterre vous a entrainés vers un abime et que ce sont ses propres agents qui conseillent au Sultan de vous résister. J'ai toujours été convaincu que vous n'aurez jamais le Maroc sans une expédition militaire. M. Delcassé a donné à son pays un joli cadeau!!!

Mais ce qui est navrant, c'est la lâcheté et le règne de l'utilitarisme qui dominent en France actuellement. Je ne comprends pas vraiment comment une nation comme la vôtre peut subir le joug du gouvernement actuel. Ce n'est pas seulement en Egypte, hélas, que les hommes sont tombés si bas.

Je dépose à vos pieds mes hommages très respectueux et l'expression de ma profonde affection filiale.

Le Caire, le 13 Janvier 1905

Madame chérie

Votre chère lettre est arrivée, et elle a rempli de joie le

متحدة على أن انكابرا سافتكم الى هاوية وأن وكلاء هاالرسميين هم الذين ينصحون للسلطان أن يقاومكم وكان اعتقادى دائما أن كلا استولون على مراكش بلا نجريدة حربية وبذلك أهدى المسيو دلكاسيه بلاده أظرف هدية !!! ولكن الشيء المبكى أن دولتى الجبن والمنفعة همااللتان يحكمان فرنسا الآن واني لا أدرك يقينا كيف أن في قدرة أمة كأمتكم أن تتحمل نير الحكومة الحاضرة ، وأقول لك آسفا أنه ليس في مصر وحدها تهوى الرجال الى أسفل سافلين

هذا وأقدم لرحابك . . . »

« القاهرة في ١٣ ينابر سنة ١٩٠٥

سيدتى العزيزة

وردكتابك العزيز وقد ملأ قلب والدتى فرحاً. أنها كانت أمس وأول أمس في مرض شديد هي الجي الوافدة (الأنفلوينزا) التي زارتها كعادتها. ولكنها اليوم أحسن وهي تحس بارتياح كلما وأتك تفكرين فيها. أما أنا فليس في وسعى أن اشكرلك طيبتك المتزايدة بحوى فأن تشجيعاتك

cœur de ma mère. Elle était très malade hier et avanthier, l'influenza lui a fait sa visite habituelle, elle est mieux anjourd'hui et se trouve ravie de voir que vous pensez à elle.

Moi, je ne saurai jamais vous remercier pour tant de honté, vos encouragements me vont droit au cœur, et, croyez le, je resterai jusqu'à la mort le porte drapeau de l'independance; je vis de mes sentiments et sans ce feu sacré qu'est le patriotisme, je ne pourrais pas exister,

J'ai lancé dimanche dernier, à l'occasion de l'auniversaire de l'avénement au trône du Khédive. une idée magnifique; celle de fonder au Caire une université nationale portant le nom du grand Mohammed Ali; tout le monde parle de ça, rien que de ça et je vous envoie ci-joint la traduction de mon article paru dans le Journal du Caire et quelques commentaires, y compris un article du prince Haïdar: c'est le seul prince qui ait appuyé l'idée. Je n'ai qu'un but; celui de persister dans la voie que j'ai prise et que je crois la meille ve

Je dépose à vos pieds mes très respectueux hommages et reste votre fils bien reconnaissant.

تصل مباشرة الى قلبى واعتقدى أنى أبقى حتى المات حاملاً لواء الأستقلال اذأ جد حياتى فى شعورى وبغير هذه الشعلة المقدسة شعلة الوطنية لا أستطيع البقاء أبدا .

أنى نشرت يوم الأحدد الفائت فكرة باهرة بمناسبة عيد ارتقاء الخديو على العرش هى تأسيس جامعة وطنية فى القاهرة باسم « محمد على الكبير » ولاحديث للناس في غيرها وهاهى ترجمة المقالة التى نشرها « لوجورنال دوكير » مع بعض تعليقات عليها ارسلها اليك ومن ينها مقالة للأمير «حيدر » وهو الأمير الفريد الذى عضد الفكرة. هذا وليس لى الا مقصد واحد هو الثبات فى المسلك الذى سلكته والذى اعتقد أنه الأصلح. وفى الختام أقدم لرحابك »

Le Caire, le 20 Janvier 4905

Madame chérie

Presque tous les journaux ont consacré à ma proposition de fonder une université nationale, des articles élogieux et approbatifs, je vais en faire une brochure pour activer le zèle des princes de la famille Khédiviale et des riches.

Ma santé est très bonne, beaucoup meilleure qu'en Europe, malgré la grande somme de travail que je fournis. Il m'a été agréable d'apprendre par un de mes meilleurs amis que le Khédive, appréciant dernièrement ma conduite, a dit : « la botte de Moustafa vaut toujours mieux que les têtes de tous ces gens-là». Je continue ma politique en étant très correct envers lui, je ne désespère pas de le voir reconnaître prochaînement qu'il a été injuste envers moi.

J'ai longuement pensé à vous hier et aujourd'hui, c'est justement le 19 Janvier de l'année dernière que je vous ai reçue à Alexandrie par une belle journée, et que vous avez ensoleillé le bal de son Altesse. Ah! comme votre arrivée dans cette pauvre Egypte remplissait mon cœur de joie! je me sépare ce soir de mes compatriotes qui se rendent au bal d'Abdine, je me demande si un peuple opprimé et hu-

« القاهرة في ٢٠ يناير سنة ١٩٠٥

سيدتى العزيزة

نشرت كل الجرائد تقريباً مقالات كلها مديح وثناء على اقتراحى تأسيس جامعة وطنية وسأجمها في كراسة لأستحث همة أمراء البيت الخديو والاغنياء

صحتى جيدة جداً وهي أحسن منها في أورُّوبا بالرغم من العمل الكثير الذي أؤديه وقد راقني ماعلمته من أحداً صدقائي من أن الخديو قدر أخيراً سلوكي حق قدره وقال ! « أن حذاء مصطفى لا ثمن من رؤوس الآخرين » . وسأداوم على سياستى مع المحافظة بكل دقة على حقوقه . ولن أيأس أبداً من أن أراه قريباً معترفا بأنه كان مجحفابي !

فكرت فيك طويلا أمس واليوم اذ في مثل هذا اليوم السحو التاسع عشر من شهر يناير استقبلتك العام الماضي في الاسكندرية وقلمواً يتك من المرقص الحديوى كالضوء من الشمس! وكان قلبي مملوءاً بالحبور لقدومك مصر ناالاسيفة! أما الليلة فاني بعيد عن مواطني الذين أموا مرقص عابدين

milié a le droit de se réjouir.

J'ai une bonne nouvelle à vous annoncer: mes ennemis travaillaient nuit et jour pour décider la propriétaire de ma maison à m'obliger de payer le double du loyer ou de la quitter: je suis arrivé à les vaincre et à conclure avec cette brave dame un bail pour 12 uas: je suis donc bien tranquille pour cette belle et unique installation que j'aime tant!

Marchand a été très gentil avec moi, il doit vraiment avoir pour moi une sympathie égale à celle que j'ai pour lui. Il m'a écrit une lettre de 12 pages en réponse aux souhaits que je lui ai adressés ; je vais lui écrire maintenant pour le remercier et lui dire combien je l'aime et qu'il doit me considérer comme son ami le plus sûr,

Tout est tranquille ici, mon école et mon journal marchent à merveille, le tirage augmente. Grâce aux soins particuliers que je donne au *Lewa*, il est devenu le seul organe patriotisme et le plus considéré de tous les journaux.

Ma mère est complètement rétablie et vous embrasse de toutes ses forces. Quant à moi, je reste le plus reconnaissant des fils et le plus éternellement dévoué, à vos pieds.

وأنى أتساءل عنما اذا حق لا مة مظلومة ذليلةان تقيم أفراحا ؛ أزف اللك نما مفرحا ذلك ان اعدائي كانوا يعملون ليل نهار ليحملوا صاحبة الدار التي أسكنها على ان تطالبني بدفع ضعف الأجر أوأبرحها ولكني أوتيت نصرا عليهم اذ استأجرتها من هذه السيدة الباسلة لمدة اثني عشر عاما وعلى ذلك هدأ بالى على هذا المكان اللائق الوحيد الذي أصبو اله كشراً!

أظهر لي «مررشان» لطفا كبير اوما عنده من العطف بجب أن يكون معادلا لماعندي عليه فقد كتب الى كتابا بلغت صحفه اثنتىء. و ردا على معايدتيمله وسأكتب اليه حالا لاشكر ه وأعرب عن مقدار حي له ليعتبرني أوفى أصدقائه

السكوزهناعام ومدرستي وجريدتي تسيران كالساعة وما يطبع من اللواء في ازديادتبما لما ابذله من العناية فيه وقدأُصبح صوت الوطنية الوحيد والاكثر اعتبارا من جميم الصحف لبست والدتى ثوبا قشيبا من الصحة وتضمك إليها بكل

قواها . اما أنا فلا أزال أكثر الابناء اعترافا بالجميل »

Le Caire 3 Février 4905

Madame chérie

Je trouve comme vons que l'hygiène morale est plus nécèssaire au corps que l'hygiène physique. Ma rupture avec le Khédiye m'a appris beaucoup de choses, et mon jugement sur les hommes a complétement changé. J'ai vu, en effet, que parmi ceux qui m'entouraient îl y en avait beaucoup qui m'aimaient pour mon influence et qui m'ont maintenant abandonné; je ne les regrette pas, bien au contraire! rien ne peut être nuisible à un homme d'action et de grands senti ments comme les fausses amitiés.

Le Khédive m'a envoyé prier par quelqu'un de le défendre contre un homme qui l'a bassement attaqué : ie l'ai fait pour lui montrer ce qu'est mon caractère. Certains princes de la famille Khédiviale prétendent que je ne les respecte pas assez ; sachant cela, je me suis décidé à ne jamais les saluer. Je crois ne pas me tromper en refusant la plus simple des politesses. Il est temps pour nous autres. vaincus, opprimes et trahis, de ne plus estimer que la valeur et les bonnes actions,

J'ai clôturé le mouvement de presse sur l'université par un article que je vous envoie ci-joint. Tout le monde ap« القاهرة في ٣ فبرابر سنة ١٩٠٥

سيدتى العزيزة

أني أحد مثلك أن دولة الشعور الزم للجسوم من دولة القصور فأن مقاطعتي للخدوعلمتني أمورا كثيرة وتغير بالمرة حكمي على الرجال فقد رأيت الكثيرين ممن كانوا حولي ما كانوا عيلون الا الى جاهي اذأنهم اليوم هجروني . ولست بآسف عليهم بل أنا على العكس من ذلك لانه لا شيء يعود بالضرر على رجل العمل ذي الشعور الكبير مثل الصداقة المصنوعة . أرسل الى الخديو على لسان أحدهم يسألني الدفاع عنه ضد امرئ طعن عليه نخسة وقد دافعت لابين له خلق. وبعض أمراء البيت الخديوي بدءون اني لا أحترمهم كما ينبغي وما علمت ذلك حتى عزمت على أن لا أقرئهم السلام أصلا واعتقادي أني مصيب في هذا . لانه لا يصح أن محترم غير قيمة المرء الادبية والاعمال الحسان في هذا الزمن الذي فيه نحن معشر المقبورين المظلومين المغدورين

انى اختتمت حركة الصحافة على مشروع الحامعة عقالة (١٢) prouve hautement cette idée, mais désespère sincérement de la famille Khédiviale. Je vais réunir en une brochure tout ce qui a été écrit sur cette idée et l'envoyer au Khédive, aux princes et à tout le monde riche.

HusseinWassif Pacha a été très chic dans cette affaire, il m'a écrit une lettre où il m'a dit jêtre prêt à verser 4000 livres égyptiennes (25000 f) le jour où un comité se formera pour ouvrir une souscription nationale destinée à l'Université: Omar Sultan a promis la même somme, attendons les princes!!!

Je crois que vous réjouirez le Khédive, les patriotes égyptiens et toute l'Egypte intellectuelle en écrivant au *Gaulois* ou an *Figuro* (c'est le *Figaro* qui est très lu ici) un grand article sur le centenaire du grand Mohammad Ali, ses relations avec la France, son œuvre et l'avenir de l'Egypte; si vous terminiez avec l'idée de l'Université, je suis prêt à vous envoyer tous les renseignements que vous voudrez. Un pareil article ferait un grand effet ici et montrerait à tous que vous n'avez pas oublié l'Egypte et les Egyptiens.

Mon journal gague du terrain tous les jours. De ce côté je suis très content. Qu'avez vous dit du bail de 12 ans que j'ai fait avec la propriétaire de ma maison?

أرسلها اليك مع هذا . والناس جميعا موافقون استحسانا على هذه الفكرة لكن لا أمل لهم في الاسرة الخديوية.وسأجم كل ما كتب عليها في كتيب وأرسله للخديو والامراء وكل غنى. وقد وضع خسين باشا واصف نفسه أحسن موضع آزاء هذا المشروع فقد كتب الى يقول آنه مستعد ليدفع ألف جنيه مصري (٢٦ ألف فرنك) في اليوم الذي تتألف فيه لجنة لافتتاح اكتتاب وطني يخصص للجامعة .وكذلكوعد عمر سلطان بمبلغ كهذا . أما الامراء فاني معهم لمن الصابرين اني أعتقد انك تسرين الخديو والوطنييين المصريين ومصر الادبيـة اذاكتبت مقالة كبيرة في الجـولوا أو في في الفيجارو (وهو الاكثر انتشاراهنا)موضوعها عيد « محمدعلى الكبير » وعلاقاته مع فرنساوعمله ومستقبل مصر وتختمينها بفكرة « الجـامعة » واني مستعد لان أرسل اليك كل ماتريدينه من المعلومات. لان مقالة كهذه تحدث تأثيرا كبيرا هنا وتظهر للجميع انك مانسيت مصر ولاالمصريبين جريدتي تزداد انتشارا على من الايام وهو مايسرني

Ma mère a eté très heureuse de votre lettre, son affection pour vous augmente tous les jours.

J'espère que vous m'érrirez beaucoup et en attendant, je dépose à vos pieds mes hommages très respectueux et l'expression de mon obéissance filiale.

P.S. Loti ne m'écrit pas: je lui ai télégraphié pour demander des nouvelles de sa santé, rien ! qu'y a-t-il?

Le Cairc, le 46 Février 4903

Madame chérie

Je suis content de voir le Khédive vous remercier par l'intermédiaire de Haïdar, il a dû comprendre par votre lettre que notre brouille n'a rien changé de vos sentiments envers lui.

Lord Cromer inspecte le pays et fait un acte de souverain; il est allé dernièrement haranguer les notables à Fayoum et tenir le langage du maître. Cette façon d'affirmer la puissance britannique en Egypte nous a profondément blessés, et sij'étais le Khédive d'Egypte, je serais mortifié. J'ai montré, par une série d'articles courageux ce qu'il y a de contradiction entre les actes et les paroles de Lord Cromer, et le

جدا وما قولك فى تجديد ايجاردارى مع ربتها اثنى عشرعاما؟ سرت والدى كثيرا من كتابك وميلها اليك يزدادكل يوم. وأملى ان تكتبى الى كثيرا. هذا وأقدم لرحابك .. » (حاشية) « لوتي » لم يكتب الى وقد أرسلت اليه تلفرافا لاقف على حالته الصحية . فهل فى الامر شيء ؟

« القاهرة في ١٦ فبرابر سنة ١٩٠٥

سيدتى العزيزة

سررت الشكر الخديو أياك بواسطة « الامير حيدر » ولا بدأن يكون قدأ درك من خطابك أن ماحصل بيننا لا يؤثر على احساساتك نحوه. اللورد كرومر يتجول فى البلادمفتشا جاريا مجرى الحاكم. فقد ذهب أخييرا الى الفيوم وخطب فى أعيامها بلهجة الآمر. وان هذه الخطة التى تقوى الدولة البريطانية فى مصر قد آلمتنا أشد الآلام ولو كنت خديو مصر لتألمت كثيرا. وقد أبنت فى سلسلة مقالات كلها جرأة التناقض بسين أفعال اللورد كرومر وأقواله وبذلك كان اللواء الجريدة الوحيدة التي عرفت كيف تسقط خطاب اللواء الجريدة الوحيدة التي عرفت كيف تسقط خطاب

Lerra fut le journal unique qui ait su faire crouler à terre le discours du proconsul britannique; il est plus que furieux contre moi, mais, avec l'aide de Dieu, je continuerai mon chemin sans peur. En voyant la lâcheté des grands, je me sens plus grand qu'eux et la réunion de mon patriotisme et de ma dignité me donne une force colossale.

Soyez tranquille de mon côté, vous serez toujours fière de votre fils; mais plaignez avec moi le pauvre Khédive et pleurez avec moi le sort de ma chère patrie, si toutefois il vous reste encore des larmes qui n'ont pas été versées sur la triste France.

Je vous baise bien respectueusement les deux mains.

votre enfant reconnaissant.

Le Caire, le 3 Mars 1905

Madame chéric

Je n'ai pas reçu de vos nouvelles depuis deux semaines; ne me privez pas de vos lettres si longtemps, vous savez qu'elles me donnent une grande joie au milieu de ma détresse patriotique,

Je vous quitte, vu ma grande fatigue et dépose à vos pieds

المعتمد البريطاني . وهو في حنق عظيم على ولكن بمعونة الله سأستمر في طريقي ولا خوف . اني عند ما أرى من الكبراء جبنا أشعر بأني اكبر منهم . وان اجتماع وطنيتي وكرامتي ينفخ في روحا عالية فاطمئني بالا من جهتي وستعجبين على الدوام بابنك واشتكي معي الخديو البائس وابكي كذلك حظ وطني العزيز اذا كان في عينيك دمع لم يسكب الى الآز في سبيل فرنسا الحزينة .

وبكل احترام يقبل يديك

ابنك المعترف بالجميل »

« القاهرة في ٣ مارس سنة ه . ١٩

سيدتى العزيزة

ما وقفت منذ أسموعين على أنبائك فلا تحرمينى من مكاتبيك طويلا. لانك أعلم بما تبعثه فى نفسى من الارتباح فى وسط هذا الجهاد الوطنى

هذا ولا أطيل الكلام لنصبي وأقدم الى رحابك ... »

mes hommages très respectueux et reste le plus dévoué de vos enfants.

Le Caire, le 9 Mars 4905

Madame chérie

Votre lettre du 26 février est arrivée avec le paquebot italien« Cairo» qui a sombré à Alexandrie — une partie du courrier a été sauvée et votre lettre est avec elle, ça m'a fait un grand plaisir, car, quoique je ne sois pas bien fataliste, j'y ai vu une preuve divine de la solidité de notre amitié.

Mon état moral est plus que satisfaisant, je travaille et trouve dans l'action et la lutte la plus belle consolation. Dieu a voulu que je fusse le seul Egyptien qui porte haut l'étendard de l'indépendance, et je suis bien reconnaissant pour cette unique destination; je fais publier à côté du Lewa un nouvel organe hebdomadaire portant le nom de "Monde Musulman". Il a pour tâche de réveiller les musulmans de leur torpeur et de leur traduire les articles les plus importants qu'on écrit sur eux en Europe. Ce Journal est destiné à avoir la plus grande influence dans tous les pays de l'Islam.

« القاهرة في ٩ مارس سنة ١٩٠٥

سيدتى العزيزة

ورد كتابك المؤرخ ٢٦ فبراير على الباخرة الايطالية كايرو (القاهرة) التي جنحت في الاسكندرية وخلص قسم من بريدها بينه كتابك مما سرني كثيرا لاني فضلا عن سعد طالمي أجد في ذلك برهانا الهياً على متانة مودتنا

ان حالتي الادبية فوق مايتصور . فاني أعمل واجداً في الحركة والجهاد أجمل تعزية . وقد أراد الله أن أكون المصرى الوحيد الذي يرفع لواء الاستقلال واني لشاكر نعمته هذه التي خصني بها .وقد نشرت بجانب اللواء جريدة أسبوعية جديدة هي «العالم الاسلامي» ومهمتها ايقاظ المسلمين من سباتهم عا أترجه لهم من المقالات الخطيرة التي تكتب غهم في أوروباً . وسيكون لهدذه الجريدة أكبر تأثير في العالم الاسلامي

وهدا النشاط العظيم يؤتيني خيراً . فان مواطنيّ الذين كانوا يعتقــدون أويخشون أنى لا أقوى على السير بنير Cette grande activité me fait du bien et mes compatriotes qui croyaient ou craignaient que je ne pusse pas marcher sans le Khédive, admirent hautement et sincérement cette vitalité et cette volonté de for.

Toute la famille est en joie pour le mariage de ma sœur. Son mari est un gentleman qui gagne la sympathie et la confiance immédiatement: rien ne me préoccupe autant que le bonheur des miens.

Je compte me reposer chez vous au mois de Juillet ou d'Août. J'ai promis à Loti aussi de passer quelques jours avec lui à Rochefort. Peut-être irons-nous ensemble? d'ici là nous aurons le temps de parler de tout cela.

J'embrasse très respectueusement vos deux mains et dépose à vos pieds mes hommages très respectueux.

* *

Le Caire, le 6 Avril 1905

Madame chérie

Excusez-moi si j'ai tardé un peu à vous écrire, j'étaistrès occupé, c'est une année terrible pour moi, mais "bénie"

Nous avons eu l'idée, Omar et moi, de nous photographier tous les deux pour vous laisser un souvenir de plus de cette

عضد من الخديو يعجبون جهارا وبكل وفاء بهذه الحياة

جميع أفراد الاسرة فرحون لقران أختى . أما قرينها فهو وديع من عرفه عطف عليه ووثق به . وانه يهمني كثيرا اسعاد أهلى

عزمت على أن أستريح عندك فى يوليوأو أغسطس وقد وعدت كذلك مسيو « لوتى » أن أقضى معه بضعة أيام فى رشفور ورمما قصدناك مماً وسننظر فى ذلك

و بكل احترام»

« القاهرة في ٦ الريل سنة ١٩٠٥

سيدتى العزيزة

أعدريني اذا أبطأت قليلا في مكاتبتك فاني كنت مشغولا وما أكثر متاعب هذا العام وان كان عاما مباركا صورت و (عمر سلطان) في لوحة واحدة لتكون هدية تذكار هـذا الاخاء وهـذه الرابطة الى شخصك الموقر . وأوما أن تكون قد وصلت اليك وأرضتك .

fraternité et de cet attachement à votre auguste personne. J'espère qu'elle vous est déjà parvenue et qu'elle ne vous dé plait pas.

La Revue, ancienne Revue des Revues, avait publiè le 4^{rr} février un article très important de M. Alexandre Ular, où il a montré dans leurs grandes lignes les intrigues anglaises dans les pays musulmans: il a dit ouvertement que les Anglais comptent faire du Khédive le "Khalife" qui ferait leurs affaires. Cet article a produit ici une grande sensation et j'ai donné la traduction dans le "Monde Musulman".

Mais j'ai pense qu'il fallait écrire une réponse, je l'ai écrite et envoyée par l'intermédiaire d'un ami. Finot vient de lui écrire qu'il est enchanté de recevoir un article de moi et qu'il le publiera le plus tôt possible, je crois qu'il paraftra le 45 courant, j'attire donc votre attention sur lui.

J'ai écrit aussi un grand article en français sur "La Responsabilité de l'Angleterre en Egypte" et l'ai envoyé à M. Stead, mais si jamais il le publie, il aura en Angleterre du retentissement.

Pour mon repos à Gif, vous pouvez compter que j'aurai le bonheur d'être chez vous le 1er Août; je ne sais pas quand au juste je quitterai notre chère Alexandrie, mais je serai

كانت المجلة (التي هي مجلة المجلات قدعا) نشرت في اول فبراير مقالة من الاهمية بمكان وهي بقلم مسيو الكسندر أولار اذ أبان فيها بالقلم العريض دسائس الانكليز في العالم الاسلامي وقال جهارا ان الانكليز ينوونجعل الخديو خليفة لبؤيدهم في شؤونهم . وقد أحـدثت هـذه المقالة بيننا دويا كبيرا. ونشرنا تعريبها في (العالم الاسلامي).ولكني رأيت أنه من واجى الرد عليها وقد كتبت هذا الرد وأرسلته على لد صديق . وكتب مسيو (فنوت) الى هـذا الصديق بأنه مسرور بتلقيه مقالة مني وسينشرها في أقرب فرصة . وأمار أن تظهر حوالي الخامس عشر من هذا الشهر ولذلك ألفت نظرك الها ولا أشك في أنها ستروقك كثيرا. وقد كتلت مقالة فرنسية أخرى على (مسؤلية انكلترا في مصر)وارسلتها الى (ستيد) ولو تمكن من نشرها لاحــدثت في انكلترا تأثيرا كبيرا

أما مایختص بقضاء راحتی فی جف (بلدفی ضواحی باریس لمدام آدم فیه قصر جمیل) فکرونی علی ثقة أنی سأحصل علی j'espère, le 1er Août, à Gif.

Je travaille maintenant à traduire mes discours et j'espère terminer cette œuvre dans deux mois pour la préparer en France.

Loti a dù rentrer à Rochefort, a-t-il passé à Paris vous voir? veuillez, je vous prie, lui rappeler qu'il m'a promis de me dédier sou roman annoncé par la Revue des Deux Mondes sur Constantinople; chose promise, chose due. (1).

Permettez-moi, madame chérie, de déposer à vos pieds mes hommages très respectueux et l'expression de mon dévouement filial.

Le Caire, le 28 Avril 1905

Madame chérie

J'ai eu le plaisir de recevoir votre charmante lettre du 18 courant, et je vous remercie de tout cœur pour votre compliment, l'article de la "Revue" a produit ici une excellenté impression.

Les Anglais ont nomme un aide de camp anglais "général" à la suite du Khédive, il sera très prochainement l'aide de

⁽¹⁾ M. P. Loti a récemment dédié son livre « La Mort de Philœ » au regretté Moustafa Kamel.

السعادة بمثولي في ساحتك في أول أغسطس ولو أنى لم أعلم بالضبط متى أبرح اسكندريتنا العزيزة ولكنى أؤمل أن. أحقق ذلك.

أعمل الآن في ترجمة خطاباتي وآملأن أفرغ منها بعد شهرين لاطبعها في فرنسا

لا بدأن يكون «لوتى » قد عاد الى « رشفور » فهل زارك فى باريس ? وأرجو منك أن تذكريه بما وعدنى بهمن ان يقدم باسمى روايته على الاستانة التى نشرتها مجلةالعالمين. وما وعد به واجب الانجاز . واسمحى لى أيتها السيدة العزيزة أن أقدم الى رحابك ... »

« القاهرة في ٢٨ أنريل سنة ١٩٠٥

سيدتي العزيزة

سررت بتناول كتابك المؤرخ ١٨ الجاري وأشكر لك بكل فؤادى تهنئتك وقد أحدثت مقالة المجلة هنا تأثيرا عظيما عين الانكليز «جنرالا» ياورا انكليزيا في معية الخديو وسيصير في أقرب وقت رئيسا للياوران أى وزير الجند في

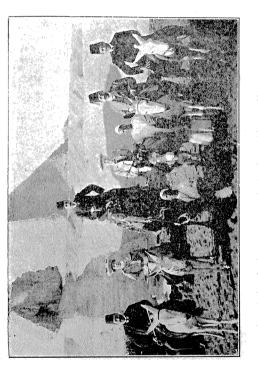
camp en chef, c'est à dire le ministre de la maison militaire du Khédive, c'est le commencement de l'infiltration britan nique au Palais. Dans quelques années le souverain de l'Egypte sera cerné jour et nuit par des Anglais . . . comprenez donc combien je souffre!

L'affaire de la langue anglaise ne conduit pas aux conséquences que vous croyez: les langues admisesaux Tribunaux mixtes sont l'arabe, le français et l'italien. Lord Cromer y fait ajouter l'anglais, de sorte que le français reste et que l'école de M. de Bausas n'est point atteinte.

La tournure que prend l'affaire du Maroc enchante tout le monde ici : on y voit l'espoir de sauver un pays musulman et la punition du gouvernement français qui a si làchement vendu l'Egypte.

J'attends plus impatiemment que vous le 1er Août, car mes plaies patriotiques saignent trop, et j'ai besoin de me trouver près du cœur qui, m'aime, me comprend et me donne de sa vie propre.

Je dépose à vos pieds mes hommages très respectueux et l'expression de mon dévouement filial.

Hussein Pacha Wassit, Mme Yung, Moustapha Kamel, Mme Adam, Farid Eey, et Ali Kamel. En groupe aux Pyrraites حلي كامل فريد بك مدام أدم مصطفى كامل مدام ينتج سعين بأثا واصف

بيت الخديو وهو مبدأ النداخل البريطانى فى السراي وبذلك يكونحاكم مصر بعد بضعسنين محاطا ليل نهار بانكليز.... ومن ذلك تعلمين مقدار ألمى !!

ان مسئلة اللغة الانكايزية لا تؤدى الى ما ظننته من النتأئج فان اللغات المقبولة امام المحاكم المختلطة هي العربية والفرنسية والايطالية وقد أدخل عليها اللورد كروس الانكليزية وبذلك تمالا يقرش في مدرسة مسيو دروزاس (مدرسة الحقوق الفرنسية)

ان الشكل الذى أخذته مسئلة مراكش سر الجميع هنا فهيه أمل لنجاة بلد اسلاى وعقاب للحكومة الفرنسية التي باعت مصر بكل جبن

انى أنتظر مثلك بصبر نافد غرة أغسطس لان الابى الوطنية أضنتني ولاننى في احتياج لاكون بالقرب من قلب يعطف على ويدرك احساسى ويزيدنى حياة من حياته وتفضلي بقبول »

Le Caire, le 22 Mai 4905

Madame chérie

J'ai reçu avec le plus grand plaisir votre charmante lettre. La semaine dernière, nous avons eu le centenaire de Mohammed Ali : il n'y avait aucun enthousiasme, seuls les Européens à Alexandrie ont fait les choses dignement, le peuple lui, étaitt très froid, il se sépare tous les jours davantage de ceux qui le gouvernent. Son Altesse n'a pas assisté aux fêtes ni même donné une réception pour recevoir les félicitations : il part jeudi prochain pour Londres, en passant par Constantinople. C'est triste, profondément triste! et comme les Anglais ont de la chance.

Quelques princes avaient pensé que l'Université coûterait beaucoup d'argent et avaient décidé la création d'une mission pour envoyer chaque année des jeunes gens s'instruire en Europe. On a même réuni 3000 £. en une séance. Seulement on a tenu à avoir le Khédive, on lui a délégué le Prince Haïdar qui est à Alexandrie depuis 20 jours, sans rien obtenir. Pour ma part je désespère du concours souverain.

Je compte partir, s'il pla't à Dieu, le 1er Juillet et être chez vous le 3 Août, quand "la Parole" sera achevée, pour rester à Gif deux semaines et aller avec vous chez Loti « القاهرة في ٢٢ مانو سنة ١٩٠٥

سيدتى العزيزة

تلةيت كتابك الاسبوع الماضى وقد تقضى هنا عيد محمد على الكبيروكان خلوا من بهجة الحفاوة غير ان الاوروبيين في الاسكندرية قاموا باحتفال لائق أما الشعب فغالب عليه الفتوروهوكل يوم يتباعد عن الذين يحكمونه. على أن سمو الخديو لم يحضر الاحتفال ولم يستقبل أحدا لتلقى التهنئات وسيبرح يوم الخيس المقبل الى لندره مارا بالاستانة وهو أمر محزن جدا فها أعظم حظ الانكابر!

رأى بعض الامراء ان الجامعة تقتضى نفقات طائلة وعلى ذلك قرروا ارسال فريق من الشبان لتلق العلم فأوروبا فحمعوا خمسة الاف جنيه في جلسة واحدة غير انهم أرادواأن يكون الحديومهم فأوفدواالبرنس حيدر لمقابلته في الاسكندرية منسذ عشرين يوما فلم يحصل على شيء وانني لني يأس من مساعدة الحديو

سأسافر باذن الله يوم أول يوليسه وأ كون لديك في

pendant deux autres semaines; voulez-vous avoir la bonté d'arranger avec lui ce programme?

J'espère que Marchand viendra à Gif quelques jours quand j'y serai.

Ma mère vous embrasse tendrement et me parle toujours de vous, mes sœurs et Ali baisent respectueusement vos mains:

quant à moi, je reste pour la vie le plus dévoué de vos
enfants.

San Stefano, le 9 Juin 1905

Madame chérie

J'ai eu le grand plaisir de recevoir votre charmante lettre du 1er courant avant mon départ du Caire. Je suis profondément triste d'apprendre que Loti soit changé à mon égard. Je n'ai jamais manqué aux devoirs de l'amitié immense et de l'admiration profonde que j'ai pour lui; si j'ai parlé de mon enthousiasme pour le Japon devant lui, c'est que lje ne peux pas cacher mon opinion et surtout mes sentiments; il m'a demandé de ne plus traiter cette question avec lui; je me suis incliné devant sa volonté.

Vous vous étonnez que je sois japonisant; tout mon peu-

قهية الإشبواك ه و فرشاً من سه في واحل الفطر ۱۵ بر ۱۵ و الحسادح لارسال المريدة الالى عدم ب الأشتراك سعه ولا سندوس لات الاشعراك الااداكا _عسة من مدر المريدة والمسار

و احرة بشر الأملانات و ممن طبها مع الاداره

موم الامه الاسلامية فأنه ز

ن کل امری، و دو مدس به لدونه وجومه

وحثث بالوم أرحو كل دى صعره مشة أن

مصرى وحالحه إعرباسة ١٠١٠

إن أحد الدرب العالمي وأعلى على ميه سر الرسايل ويعدشه سرح على والوروالاسلاح والكام المسكناء ورمن أفاصدل الساءي الزامين ل عمر الله والأمة أنأصدر عدد المريدة شئشر ما بهم اتباع الاستهمى معرف و ويحة ما تكسه محمد المرب وحوله عطاؤه في الاسلاء والبليع لمرف كل واحدمي ورو والحارمة الأسارة قاما حال عن قومة . بن وينه ريبغو الهامة، مشطالك وال

وعسا السائم ونثق المعرثون وبالحله بأسرهم واها واحدة ملائف اداكيل من فوحدت هدا الأمراح الما والمكل

يماسلب ويسكسهو إصلاح شؤواء تحامار ي الحق فومه لائم ورمم سونه بين نات اللايردامة ل السلوا لمدرالا عادوللزايا الاسلاب التي فاربها المهملمون في معالف

طها واهنديا يبورها واماالآن ورمان وال المادات الكشرة ألى تشاها الميون ب الما أكل أو ما كول وند محمدأن وباوأمريكا على المسلوم الاسلام السار أحياً أنه عمان مؤله وأحياً على للم نبار النم والجاد ي طلب السوَّجه عما آ لأموى عليه أمغولانم ومريحاول مقاوت أكارب ومعتريات ومه تششل على المائن والاكادب ق آن واحد ومما يسم ال منه سانه و بدكان الاسلاماول مشيد لاركان المؤ وواصر لألوب وأعلامه لا داء حيه الدالمسان كفة الشبوب طيئا تدعوالسليراليه أدم الرسوءه يته. لاحومون وريادهم ويستر مبور ممدهم ل باسم ديهم أسه الدي حول الداسلون الا اعلان المعالق يعهم . عند مروا لجيل الناطل والرياح التسترع الامورا لموهرية أمه للاصرارية معاصده التسرعة مروسها

هر انبيان ال المده أدا نطق بالحيائل كان الشعوب على فلمل والحسوان والرضوح أ بعداً وتذكها معدأسهب الامروايليوية الاعالم ودوان تعدم الناهرة الرئيساي . أ مائدة كانتها ي النوس أوسم وأحسر وفيك كانت 💉 واقد أسأل أن عقق آمال منذ اللسل بأبيا به التوسر ويعسوذ للسد . بالدود 🏿 الرب والعسومال وت الملعن عي مسار من عدد المل عذله لدين أ وبوصا عبنا الان اوالتناون وساب مساكل . كرون أم الآدل المنظلة المليب فسياحة أو وأرسناون جيشة التكارة أوالذالا تكون أ آيالينا كي المساق والتنوي كي كرد و دادات الاستران الاستران الاستركان والدوليل الشكاريات والهائد سكران أو كرد والدولالاستين الرئة المطابعة والمتوافق المتوافق المتوافق

على السلمين أبه الماصل علمامم والسورين مي كتابهم الردطيها في المحب الي سدرت مهاواما والناؤانسدن امالساكا يطى يعش وعاله بدس بدين يعادن التر

على والحمدوالماصة بيرا كزيراواز وسأوكان وامامع أنساء الدي عبده في الذام لما تأثير عاص هواترانسيامية الاوروسة . أعمالا والتعب الذي منسسر به في عنش لأوالكاف مر المعلمين والانحات مايتك الباس ما يسر الرد على معبارات الباله واللوصوع حطعر قمانه وعدأنان أعده الاسلام واحاسعتا ولا مكبو و سدتُ مقالَه أن الراع ۾، الروسا سفيا و ركماً قلوي السرة من علامًا . بل وامكارا كأمد سباده احمدهما في آسسا هول الأعرى سلد على كل زاع سباس

والبالأحث وإدوامالمسلم وأسهاب

به واستأوروف الدموة أدنا في وقد إلى المتناء ويدماء أوت المصليم درير هيده البرايدة مرايعة وأن عدهما نـ اله ومساعد، من تلم اصابة الى

الامعاروب وبهالأ وكل المندالوالمتندا عشده ا و .. الرام الدى توجي آله . .

ومراودا المثلن وللواغم المغائل وعودوا كمستدرجا خدد كل السبل و امزار سنا فيلى صعب الديكون يسبل وأحده للدم كالمشاخرة النفرق الشن المثيين المثاين أساديته وصغيم حبدالكل ملك وعي معولمة أث وأثيرها أعلم وأكر وومسا كم تعراءات والاوهأم

﴿ صدر وم الحده س كل أحوم ﴾

- ادع دول اوروما

ة موللاد الساس أ

الكاب الشهر مقافي والحله عالمرساوة

اره ا ما دون فشتركه مد الاواد (١٩٠ ٠ وقل إداره الحرب ومخطوع الدواوس والرجع

الكاؤات

جيدت والأعب أرككمك ماء وامروانهم

ه ر ساحی و استرالایه م

ولا ود لرمال لاونا بإعوم، اوم ، م

أمام صارة كالمثارة

وماور سه ۱۹۰۸ به ومراب سه ۱۹۶۱ حولاهدوال اسه وارمر المكمه الكرني أنت ويرسماً هيامه لا الانبود لا باق على هركز الساسه من لو عدوه الي وكلكنا و أحده العمه والداساء من الذي يوالله ا لاروهودالرأس ماب الانصاء الحدد الداري و مط بالاستانة وبالمايا كم كتساللب، والكبد أولان أمر واحب محلاف ما حريرق لروساس أحديده أليامة أواحده مروسيمها مدا

مه د مشر و باب تلائة هائلة المدب حوال

المنيح مددى ويدوداس وأوق وعهده عاء اداره الاحال ف سأن ستر - يووع سع أتر طاللومها كدما لحديد رسندن شمد للسمرات وجمعنا تماضيا المحوكم والمحادا لبادال يبالملائد رَ أَسْبَا إِذَ للانه مفرة مات كدى المور بالكترا عصدي ؤت واحد

- 、长少此时間 أو المستح واللنقعات الرابي عام لحسد للاد ساكه الاسبوء الانكليرية والمادال الي هاد بالامهاه واسلام والراءية عن السأيم السال فاعمل هدون العلك النعالم وممالاتنك بيدار الحول المامسة لاركائرا الَّسَ عميه كالمورعليل . هي وشيا والقياش العود في مصر وألنام والماما الني مصرها وكان ٧٠ البرب والكاملال أوتضو سا ﴿ وساحً الى جكول المنيقة فياء السديم الادر وسعد ركاع لدر الأكلامند كإنرانا أيار مالياده والبالاتلام

حاكا ملل لاعترف مهدالاعتراثها عبك (بجب ثنى الايم وبعا أن تنهمهذه الملغة | الانتخرية نتي لمات تعدال 1/ كل بناية تمرى وآسياعل نداسة بعنده وأن أسفركل شواطل السرالا مراه الإد والمبية ، وهنا الأيكان المنا

ول معم الموادب البكة أن المريحة إلى الما مرية ممادويه عرب العتودة عربي (خصة الترومات على أوكر عله الوالسلام نين امكاترا والمهد عروث آخری سیالیة لاحل صیا آخیة و حطاره . ومدان شرم طريقة كل سالرو ما المُدُ و ، مسة الدولة الريطانية اذا تلبت والكانرا في الاستثمار وكر كله دالما الدود عنات ولمناعب دات شار. وكاموا سايم كررون ساكم المسدق السابالمامي وهم الماء ادوبا ومسكرنا لاس كمدسوة ال ونمري الآن موانث تدور المهدسة كالمذه وحدة بالتطيخ الميل عاشردها خشيكا الإداندسول في عام، ة - يا- بـ قراسانم سد ال كات سدة وق منزل عما ه الى معول الله من من وداها للراء ماركيس ومنابرها تعلما هجموتها واصعاديا بحيث إلالمان الاول ومراج معديه وووثلا ازد على مايمات المنتبِّنة بيرا إلى مايسم : فم تجاما المده السوادس الأولس الواشي الواشينة كالله ماكملان كاند ود عِيْ مُدَّدُ اللَّهَ كَا مُعَادِرًا لاستعامةً ﴿ وَقُولًا إِيرِ الاستاءُ وَلَلْمُ العِبْسُ وَعُوالمِناد وإن السب أن استفال كالن ولا أوجه حيفا السل العليل في الوود الركة بن ود الرياجهوا ملا مكون موريتمية مداء الدائمة المديدة كراود المت المادر . واله لا إعليم ال ومال مدر عياة من السلدة ويصميه أحد أد يحكم الآن شيامه أو بعثله ولكن إ واستعدام الأعاد الأسلاق العدام الذ

La 4re pagezdu Journal "Al Alam Al Islami" (Le Monde Musulman)

﴿ أُولُ صِحِيفَةً ظهرت من جريدة العالم الاسلامي ﴾

الثالث من أغسطس حيث تكون نشرتك « لا يارول » قد أنجزت.وسأقيم أسبوعين في « جف » وأذهب معك لزيارة « لوتي » مدة أسبوعين آخرين فهل لك أن تنفضلي بترتيب أمر هذه الرحلة معه

أَوْمل قــدوم « مرشان » الى « جف » لقضاء ضعة أيام مدة اقامتي فيما

والدي تمانقك بالعطاف وهي تذكرك داما. واخواتي وعلى يقبلون يديك بكل احترام أما أنا فسأكون مدى العمر أطوع أبنائك »

« سانستفانو فی ۹ نو نیه سنة ۱۹۰۵

سيدتى العزيزة

حظیت بکتاب منك أول الجاری قبل سفری من مصر وأنی لحزین جدا لعلمی أن «لوتی» متغیر من جهتی مع انبی لم أخل أبدا بواجب صداقتی الأكیدة واعجابی الكبیر به واننی اذاكنت قد كاشفته بشغفی بالیابان فسدلك لاننی لا أستطیع اخفاء رأیی وخصوصا شعوری . وقد سألنی ان

ple est avec moi. Veuillez examiner la chose au point de vue égyptien et musulman. Entre les deux combattants, le Japon n'a fait aucun mal à l'Egypte, ni à l'Islam; par contre la Russie a fait à l'Egypte, lors de sa grandeur sous Mohammed Ali, le plus grand mal en brûlant son escadre, de concertavec l'Angleterre toujours perfide et la France toujours trompée, et en faisant à Mohammed Ali la plus sensible opposition. Depuis, elle a fait à l'Islam et aux peuples musulmans les plus noires des misères. C'est l'ennemi Nº 1

En second lieu, ce n'est pas l'alliance de l'Angleterre avec le Japon qui ruine l'indépendance de mon pays, mais l'entente de la perfide Albion avec la France.

Pourquoi donc serais-je anti-japonais? moi qui adore les patriotes et qui trouve chez les Japonais le plus bel exemple de patriotisme ??? Ce peuple japonais n'est-il pas le seul peuple oriental, qui ait mis l'Europe à sa place? Comment ne devrais-je pas l'aimer?

Je comprends très bien votre douleur et votre chagrin, vous qui avez préparé l'alliance russe pour d'autres fins, mais j'aurais partagé cette douleur et ce chagrin si la France était restée pour nous la France. Hélas! le néfaste Delcassé a détruit en un seul jour le prestige, la gloire et l'œuvre de tout un

لا أباحِثه في هذه المسئلة فأجبته الى ما سأل

تعجبين من ميلى لليابان ولا عجب فان كل أمتى معي ولو تفضلت ونظرت في المسئلة بنظر المصرى المسلم لوجدت ان بين الشعبين المتقاتلين شمعبا لم يسيء الى مصر ولا الى الاسلام أصلا وهو الشعب الياباني وآخر على الضد من ذلك وهو الروسي فانه ضرب مصر أكبر ضربة يوم سعود مجمد على باحراقه أسطولها متفقا في ذلك مع انكلترا التي ديد بهاالحداع وفرنسا التي دأبها الانخداع. وغير ذلك فانه جل على الاسلام والامم الاسلامية اكبر الإخطار فهو اذاً عدوناالا ول

ومن جهة أخرى فأنه ليس التحالف الياباني الانكليزي هو الذي يقضى على أستقلال بلادى. بل التحالف بين انكلتراً المادرة وفر نسا!!

فملام اذاً أكون ضد اليابانين مع أنى معرم الوطنيين وأجد عند هؤلاء القوم اجمل مثال للوطنية !!! وكيف لا أحب ذلك الشعب الياباني وهو ذلك الشعب الشرق الوحيد الذي الزم أوروبا حدودها ؟ siécle, sa chute est une joie ponr nous, patriotes amis de la France d'hier. Vos hommes d'Etat seront-ils assez intelligents pour nous faire aimer la France de demain? Pourrai-je l'espèrer ? ? ?

Mon idée de fonder une Université nationale a fini par triompher, les Princes Halim l'ont prise en mains et ont décidé de commencer d'abord par une mission en Europe pour former des professeurs égyptiens. Déjà 8000 £. 200.000 fr., sont souscrits et la souscription commencera après l'été, c'est pourquoi j'ai consacré à ces braves princes un article que je me fais un devoir de vous envoyer.

Je rentre demain au Caire et partirai pour l'Europe le 1er Juillet. Je serai à Paris le 11 ou le 12 et je serai heureux de commencer mon séjour à Gif dès le 16 ou le 20; je préfère aussi faire ma cure au mois d'Août, je serais très heureux de voir Loti à Gif, mais autrement je ne pourai pas aller à Rochefort.

Je n'ai pas besoin de vous dire combien ma joie est grande à l'idée de passer quelques jours auprès de vous.

 Je dépose à vos pieds mes hommages très respectueux et l'expression de mon dévouement filial. اننى اعلم تمام العلم مقدار ما تشعرين به من الالم والحزن انت التي هيأت اسباب التحالف الروسي لغرض غيرما افضي اليه. وكان بودي أن اقاسمك هذا الالم وذلك الحزن لو أن فرنسا بقيت أزاء ناكما كانت. ولكن بكل اسف هدم دلكاسيه المشؤوم في يوم واحد كل العمل العظم الحمد الذي تم في قرن من الزمان ولهذا كان سروري وسرور أصدقائي الوطنيين المحبين لفرنسا عظيما بسقوطه. وهل في استطاعة ساستكم أن يعملوا ما يحبب الينا فرنسا المستقبل. وهل آمل ساستكم أن يعملوا ما يحبب الينا فرنسا المستقبل. وهل آمل ذلك ؟ ؟

ان فكرتى أنشاء الجامعة الوطنية قد توجت بالنجاح فانها أنتقلت الى أبدى أمراء بيت «حايم » وقد قرروا مبدئيا ايفاد فريق من الطلاب الى أوروبا ليتخرج منهم أسد تذة وطنيون وبلغ الاكتتاب حتى الآن عمانية آلاف حليه (٢٠٠٠٠٠٠ فرنك) وسنشرع في بقية الاكتتاب بعد انقضاء الصيف ولهذا كتات مقالة عن هؤلاء الامراء أرسلها اليك

Le Caire, le 25 Juin 1905

Madame chérie

L'ai reçu avec le plus grand plaisir votre charmante lettre: c'est une grande joie pour moi, croyez-le. de passer avec vous quelques jours et de puiser un peu de forces et de courage dans votre parole et vos conseils maternels. Je suis tellement écrasé par ma tâche que je sens le besoin urgent de sortir de mon milien, on dirait que la nature s'est entêtée à rendre la différence trop grande entre la force de mon âme et celle de mon corps.

Je partirai donc, s'il plait à Dieu, samedi prochain 4er Juillet pour aller d'abord à Lausanne. Là, je verrai le docteur Bourget, dont on m'a dit le plus grand bien, pour m'examiner, car je souffre toujours de maux d'entrailles. Je vous écrirai aussitôt après l'avoir vu, et j'espère être à Gif le plus tôt possible.

Pour Loti, je préfère que vous lui écriviez ce que je vous ai écrit et l'invitiez pour un jour fixe, je serais très attristé de perdre son amitié par sa faute. Pour moi qui n'ai jamais aimé follement, je suis et resterai toute ma vie amoureux de l'amitié: elle est tellement précieuse que je la considère com-

أعود غدا الى العاصمة وأسافر الى أوروبا غرة يوليه لا كون فى باريس في ١١ أو ١٢ منه وسأ كون سعيدا اذ أبدأ اقامتى فى جف بين ١٦ و ٢٠ منه وأفضل أن أباشر علاجى في شهر أغسطس ويسرنى أن أرى «لوتى» فى «جف» فأن لم يحضر اليها لم أقصد روشفور . وأنت أدرى بما ينالنى من الارتياح بقضاء بضعة أيام فى ساحتك وتفضلى . . . » «القاهرة فى ٢٥ ونيه سنة ١٩٠٥

سيدتى العزيرة

تناولت بيد السرور والارتياح كتابك المفرح واعتقدى ان من حظى أن أقضى فى ضيافتك بضعة أيام وأقتبس قبسا من قولك ونصائحك الامية . ان العمل قد أضنانى الى حد أشعر عنده بسرعة الحاجة الى ترك الوسط الذى أعيش فيه وكأن الطبيعة خالفت سنتها اذ جعلت قوة روحى أكبر من قوة جسمي

وعلى ذلك سأسافر بمشيئة الله يوم السبت المقبل أول يوليه لأ قصد أولا لوزان وفيها أرى الدكتور بورجيه الذي me le premier et le plus grand bonheur de la vie. Ce soir auront lieu les noces de ma sœur, toute la maison est en fête, j'ai tenu a vous écrire à catte heure pour vous dire que mon cœur va à vous, rien qu'à vous, dans cette occasion de joie familiale.

J'ai trouvé hier, et avec quelle satisfaction! en cherchant dans mes papiers, votre article de 1895, le premier que vous nous avez consacré, à propos du "Péril anglo-égyptien". Je le garde pour le lire avec vous. Il a cela de particuliérement précieux qu'il a été mon introducteur auprès de vous.

مدحوه لى ليفحصني فانى أشعر بآلام في الاحشاء وسأكتب اليك عجرد ماأراه وأؤمل ان اكون فى «جف» فى القريب العاجل

أما من جهة « لوتى » فاي أفضل أن تكتبي اليه ما كتبته اليك وتدعيه في ميعاد محدود لانه محزنني كثيرا أن أخسر مودته بسبب خطأه ولان شخصا مشلى ما أحب عفوا يبقى على الدوام مولما بالمودة التي أقدرها حق قدرها وأفضلها على كل شيء وأجد فها أكبر سعادة في الحياة

تقام فى هذا المساء أفراح زفاف شقيقتى وجميع الآل. فى حبور وقدرأيت أن أكتب اليك لاظهر لك أنشعورى لا يتجه الانحوك حتى فى هذه الساعة ساعة السرور الاهلى

عثرت أمس بيما كنت أبحث فى أوراق على مقالتك. التى نشرت في سنة ١٨٥٥ وهى أول مقالة كتبتماعلى «الخطر الانكليزى المصرى » وقد حفظتها لنستعيد قراءتها معا لأن لها مزية خاصة بها اذكانت واسطة التعارف بيننا »

Ouchy Lausanne, le 44 Août 4905 3 h. après-midi

Madame chérie

J'ai passè une nuit affreuse, je n'ai jamais été plus ma lade, mais je suismieux ce matin. Le docteur Bourget vientde me quitter à l'instant et je me presse de vous écrire, il m'a recommandé de rester tranquille dans ma chambre deux iours; nous avons discuté la question de St Moritz et de Plombières, il m'a dit, avec un ton convaincu, que vu mon état actuel, il m'ordonne Plombières, à condition que ie n'abuse pas de la douche ascendante et que j'aille, après Plombières, 40 à 14 jours à St Germain en Lave, où l'air est aussi pur qu'en Suisse. Il m'a dit aussi que Plombières me fera du bien par ses bains tièdes qui sont très calmants pour les nerfs. Avec cela j'ai le sentiment que Plombières me fera du bien : ne vous inquiétez pas, je vous en prie. Bourget viendra me voir demain et lundt, je compte partir mardi pour Plombières, y rester jusqu'au 5 Septembre et aller à St. Germain pour deux semaines. Je crois et espère que ce programme aura votre approbation.

Je n'ai pas besoin de vous dire combien je regrette de ne pouvoir rester à côté de vous et guérir mon âme et mon « أوشى لوزان فى ١١ أغسطسسنة ١٩٠٥ الساعة الثالثة ىمدالظهر

سيدتى العزيزة

أمضيت ليلة مفزعة بسبب ما انتابني من المرض الذي لم أره في حياتي ولسكني اليوم مرتاح وها مسيو بورجيه قد فارقني هذه اللحظة فتناولت القلم لاكتب اليك أنه أوصاني علازمة غرفتي نومين بلا عمل بعد أن تحادثنا بشأن « سانت موريتز» و « بلومبيـير » وقــد أمرنى بصوت المقتنع أن أقصد « بلومبيير » اذانها توافق صحتى وذلك بشرط أن لا استعمل المرش الصاعد (الدوش) وان اقضى _ بمد « بلومبيير » عشرة او أربعة عشر يوماني « سانت جرمان » . نجهة « لاى » التي هواؤها نقى كهواء سويسرا . وقال لى ايضا أن همامات « بلومسير » الحارة تفيدني كثيراً لانها تسكن الاعصاب وبناء على هـذا أشعر أن « بلومبيير » ستو افقني وأسألك أن لاتتكدري. أما مسيو بورجيه فسيعودني غــدا ويوم الاثنين . هذا وتمد عزمت على السفر وم الثلاثاء الى

corps. Les phrases ne signifient rien quand l'affection et la reconnaissance atteignent le degré qu'elles ont chez moi. Dites-vous bien que jamais fils n'a aimé sa mère aussi sincèrement que moi.

J'espère être remis demain ou après demain et vous envoyer un discours avant mon départ pour Plombières.

A vos pieds je dépose, madame chérie, mes hommages respectueux et l'expression de ma vénération et de mon affection filiale.

* *

Plombières, le 29 Août 1905

Madame chérie

J'ai en le grand plaisir de recevoir votre charmante lettre ainsi que le dernier discours. Je n'ai pas besoin de vous remercier de la grande peine que vous vons donnez pour moi; ma reconnaissance est inépuisable, je vous devrai ce livre, ou plutôt l'Egypte vous devra d'avoir prouvé au monde qu'elle n'est ni morte ni muette.

Quand je pense que, moi disparu, personne n'entendra plus la voix de ma pauvre patrie, mon moral monte et je me dis que je dois à mon pays d'avoir la plus grande somme

« بلومبيير » لامكث فيها الى خامس سبتمبر ومنها أقصد « سانت جرمان » لاقضى اسبوعين وأنى أعتقد وأؤمل أنك تصادقين على هذا الترتيب

ولست فى حاجة أن أذكر لك مبلغ أسفى لعدم امكانى البقاء بجانبك لاغدو روحى وأشفى جسمي لان الكلام لا يفيد شيئاً متى بلغ الميل والاعتراف بالجميل الى الدرجة التى بلغاها فى نفسى و ذكرى أنه ما أخلص أبن فى حب أمه اخلاصى . ولى الامل أن أبل غدا أوبعدغدلا بعث اليك بخطبة قبل سفرى الى « بلومبيير »

والى رحابك أقدم ياسيدتىالعزيزة جليل اعظامي وعظيم اجلالى البنوى

« بلومبيير في ٢٩ اغسطس سنة ١٩٠٥

سيدى المبجلة

حظيت بتلقي خطابك المنعش وخطبتك الاخيرة ولست في حاجة الى أن أشكر لك ما تتجشمينه لاجلى فان اعترافى بالجميل أبدى لا يفنى وانى لمدين لك بهذا الكتاب أو بعبارة d'énergie et de santé : c'est pourquoi je me soigne et me contrôle : je me porte beaucoup mieux et je reprends, tous les jours, mes belles couleurs de Gif. J'ai devant moi de cinq à six ans de grandes luttes pour consolider ma situation : je vivrai après heureux, relativement, puisqu'on ne peut jamais l'être tout à fait-

Voudriez-vous avoir la grande bonté de me dire votre décision à propos de notre visite à Loti? moi je compte faire paraître mon volume le 15 septembre (avec l'aide de Dieu et de Madama ma mère) et désire beaucoup quitter Paris le 24 ou le 25 septembre. Je dois m'embarquer à Trieste le 5 octobre, après avoir passé par Berlin et Vienne. Tout retard en Europe est préjudiciable à mon journal et à ma bourse. En outre, je ne voudrais pas être en Europe pendant le froid.

En attendant vos bonnes nouvelles, je dépose à vos pieds, madame chérie, mes hommages les plus respectueux et l'expression de ma pleine gratitude.

أخرى مصر مدينة لك بما قدمته للعالم من برهان على حياتها: وعدم جمودها

انى كلما فكرت في انه مع زوالى لا يسمع لوطنى صوت رتق شعورى وأحادث نفسى بأنه بجب على لبلادى أن أنال أكبر قسط من الهمة والصحة . وهذا ما يدعوني الى العناية بصحتى وتنظيم حالى . أما صحتى الآن فانها أحسن بكثير من ذى قبل وكل يوم تعود الى نضرة الشباب وليس اماي الاخس أو ست سنين أجاهد فيها أشد الجهاد وبعد ثذ أعيش سعيد البال اذ لا يتأتى ان ينال المرء السعادة دفعة واحدة

ألك أن تنفضلي بأنبائي عنما عزمت عليه في شأن زيارة «لوتي » ﴿ أَمَا أَنَا فَقَدَ عَزَمَتَ عَلَى الْانتَهَاءَمَنَ مَوَّ لَقَى (بَعُمُو نَهَ اللهُ وَبَعُوا الرَّبِينَ فَي الخَلْمُسُ عَشَرُ مِنْ سَبَتَمَبِرُ اذَ أَنِي أُود براح باريس في ٤٢ أو ٢٥ منه لأ بحر من تريستا في الخلمس من الريس في ٤٢ أو ٢٥ منه لأ بحر من تريستا في الخلمس من اكتوبر بعد ان أمر على برلين وفيينا لان في البقاء بأوروبا يلحق اضرارا بجريدتي وماليتي وفضلا عن ذلك فاني لا أريد ان أقيم في بردها

Plombières, le 30 Août 4905

Madame chérie

J'ai reçu ce matin votre charmante lettre et la conférencefaite il y a six ans chez vous. Je comprends que vous soyez fatiguée, avec la vie que vous menez! mais j'espère qu'après vos deux volumes, vous vous reposerez comme vous me l'avez promis.

Pour mes discours il n'en reste plus que trois, mais bien longs et beaucoup plus importants que les autres : ils ont une autre allure; J'espère finir tout d'ici le 15 septembre, mais je préfère vous les envoyer un par un. Comme cela je pourrai les faire imprimer à la machine à écrire et être prêt à temps.

Je dépose à vos pieds, mes hommages les plus respectueux, et l'expression de ma profonde affection.

Madame chérie

En quittant la garc, je suis allé au *Figuro*, Calmette m'avreçu très gentiment, je lui ai dit que vous croyez devoir ne pas signer l'article. Il a compris et approuvé, l'article paraîtra.

هذا ومع انتظارى نباءك السارة أقدم الى رحابك » بلومبيير فى ٣٠ اغسطس سنة ١٩٠٥

سيدتى العزيزه

تناولت هذا الصباح خطابك السار والخطبة التي ألقيتها في ساحتك منذ ستة أعوام وأعلم مقدار ما تتجشمينه في الأعمال ولكني آمل أن تستريحي كما وعدتني بعد انجاز كتابين من مؤلفك

أما ما يختص بخطاباتى فانه لم يبق منهاالا ثلاثا ولكنها طويلة وأهم من سابقاتها وعليها مسحة أخرى وأملى من هنا الى خامس عشر سبتمبر أكون قــد انتهيت منها ولكنى أفضل ان أرسلها اليك واحدة بمد واحدة وعلى ذلك يمكننى ان أطبعها على آلة الكتابة لاكون على أهبة الاستعداد

هذا وأقدم »

« باریس فی ۱۰ أكتوبر سنة ۱۹۰۰

سيدتى العزيزة

قصدت جريدة الفيجارو بعد ان برحت المحطة وقد

sous la signature d'un diplomate. C'est donc une affaire arrangée pour le mieux.

Je vous baise la main et prie Dieu de me garder la meil Jeure et la plus bienfaisante des mères.

Berlin, le 21 Octobre 4905

Madame chérie

Depuis mon arrivée à Berlin, j'ai vu beaucoup de grands personnages avec lesquels j'ai causé de toutes choses : c'est très intéressant et très instructif: je suis très content d'être venu ici avant mon retour en Egypte.

Les politiciens d'ici, ainsi que les écrivains, ne croient pas du tout à la guerre, ils disent qu'elle n'aura pas lieu, que ni l'empereur ni le peuple ne la veulent à aucun prix ; ils ont la conviction que la France aussi n'est point désireuse de la guerre, et que c'est l'Angleterre seule qui a intérêt à affaiblir la France et l'Allemagna: ils estiment que le mauvais momentest passé et qu'une grande détente va régner à présent; ils n'espèrent pas un rapprochement immédiat avec la France, mais ils comptent sur la félonie anglaise pour éloigner votre pays de la perfide Albion.

استقبلنى مديرها مسيو «كلت » بكل ترحيب وأخبرته انك ترين من الواجب عدم امضاء المقالة فوافق على ذلك وهي ستظهر بأمضاء «سياسى » وعلى ذلك تم الامر على مايرام هـذا وأقبل يدك وأسأل الله أن يحفظ خير بارة بين الاميات »

سيدتي العزيزة

قابلت الكثيرين من ذوى الشآن منذ وصولى الى برلين وتحادثت معهم فى شؤون شتى مما هو مهم وواجب الوقوف عليه ولذلك أرانى مسرورا من قدومى الى هنا قبل عودتى الى مصر

ان سياسي برلين وكتابها لايجزمون أصلا بالحرب ويقولون انها لاتقع أبداً فلا الامبراطور ولا الامة راغبان فيها بأى حال من الاحوال ويعتقدون كذلك أنها لميست من رغبة فرنسا أصلا وأن انكاترا وحدها هي التي من مصلحتها اضعاف فرنسا والمانيا ويرون أن سحابة الصيف

En ce qui concerne l'Egypte, ils m'ont assuré que l'Allemagne voulait soutenir la France à Fachoda, et que c'est M. Delcassé qui n'a pas voulu. Cette affirmation m'a étonné et bouleversé, vous pouvez peut-être la contrôler mieux que moi.

On m'a assuré aussi que l'Allenurgne ne marchera plus jamais avec l'Angleterre en Egypte, qu'elle n'acceptera jamais l'abolition des capitulations et des tribunaux mixtes, et que même, à la première occasion, elle gènera l'action auglaise sur les bords du Nil. Est-ce possible? l'avenir répondra: nous avons vu, ces dernières années, des changements si inattendns dans la politique qu'il ne faut plus s'étonner de rien.

J'ai donné au Berliner Tageblatt un article sur "L'empereur Guillaume et l'Islam" où j'ai dit franchement et sincèrement mon opinion; il paraîtra jundi ou mardi, le redacteur en chef du Tageblatt m'a dit qu'il fera certainement sensation; j'ai envoyé la copie à quelques journaux de Paris et je leur enverrai une dépêche quand il paraîtra.

Je serai de retour à Paris mercredi prochain pour resterune semaine; écrivez-moi, (22 rue de la Paix).

Permettez moi de déposer à vos pieds mes hommages

قد انقشمت وسيسود من الآن الهـدوء التام ولا يؤملون كذلك تقربا عاجلا من فرنسا ولكنهم يعتمدون علىسوءنية الانكليزليبمدوا بلدكم عن انكلترا الغادرة

أما مايتعلق بمصر فأنهم أكدوا لى أن ألمانياكانت ترمد مؤاذرة فرنسا في فشودة ولكنه مسيو دلكاسيه الذي لم يرد مما أدهشني وأذهاني وهو ما ربما تدركين كنهه أكثر مما أدرك . وأكدوا لي كذلك ان المانيا لاتسير مع انكلترا في مصرولا تقبل ألبتةالغاء الامتيازات والمحاكم المختلطة حتى أنها عندسنوحأول فرصة تعرقل عمل الانكليز على شواطىء بهر النيل. فهل ذلك ممكن ? هذا ما بجيب عليه المستقبل.ومع ذلك فقدرأ ينافي هذهالسنوات الاخيرة من التقلبات التي ماكانت منتظرة مطلقافى جو السياسة ما لا يلزم معه أن نستغرب شيئة دفعت اليجريدة البرلينر تاجيلاط مقالة على « الامير اطور غليوم والاسلام » تظهر نوم الاثنين او الثلاثاء وقد قلت فها رأيي بكل صراحة واخلاص . ويرى رئيس تحرير هده الجريدة أنها ستحدث حقيقة رنة هائلة وقد ارسلت صورتها très respectueux et l'expression de ma profonde et éternelle tendresse filiale.

Paris, le 31 Octobre 1905

Madame chérie

Je vous envoie ci-joint l'interview de la Libre Parole et l'article du Tageblatt Monniot m'a fait beaucoup de compliments nour mon volume : il croit en son succès.

J'ai vu hier Marchand qui a été très gentil avec moi, il a poussé la gentillesse jusqu'à me promettre de diner avec moi ce soir à la gare de Lyon.

Il m'a promis aussi devant. Judet de faire un article sur mon livre : je lui enverrai, comme il l'a demandé, les bonnes feuilles, après la 2º correction.

Ai-je le besoin de vous dire combien je vous suis reconnaissant? il me suffit de vous dire que ma reconnaissance et ma tendresse pour vous sont aussi intenses que ma passion patriotique.

Au revoir, madame chérie, pensez à moi et priez Dieu pour votre enfant.

1). P. Loti et Menetefa Kennel. * omne me le e oande dol

الى بعض الجرائدالباريسية ومتى ظهرت ابعث اليها بأشارة برقية. سأعود الى باريس يوم الاربعاء المقبل لاقضى فيها اسبوعا فاكتبى الى بعنو ان: (٢٢ شارع لا به) هذا واسمحى لى بتقديم » « باريس فى ٣١ اكتوبر سنة ١٩٠٥

سيدتى العزيزة

أرسل اليك مع هذا حديث « لاليبريارول » ومقالة « برلينر تاجبلاط » وقدهنأنى مسيو «مونيو» على مؤلفي وهو يرجو له فلاحا

رأیت أسس « مرشان » الذی أظهر لی عظیم الود حتی أنه وعدنی بتناول العشاء معی فی محطة لیون وأخذ علی نفسه أمام مسیو « جودیه » أن یضع مقالة علی مؤلنی وسأرسل له کطلبه أوراق الاعادة (البروفات) بعد التصحیح الثانی هل أنا فی حاجة لافصح لك عن أنی أسیر فضلك ? انه لیکفینی أن أجاهی لك أن اعترافی بالجمیل وحنوی الیك لیقل فی نفسی وقعا عن غرامی الوطنی

Le Caire 47 Novembre 4905

Madame chérie.

Je suis arrivé en Egypte en bonne santé, mais j étais deux jours après indisposé, ce qui m'a empêché de vous écrire. Cette indisposition est heureusement passée, et je reprends avec la même activité la direction de mon journal et de mon œuvre.

Mon voyage à Berlin a eu un grand retentissement dans le pays. Les journaux anglais m'ont beaucoup insulté et mes compatriotes ont vu, par là, le degré de vitalité que je possède. Le Lewa n'a jamais été aussi lu et aussi respecté, Enfin si je me sens un peu fatigué par un labeur inces ant, j'ai, par contre, toutes les satisfactions morales.

Toute l'éloquence de nos deux langues arabe et française ne me suffit pas pour vous exprimer ma reconnaissance filiale.

Tonjours votre bien dévoué

P. S. La société dont vous m'avez envoyé les prospectus n'est pas bonne à ce que je si c'ie. استودعك التقياسيدتى العزيزة وادعي التقلاجل ابنك « القاهرة في ١٧ نوفمبر سنة ١٩٠٥

سيدتي العزيزة

قد أحدثت سياحتى فى برلين ضجة هنا مما دعا الجرائد الانكليزية الى الاكثار من سي وأبان لمواطني درجة الحياة التي عندى وماكان اللواء مقروءاً ومحترما كما هو في همذه الايام. وبالجملة فأنى اذاكنت أشعر بعناء أجد مع ذلك ما يرضيني أديباً

ان بلاغة لغتنا العربيـة والفرنسية بحذافـيرها لا تني باعرابي لك عن اقرارى البنوى بمعروفك

(حاشية) الشركة التي بعثت الى بقانونها ليست حسنة على ما أعلم »

Le Caire, le 15 Décembre 1905

Madame chérie

Excusez-moi si je ne vous ai pas écrit ces jours ci: j'étais en pleine bataille; mes ennemis ont voulu me nuire auprès des Européens d'Egypte, en disant que j'avais excité dans le Lewa mes coreligionnaires contre les chrétiens. J'ai lutté et prouvé le contraire, la calomnie est vaincue ; j'ai montré, preuves en main, que je critique la politique de l'Europe et que je ne rends point les colons d'Egypte responsables de l'attitude de leurs gouvernements. Un incident très simple, une bagarre provoquée par des bandits grecs, a envenimé la chose, mais j'ai complétement triomphé, et il n'y a que les gens de mauvaise foi qui ne veulent pas avouer la vérité. Toute cette semaine, la presse entière ne s'est occupée que de moi et de mon journal, articles sur articles et interviews sur interviews; je n'ai jamais atteint parmi mes compatriotes la popularité que j'ai aujourd'hui, le Lewa est plus puissant que jamais

Mon livre devait paraître aujourd'hui à Paris, mais suivant les conseils de mes amis, j'ai télégraphié à Perrin de retarder la publication. Je préfère qu'il soit lancé le 10 Janvier pour ne pas être noyé maintenant dans les livres « القاهرة في ١٥ ديسمبر سنة ١٩٠٥

سيدتى العزيزة

أسألك العذر اذالم أكتب اليك في هذين اليومين فأنى كنت في حرب عوان. ذلك أن اعدائى أرادوا بذر بذور البغضاء يني وبين الأوروبيين القاطنين في مصر بما تقولوه على من أنى هجت في اللواء أبناء ديني على المسيحيين وتد ناصلت مثبتا الضد وعلى ذلك عادوا بخنى حنين لما قدمته من البراهين على أنى انما أنتقد السياسة الاوربية ولا أخص النزلاء الاوربين بالمشؤلية عن خطة حكوماتهم

والحادثة التي وقعت بشأنها هـذه المناقشة بسيطة جداً وهي ليست الا مشاجرة سببها بعض رعاع اليونان مما جسم الأمر على أنني قد فزت عليهم نوزا مبينا ولم يبق غير سيثي القصد الذن لا مرىدون الأعتراف بالحقيقة

لم تشتغل الصحف طول هذا الأسبوع الابى وبجريدتى والمقالة تتلو المقالة والمحادثة تتبع المحادثة. ولم أبلغ قط بين مواطنى من المحبة والاكرام ما بلغته اليوم. وقد زاد اللواء

d'étrennes.

Loti m'a écrit une longue lettre, me disant qu'il ne peut à aucun prix, consacrer un article à mon livre, qu'il ne fait cela qu'à notre "maman", qu'il l'a refusé à beaucoup de ses amis, qu'étant officier en activité il ne peut traiter un pareil sujet, et qu'il craint fort que ce refus porte une grave atteinte à notre amitié. Je comprends parfaitement ses raisons et vais lui écrire pour lui dire que notre amitié restera toujours la même, franche, loyale et solide.

Je dépose à vos pieds mes hommages très respectueux et l'expression de mon dévouement filial.

Le Caire, le 1 Janvier 1906

Madame chérie

Permettez au plus tendre de vos fils de venir vous souhaiter une bonne et heureuse année. Je forme, du fond de mon âme, les vœux les plus chauds pour votre bonheur, pour celui de votre chère famille et de la France que vous aimez tant. Que Dieu approche l'heure où nous verrons nos espoirs se réaliser et où nous pourrons réellement être fiers de nos pays!

قوة كبيرة وانتشاراً عظيما آكثر من ذي قبل

كان اليوم موعــد ظهور مؤلني في باريس غــير أنني تتبعت نصائح اصدقائي فأرسلت تلغرافا الى « پران » ليؤجل ظهوره وأفضل أن يعلن عنه في عاشر يناير لئلا يتحول النظر عنه الآن أزاء الكتب التي تهدى عادة في رأس السنة

كتبلى «لوتى» رسالة مسهبة يقول فيها أنه لا يستطيع البتة وضع مقالة عن كتابى وأنه لا يفعل ذلك الا لعمل يخصك وأنه رفض اجابة كثيرين من أصدقائه الى مثل هذا الطلب. وانه بصفته ضابطا بحريا عاملا لا يقوى على الكلام في مثل هذا الموضوع ويحثى كثيراً أن يكون هذا الرفض سبباً في فتور المودة بيننا . على أنني أوافقه كل الموافق على ما قدمه من الأسباب وسأكتب اليه لأخبره أن صداقتنا ستبقى أبدا كماكات صريحة قوية متينة . وتفضلي»

« القاهرة اول يناس سنة ١٩٠٦

سيدتى الرززة

أسمحي لاوفي أبنائك أن يقدم اليك تهنئته بهذا المام

Je reçois à l'instant votre carte et je suis heureux de voir que vous avez approuvé mes déclarations qui ont mis mes calomniateurs à leur place : je suis très heureux aussi de vous dire que mon journal va à merveille et que, de ce train, il seratrès florissant d'ici deux ans. Il me faut lui donner toutes mes forces pour cela ; ma santé très bonne, me permettra, j'espère, de réaliser ce but de toute ma vie.

Mes compatriotes n'ont jamais été si unanimes à reconnaître la sincérité de mes luttes comme maintenant, je ne demande pas d'autre récompense.

Loti m'a écrit que Calmette lui a dit de choisir lui-mêm e l'écrivain qui doit faire l'article pour mon livre et que lui. Loti, vous a écrit pour vous demander votre opinion. Je suis tranquille, je sais que vous ferez tout pour le succès de cet ouvrage et pour l'encouragement que le patriotisme égyptien si jeune encore, mérite.

Pour le Khédive, sa fête est le lundi 8 Janvier. Cette lettre arrivera à temps, vous pouvez télégraphier, mais il vaut mieux écrire pour dire plus. Chacun de nous s'enferme dans sa dignité. Les bons Egyptiens continuent à souhaiter notre réconciliation pour influencer le Khédive; pour ma part, je n'ai pour lui que de l'affection et je le plains sou-

الجديدوأن يدعولك من صميم فؤاده ولآلك الاعزاء ولفرنسا التي تحيينها ذلك الحب بالسعادة والهذاء. قرب الله الساعة إلتي فها تتحقق آمالنا ويفتخر كل منا ببلاده

وصلتني الآن بطاقتك وانى لسعيد عوافقتك على تصرىحاتى التي ألزمت الواشين حدودهم ومسرور كذلك بأنبائك أن جريدتي في تقدم عظيم وأنها اذا استمرت على هذا السير تنجيح تجاحا باهرا في النمو والانتشار بعد عامين ولذلك تجب على أن أهمها كل قواى . وصحتى الآن جيدة جـداً وأملى أنها تبينني على تحقيق هذه الامنية التي وقفت علمها حياتى لم يكن اجماع ابناء وطني على الاعتراف بنزاهة جهادي

كأجماعهم الآن ولست اطمع في أجر فوق هذا

كتب الي « لوتي » أن كلت (مدىر الفيجارو) وكل اليه اختيار الكاتب الذي يقوم بكتابة مقالة عن مؤلفي وقـــد كتب « لوتى » اليك يسألك رأيك أما انا فمطئن لعلمي أنك ستفعلين كلمايجب لرواج هداالكتاب ولتنشيط الوطنية المصرية التي لا ترال في عنفو ان صباها بما تستحقمن أنواع التنشيط vent, mais vous me connaissez et je ne m'occupe que de mon devoir.

Mais je crois devoir lui présenter mon livre, et vous êtes, chère maman, la seule qui puisse le faire. Vous avez patronne cette œuvre, elle est pleine de nos plaidoiries pour le Khèdive, son trône et sa dynastie, elle est enthousiaste pour Mohammed Ali, et je ne voudrais jamais qu'un autre se chargeat de remettre à S. A. cet ouvrage.

Si vous êtes de mon avis, écrivez un mot à Perrin pour qu'il vous envoie un exemplaire de ceux imprimés sur papier de japon et reliés royalement. Je lui ai écrit déjà d'en mettre un à votre disposition; vous écrirez dans ce cas, à S. A. ce que vous voudrez. Je baise vos deux mains, madame chérie, et pense continuellement à vous. Quand je suis dècouragé, j'envoie mon âme boire à cette source maternelle qui m'a donné tant de fois la force et la vigueur; soyez bénie et n'oubliez pas cet enfant dévoué.

P. S. Maman vous embrasse de tout cœur, mes sœurs et frères vous présentent leurs hommages bien respectueux. اما فيما يختص بالحديوفأن عيد جلوسه يوافق يوم الاثنين ثاير وسيصل اليك هذا الكتاب في الوقت المناسب لترسلي اليه اما تلغرافا واما جوابا وهو الانسب لتطيلي فيه الشرح اذ كل متمسك بكرامته ولان المصريين الوطنيين لا يزالون يتمنون عود المياه الى مجاريها حتى يمكن التأثير في الخديو

أما من جهتي فأنى لا أزال مقيا على الوداد نحو سموه وأتألم لحاله كثيرا ولكنى كما تعرفين لا أعنى الا بواجي وكذلك أرى من الواجب أن أهديه مؤلنى (المصريون والا نكايز) وأنت الوحيدة أيها الوالدة الدررة التي تستطيعين القيام بهذا الامر فانك أشرفت على هذا السفر وتعامين أنه حافل بدفاعنا المتواصل عن الحديو وعرشه وملك وكذلك فكاه اعجاب عجمد على ولا أريد أن يتدمه غيرك الى سموه . فاذا كنت على رأبي فاكتبي كلة الى مسيو «بران» ليرسل اليك نسخة مما طبع على ورق خصوصي ومغلت تغليفا متقن الصنع وقد كتبت اليه من قبل أن يضع هذه النسخة متقن الصنع وقد كتبت اليه من قبل أن يضع هذه النسخة

Le Caire, le 25 Février 1906

Madame chérie

La situation politique est des plus intéressantes ici, les Anglais sont plus aimables avec nous, depuis qu'ils out sentilors de la démonstration navale contre la Turquie, qu'il y a en Egypte une opinion très puissante: l'incident d'Akaba les effraie positivement, car le chemin de fer que la Turquie va faire de "Maan à Akaba" permettra aux soldats tures d'entrer en Egypte dans les 24 heures.

A part cela, les choses marchent leur train ordinaire, je n'ai jamais travaillé comme cette année, et je commence à me fatiguer, mon journal a beaucoup monté et me donne de grandes satisfactions, mais j'ai la douleur de vous dire que la France fait tout son possible pour nous éloigner d'ette et faire de moi un ennemi. Si vous n'étiez pas française, Madame chérie, je me serais complétement et définitivement détaché de ce pays.

Savez-vous ce qu'elle vient de me faire? elle a interdit l'entrée de mon journal en Tunisie, sous prétexté qu'il mène une campagne violente contre les Anglais. Est-ce ridicule? Les Anglais me laissent la plus grande liberté, s'abonneut رهن اشارتك ولك أن تكتبي لسموه في هذا الشأن مانشائين هذا وأقبل بديك أيتها السيدة العزيزة وأنى أذكرك على الدوام عند ماتضعف عزيمتي وأبعث اليك روحي لتستقى من موردك الاى الذي طالما وهبني الفتوة والاقدام فلا تنسى ابنك المحلص بارك الله فيك

والدتى تمانقك شوقا وكذلك اخواتى واخوتى يهدونك فائق واجبات الاحترام »

« القاهره في ٢٥ فيراير سنة ١٩٠٦

سيدتى العزيزة

ان الحالة السياسية بيننا من الخطورة عكاد فأن الانكليز يتحببون اليناكثير امندشعروا بوجود رأى عام قوى في مصر عناسبة المظاهرة البحرية ضدتركيا أماحادثه المقبة فالهم في الواقع أوجسوا خيفة منها لان السكة الحديدية التي ستبنيها تركيا من معان الى العقبة تسميح للجنود التركية بدخول مصر في ظرف أربع وعشرين ساعة

أما ماعدا ذلك فان كل شيء يجري مجراه الطبيعي . على

à mon journal et lui donnent la première place dans toutes les fêtes et cérémonies officielles, et c'est la France qui lui fait la guerre parcequ'il est *anti anglais*!!!

Dernièrement à la fête du Port Soudan, mon frère Ali Bey qui représentait le Lewa a eu les plus grands honneurs, les Anglais ont voulu montrer parcette attitude qu'ils savent respecter un adversaire loyal.

La France a tenu. elle, à montrer qu'elle sâit faire d'un ami un ennemi

Je sens que la plupart de vos amis refuseront de parler de mon livre; je ne vous cache pas que je regrette infiniment la peine que nous nous sommes donnée, tous les deux, pour faire ce livre, j'aurais mieux fait de faire traduire mes discours en anglais et de les publier en Angleterre.

Je serais un imbécile de croire un intant que la France puisse être l'amie de l'Egypte ou de l'Islam. Adicu tous les rêves d'autrefois, je n'ai en France que vous, et ma profonde et intense affection filiale pour vous est la seule raison qui me fasse encore penser quelquefois à la France.

Je sais que vous serez peinée de tout cela, mais j'ai toujours été franc avec vous et je ne peux pas ne pas être mécontent de cette conduite vraiment étrange de ceux la أنى لم أشتمل مثل هذا العام ولذلك ابتدأت أشعر بتعب. وأما جريدتى فقد صعد نجمها وهي تقدم الى أكبر ترضية على أنى متألم من أن أقول لك ان فرنسا تبذل كل مافي وسعها لتبعدنا عنها وتجبرنى على كرهها ولولم تكونى فرنسية أيتها السيدة المبجلة لا بتعدت عنها نهائيا تمام الابتعاد

أتعلمين ماذا صنعت ازائ إلها منعت جريدتى من الدخول فى تونس بحجة الها محمل حملة شعواء على الانكليز ليس غريبا فى بابه أن الانكليز يتركون لي اكبر حرية ويشتركون في جريدتى وينزلونها منزلة شماء فى جميع الاعياد والاحتفالات الرسمية بينها فرنسا تحاربها لان سياستها ضد الانكليز!!

فى احتفال بور سودان الاخير نال أخي « على بك » الذى كان مندوبا عن اللواء أكبر حظوة. وقد أرادالا نكايز أن يبرهنوا بهذا المهج على الهم يعرفون كيف محترم خصم كريم الشيم! أما فريسا فقد برهنت على انها تعرف كيف تحول الصديق عدواً...!

qui devraient être nos meilleurs amis.

Permettez-moi, Madame chérie, de déposer à vos pieds mes hommages très respectueux et l'expression de mon éternel dévouement.

Le Caire, le 43 Avril 4906

Madame chérie

Excusez moi si je ne vous ai pas écrit depuis quelques jours; j'ai eu le malheur de perdre mon oncle qui n'est resté malade que 6 jours. Nous avons caché la nouvelle à ma mère qui est toujours malade; tout ce qu'elle sait, c'est que son frère est aussi malade qu'elle. J'ai passé de très mauvais jours, avec les fatigues accumulées, je suis très éreinté; les médècins me rassurent pour la santé de ma mère, le moment grave est passé; je n'ai point de programme pour mon voyage tant que ma mère est malade, je ne dois pas quitter la maison, j'espère tout de même vous voir cet été,

Je ne vondrais pas que vous ne sachiez pas toute ma pensée et mes vrais sentiments envers la France. C'est contre la néfaste politique suivie par votre gouvernement que je me révolte, elle nous défend de lui être utile, elle montre l'An-

اني أشعر بأن كل أصدقائك ســيرفضون التكلم عن مؤلفى . ولا أخفى عليك عظيم أسفى على المجبود الذى بذلناه مماً فى وضعهذا الكتاب وكان الاصوب ان أترجم خطاباتى. الى الانكلنزية وأنشرها فى انكلترا

انى أكون مجرد الشعور اذا اعتقدت لحظة أن فرنسا تصير صديقة مصر والاسلام. فاستودع الله تلك الامانى والاحلام اذ ليس لى فى فرنسا غيرك ولم يكرف هناك من داع يدعونى أحيانا الى ذكر فرنسا الا وفائى البنوى القوى. الاكبر نحو شخصك الكريم

انى وائق من أن هذا يُؤلمك ولكنى كنت على الدوام حراً معك وليس فى امكانى أن أرتاح لهذا السلوك الغريب فى ذاته والذي يصدر من أولئك الذين كان يجب عليهم ان. يكونوا أوفى أصدقائنا. واسمحى لى »

« القاهره في ١٣ أبريل سنة ١٩٠٦

سيدتي العزيزة

اسألك الصفح اذالم اكتب اليكمنذ بضعة أيام لأني (١٦)

gleterre plus libérale qu'elle, puisque celle ci laisse nos publications pénétrer librement dans l'Inde malgré, la guerre que nous lui faisons au nom de l'Islam.

La France, je la plains comme je plains mon pays et je souhaite de tout cœur le succès de ceux qui luttent pour lui rendre sa place et son influence.

Mon chagrin est aussi très-grand de voir ceux qui parlent au nom de la France faire la guerre à ceux que la France a élevés.

Voilà tont.

Je suis en train de lire votre beau volume.

L'article de Loti m'a beaucoup plu.

Permettez moi, madame chérie, de déposer à vos piedsmes hommages très respectueux et l'expression de ma profonde affection.

Paris, le 13 Juillet 1906

Madame chérie

Mon article a en un grand retentissement et 3 journaux anglais ont publié de longues dépèches le résumant : il paraîtra aussi, tout entier, dans un grand journal anglais.

اصبت بفقد خالى الذى لم يمرض غير ستة ايام . وقد أخفينا الامر على الوالدة التي لا تزال مريضة ولم تعلم غير أن أخاها مريض مثلها . وقد مضيت أسوأ الايام بسبب هذه الاكدار المتراكمة مما مللت معه كل الملل . وقد اكد لى الاطباء أن حالة الخطر زالت عن والدتى . وليس لدى من خطة مرسومة لسياحتى ما بقيت والدتى في مرض اذلا يجب على أن أفارق أسرتى ومع ذلك فلى الامل أن أراك في هذا الصيف

انى أود أن لا تخنى عليك خافية من أفكارى وحقيقة احساسى نحو فرنسا فأنى أهيج ضد السياسة المشوومة التي تقتفى أثرها فالها بها تمنعنا من أن نكون لها نافعين وتبرهن على أن انكلترا أكثر حرية منها لان هذه تبيح لمطبوعاتنا الدخول فى الهند بكل حرية بالرغم من النار الحامية التي نصليها الياها دفاعا عن الاسلام

ومع ذلك فانى اتألم لفرنسا كما أتألم لوطنى واتمنى بكل جوارحى تحقيق آمال اولئك الذين يجاهدون فى سبيل اعادة مقامها ونفوذها اليها غيران كدرى يعظم كلا أجد اولئك الذين Je pars demain pour Londres où les radicaux sont très montés contre Cromer et désirent me voir et causer avec moi. C'est la meilleure des politiques que de lutter contre la tyrannie de Cromer dans son propre pays.

Votre charmant article sur le livre de Loti, que je vous ai expédié mercredi matin, m'a enthousiasmé.

Veuillez m'écrire à Londres : mon adresse : Carlton Hotel.

Daignez, madame chérie, me permettre de déposer à vos pieds mes hommages très respectueux,

Votre fils bien dévoué.

#

Paris, le 14 Juillet 1906

Madame chérie

Je pars à l'instant même, j'ai une grande joie : mon article a produit en Angleterre une telle impression que "The Tribune" l'a commenté en un grand article où elle a nettement demandé que l'Egyptien soit traité avec égards et qu'on donne à l'Egypte un gouvernement autonome. يتكلمون باسمها يطعنون على غرس مدارسها

هذا كل ما أقوله اليوم وقد قرأت سفرك النفيس وكذلك أعجبتني مقالة « لوتى »

واسمحىلى . . . »

« باریس فی ۱۳ یولیه سنة ۱۹۰۶

سيدتى العزيزة

أحدثت مقالتي دويا كبيرا وقد لخصتها ثلاث صحف انكليزية في تلغرافات مطولة وستظهر كذلك بجملتها في جدريدة انكليزية كبيرة. وسأسافر غدا الى لوندرة لان الاحرار التطرفيين حانقوز على اللورد كرومر ويرغبون في لقائي لمحادثتي. ومن السياسة الحكيمة أن أناضيل ضد عسف كرومر في نفس وطنه

ان مقالتك الشائقة على كتاب « لوتي » التي ارساتها اليك في صبيحة الاربعاء انعشتني

هذا وتفضلي بمكاتبتي في لوندره بعنوان «كرلتن اوتيل» واسمحي لي »

Londres, le 48 Juillet 4906

Madame chérie

Mon voyage à Londres n'aura pas été inutile. J'ai fait la connaissance de heaucoup de députés, de quelques lords et de hons écrivains : ils sont tous avides de savoir la vérité sur l'Egypte et m'ont prié de leur écrire toujours.

L'affaire de Denchawai a certainement produit en Angleterre une très pénible impression, elle a eu néammoins cet effet salutaire de faire comprendre à tout le monde que les Egyptiens n'aiment pas l'occupation, contrairement aux affirmations officielles, et d'attirer plus attentivement leur attention sur l'Egypte.

Des journalistes m'ont interwiewé et j'ai exposé mes idées longuement, j'ai envoyé aussi à tous les ministres, à tous les membres du parlement et à la presse la traduction auglaise de mon article du Figaro; comme ça la vérité saura triompher.

Les musulmans de Londres, Égyptiens, Turcs, Indiens et autres, tous très cultivés, ont décidé de donner mardi soir une grande fête pour me saluer. J'y prononcerai un discours sur le relèvement de l'Islam.

« باریس فی ۱۶ یولیه سنه ۱۹۰۶

سيدتى العزيزة

أنى أسافر اللحظة وان فرحى لعظيم فقد أحدثت مقالتى. في انكاترا تأثيراً الى حدّ أن « ذى تربيون » علقت عليها بمقالة كبيرة طلبت فيها بحق وجوب معاملة المصرى بعين. الوقار وأن تمنح مصر حكومة مستقله»

« لوندره فی ۱۸ یولیه سنة ۱۹۰۶

سيدتى العزيزة

سفرى الى لوندره كان مفيدا فقد تعرفت الى كثير من النواب وبعض اللوردات وكبار الكتاب وكلهم متلهفون على معرفة الحقيقة في مصر وسألوني أن أديم مكاتبتهم

ان حادثة دنشواى أحدثت فعلا تأثيراً سيئاً في انكاترا ومن شأنها افهام العالم أجمع أن المصريين يكرهون الأحتلال خلافاً للتأكيدات الرسمية ولفت نظره الى مصر أكثر من ذى قبل

حادثني صحافيون وقد أطلت معهم شرح أرائى وبعثت

Mercredi j'ai un grand déjeuner où beaucoup de députés ont accepté mon invitation : je leur exposerai en détail nos griefs contre l'Occupation. Ce n'est pas le repos, n'est-ce pas? mais quelle peine bienfaisante!

Permettez-moi de déposer à vos pieds mes hommagestrès respectueux et l'expression de ma tendresse filiale.

Londres, le 21 Juillet 4906

Madame chérie

J'ai un grand service à vous demander pour le bien de l'Egypte et des Egyptiens. Les journaux français nous font en ce moment beaucoup de mal. ils soutiennent trop lord Cromer dans le mensonge affreux qu'il exhibe en prétendant que les musulmans d'Egypte sont fanatiques; les journaux anglais, et surtout le *Times*, rapportent ces articles pour nous écraser davantage et cacher l'ignominie du crime de Denchawai.

Je vous prie d'écrire un article au *Figuro*, au *Gaulois* ou une lettre au *Temps* pour dire ce que vous avez vu en Egypte, quelle tolérance et quelle hospitalité on y trouve. Dites surtout qu'il y a un mouvement patriotique qui honore

كذلك بالترجمة الأنكايزية لمقالتي فى الفيجارو الى جميع الوزراء واعضاء البرلمان والصحافة وبذلك توتى الحقيقة نصرها قرر مسلمو لوندره مصريين كانوا أو أثراكا أوهنودا أوغيرهم وجميعهم من المثقفين القامة احتفال عظيم مساء الثلاثاء تحية الى واحتفاء بى وسأخطب فيهم على نهوض الاسلام وفي يوم الاربعاء أولم غداء فاخرا وقد لبي دعوتى كثير من النواب وسأفصل لهم مافعل الاحتلال فينا

أفى هذا شيء من الراحة ? ولكنه مجهود بار بنا !

هذا واسمحي »

« لوندره في ۲۱ يوليو سنة ۱۹۰۹

سيدتي العزيزة

لى عندك خدمة كبرى لخير مصر والمصريين. ذلك أن الجرائد الفرنسية تسىء اليناكثيرا فى الوقت الحاضر بشدة مؤازرتها اللورد كروس فى الكذب الفاحش الذي يذيمه بادعائه ان مسلمي مصر متعصبون ولم تنشر الجرائد الانكليزية وعلى الخصوص «التيمس» هذه المقالات الا

les Egyptiens, qu'on craignait cependant de voir désespérés après Fachoda et 'accord Anglo-Français.

Cet article aura en Egypte un très grand retentissement et les Egyptiens vous béniront et vous remercieront pour toujours: je rentrerai à Paris vendredi prochain : j'ai deux discours à prononcer, mardi devant les musulmans de Londres, et mercredi devant plusieurs députés anglais.

Dieu me donne la force de lutter!

Affectueusement à vous.

P.S. Les journaux français qui nous attaquent maintenant oublient que par ces attaques ils éloignent davantage les Egyptiens de la France et font à leur pays beaucoup de tort!

Londres, le 23 Juillet 1906

Madame chérie

J'ai eu le plaisir de recevoir votre charmante lettre et quoique les fatigues aient affaibli encore ma santé, je suis très content du pas que j'ai franchi et d'avoir pu faire la guerre à Lord Cromer dans son pays.

Je passerai tranquillement les mois d'août et de septembre et j'aurai mérité ce repos. لنسحق سحقا ويخفى خزى جريمة دنشواى

ولذلك أرجو منك أن تكتبي مقالا فى الفيجارو أو فى الجولوا أو خطابا للطان قولى فيه مارأيته في مصر التى يجد فيها المرء دعة وكرما وخصى بالذكر حركتهاالوطنية التى تعلى من قدر المصريين الذين كان يخشى عليهم أن يبأسوا بعمد « فشودة » و « الوفاق الانكايزي الفرنسي »

ومقالة كهذه تنال من مصر ضَّجه عالية كما ينالك من المصريين حنان وثناء الى أمد الأبدين

سأعود الى باريس يوم الجمعة المقبلة وســألتى خطابين الاول يوم الثلاثاء أمام مسلمى لوندره والثاني يوم الاربعاء في حضرة كثيرمن النواب الانكلبز. وهبنى الله قوة الجهاد! واليك عطنى وودى »

(حاشية) أنسيت الجرائد الفرنسية التي تهاجمنا اليوم انها بهذا العمل تزيد من ابعاد المصربين عن فرنسا وتسيئ لبلادها كثيرا! Jendi prochain, j'aurai ici un déjeuner politique où je prononcerai un grand discours: j'ai proposé à Judet de lui donner la primeur pour la France. Veuillez aussi, Madame chérie, lui écrire à la hâte un mot pour lui dire toute l'importance de cet acte, il y aura des membres du parlement et l'un d'eux, me dit-on, me répondra dans les termes les plus sympathiques à l'Egypte.

Vous me ferez un grand plaisir aussi si vous pouvez écrire à l'agence Havas, pour qu'elle m'envoie son représentant ici, jeudi prochain, à 3 heures. Elle pourra ainsi donner une nouvelle télégraphique. Je compte rentrer vendredi et aller dimanche vous voir à Gif.

Je dépose à vos pieds mes hommages les plus respectueux et l'expression de ma profonde affection.

Londres, le 26 Juillet 1906

Madame chérie

Le déjeuner politique a eu lieu et tout s'est très bien passé. Le lord Lytton, quelques membres du Parlement et quelques journalistes de grands journaux et des écrivains distingués étaient là à entendre mon discours, « لوندره في ٢٣ يوليه سنة ١٩٠٦

سيدتى العزيزة

حظیت بتلقی کتابك وأنهی الیك أنی فی شدة السرور من الخطوة التی قطعتها واستطعت معها محاربة اللورد كرومر فی بلده ولو أن المجهودات التی بذلتها قد أضنت صحتی ولذلك سأقضی شهری أغسطس وسبتمبر فی هدوءتام لأنی فی حاجة الی الراحة

أولم يوم الخيس المقبل وليمة سياسية لألق فيها خطابًا مهما وقد عرضت على « جوديه » (مدير الاكلير) أن يكون أول ناشرله في فرنسا وأرجو منك كذلك أيتها السيدة الحترمة أن تكتبي له كلة على عجل لتقفيه على أهمية هذا العمل الذي سيحضره أعضاء من البرلمان وقد بلغت أن أحدهم سيرد على في قال كله عطف الى مصر.

وأنى أسر سروراً كبيراً اذا أمكنك مداولة شركة هافاس لترسل الى وكيلها فى هذا البلد يوم الخيس المقبل فى الساعة الثالثة بعد الظهر حتى يمكنه النشر تلفرافياً

M. Robertson, membre radical du parlement, a répondu dans des termes sympathiques à l'Egypte, toute la presse anglaise en parlera demain et le bruit extraordinaire qu'on fait ici autour de mon nom et de mes idées ne peut que servir notre cause. Je vous envoie ci-joint le discours.

S'il y a quelques retouches légères à faire, faites les, je vous prie, car j'ai l'intention de le publier en brochure pour mes amis. Je crois qu'aux yeux de mes compatriotes, cette journée comptera dans l'histoire du mouvement national égyptien.

Beaucoup de clubs et de sociétés m'écrivent pour me demander à faire des discours sur l'Egypte, mais j'ai besoin de repos et de santé: Je me suis donc excusé en remettant cela à une autre fois.

Je partirai demain vendredi pour Paris et descendrai toujours, 22 rue de la Paix.

Vichy, le 1er Août 1906

Madame chérie

Les Egyptiens d'ici m'ont reçusi chaleureusement que je suis vraiment confus. Mon voyage à Londres a eu, je crois, وقد عزمت على العودةفى يوم الجمعة أوالاحد وساقصد زيارتك فى «جف » . هذا وأقدم »

« لوندره فی ۲۶ یولیه سنة ۱۹۰۳

سيدتى العزيزة

أولمت الوليمة السياسية وقدتم كلشيء على ما نشتهي وحضر خطابتي اللورد « لتون » وبعض اعضاء البرلمان وبعض كبار الصحافيين وكتاب ذائمو الصيت وقد اجاب علمها المستر روبرتسون احد اعضاء البرلمان الاحرار المتطرفين يعبارات كلها ميل وعطف على مصر وستذكرها الصحافة الانكلمزية باسرها غدا. وان الحركة الهائلة التي تحيط هناحول اسمى وآر ائي من شأنهاان تخدم مسئلتناوها هو نص الخطبة ارسله اليك .ولو وجدت بعض ما يحتاج الى اصلاح فأصلحيه لاني أريد أنَ انشرها في كتيب على حدة لاجل اصدقائي وأعتقد أن هذا اليوم يعد في أعين مواطني من الايام التي تســجل في تاريخ الحركة الوطنية

تسألني أندية كثيرة وجمعيات عديدة أن ألقي خطابات

en Egypte le même retentissement; je viens de recevoir des dépêches de félicitations du Caire.

J'attends vos nouvelles.

Je vous baise les deux mains, madame chérie, et suis pour la vie votre bien dévoué.

Vichy, le 4 Août 4906

Madame chérie

J'ai eu le plaisir de recevoir votre charmante lettre, mais elle ne me dit pas grand-chose. Vous savez cependant que nous nous verrons seulement après le 15 septembre et que j'ai besoin de savoir à quoi m'en tenir sur les sentiments de notre ami. S'il est bien disposé pour moi, je pourrai le voir à Vienne vers le 7 ou le 8 septembre où il sera sûrement. Veuillez donc me consacrer une bonne heure et m'écrire longuement tous es détails de cette conversation et envoyez la lettre recommandée.

Je vous baise les deux mains et reste votre fils bien dévoué. J'habiterai à St. Moritz, Grand Hotel des Bains. في سبيل مصر ولكنى فى حاجة الى الراحة والصحة ويلتمس. لى عذر اذا أبقيت هذا للمستقبل

سأبرح غدا (الجمعه) قاصدا باريس وأنرل في (٧٧ شارع السلام)

« فيشي في أول أغسطس سنة ١٩٠٦

سيدتى العزيزة

« فيشي في ٤ أغسطس سنة ١٩٠٩

سيدتى العزيزة

تناولت بيد السرور خطابك الكريم غير أنه لم بحو شيئا مهما. انك تعلمين أن لقاءنا سيكون بعد خامس عشر سبتمبر ولذلك فأنه بهمنى الوقوف على احساسات صاحبناوادا كان مستعدا للقائى فأنى اذهب لزيارته فى فيدنا في السابع أو

Vichy, le 43 Août 4906

Madame chérie

Demain, anniversaire de ma naissance, j'aurai juste 32 ans Combien m'en restera-t-il pour servir ma chère Egypte? En tout cas, je ne perdrai pas une minute de ma vie sans semer son amour dans les cœurs de mes compatriotes et j'accomplirai ma tâche jusqu'au bout.

**

Hendayé, le 13 septembre 1906

Madame chériè

Loti a été réellement malade, mais il va très bien maintenant et ca ira mieux encore, à condition qu'il n'écrira pas. Nous avons déjeuné, Omar et moi chez lui hier et nous sommes al'és tous à Fontarabie faire un tour, il a très bien supporté cette petite excursion et a été d'une excellente humeur.

Permettez-moi, Madame chérie, de déposer à vos pieds, mes hommages respectueux et l'expression de mon dévouement filial.

Moustafa Kamel — à l'âge de 32 ans -> ﴿ في الثانية والثلاثين من عمره ﴾

الثامن من شهر سسبتمبر اذ من المحقق أن يكون فيها وعلى ذلك أرجو منك أن تتفضلي بالتفرغ ولو ساعة لمكاتبتىءن تفصيل هذه المحادثة وأرسلي الخطاب مسجلا بعنوان(سانت موريتز جران أوتيل الحمامات) هذا واقبل يديك» « فشي في ۴۰ أغسطس سنة ١٩٠٨

سيدتى المزيزة

غدا تذكار ميلادى اذأ بلغ الثانية والثلاثين وماعساي أعيش أيضا لاخدم مصرنا العزيزة ?

وعلى كل حال فأنى لا أنرك لحظة تمر من حياتى بدون أن أغرس حبها فى قلوب مواطنى وأتمم عملى الى النهاية »

« هندای فی ۱۳ سبتمبر سنة ۱۹۰۶

سيدتى المحترمة

كان « لوتى » فى الحقيقة مريضا ولكنه تماثل الآن ويتم له الشفاءاذا امتنع عن الكتابة وقد تناولنا الغداءأمس معه أنا وعمرتم يمناجهة «فو نتارابى» للنزهة . وقد أداها «لوتى» معنا بكل راحة وارتياح . و تفضلي بقبول »

Paris, le 27 Septembre 4906

Madame chérie.

Le Prince Moh. Alt est déjà en Egypte. J'ai diné hier avec Marchand et Judet et nons dinerons demain, Marchand et moi. Il se porte très bien, notre cher ami, et je suis bien content de le voir ainsi. Il va venir avec moi jeudi diner chez vous et vous dire les souhaits de la "Noble France", pour votre santé.

J'ai bien réfléchi à la manifestation que mes amis me préparent et j'ai pris la décision de refuser tout. J'ai écrit à Farid dans ce sens et comme la presse anglaise a mené du bruitautour de l'affaire, j'ai envoyé la traduction de ma lettre à Farid à la *Tribune* de Londres, et je l'ai donnée à l'*Eclair*.

Elle parait demain, je crois, vous m'écrirez votre sentiment Je vous baise les deux mains affectueusement et reste pour la vie votre tout dévoué.

Le Caire, le 20 Octobre 1906

Madame chérie

Je suis arrivé en bonne santé, et j'ai trouvé la famille heu-

« باریس فی ۲۷ سبتمبر سنة ۱۹۰۸

سيدتى العزيزة

وصل البرنس محمد على الى مصر .

تناوات العشاء أمس مع «مرشان» و «جوديه» وسآتناوله غدا مع مرشان وهو في غاية الصحة . وأني لمرتاح الي ذلك وسيرافقني يوم الخيس لتناول العشاء عندك ليقدم لك عظيم أشواقه

قد فكرت مليا في الظاهرة التي يهيئها لى أصدقائي وقررت رفضها وكتبت بذلك الى « فريد » وعا أن الجرائد الا نكليزية قد طنطنت بهذه المسئلة ارسلت ترجمة الخطاب المرسل مني الى «فريد» بهذا المعنى الى جريدة « ذي تربيون» بلوندره وجريدة « لـكلير » وسيظهر غدا فيما اظن وارجو أن تبلغيني رأيك فيه وتفضلي »

« القاهرة في ٢٠ اكتوبر سنة ١٩٠٦

سيدتى المبجلة

وصلت في حال العافية ووجدت أسرتي كذلك . اما

reusement bien portante, mes affaires aussi marchent à merveille, il y a dans le pays une vitalité admirable et Denchawai a réveillé les plus endormis. Le Lewa est devenu la puissance la plus grande dans l'opinion. On attend partout mon journal franco-anglais avec impatience. Le crois qu'il aura un gros succès.

Lord Cromer est rentré et j'ai écrit un grand article pour le recevoir, lui disant ce qu'un hon Egyptien doit dire à un usurpateur et à un tyran; tout le monde a applandi à cet article.

Vouillez me donner de vos bonnes nouvelles et me direcomment va notre cher Loti.

Le Caire, le 8 Novembre 1906

Madame chérie,

Je suis en train de former une Société Nationale en commandite pour mon nouveau journal franco-anglais et c'est pour terminer toutes ces affaires qué je partirai le 1er Decembre pour l'Europe, je vous parlerai longuement de tout ce qui se passe ici; je suis très content, ma santé est bonne, quoique ma tâche devienne de plus en plus écrasante.

Avez-vous lu l'article du Temps sur le « Nationalisme

أشغالى فسائرة على غاية ما يرام. وفى البلاد حياة عالية لان (دنشواى)أيقظتالغافلين واصبحاللواء اكبر قوة فى الرأى العام وفى كل مكان ينتظرون جريدتى الفرنسية والانكايزية بنافذ الصبر وأظن انها ستجد اقبالا عظيما

عاد اللوردكرومر واستقبلته بمقالة عظيمة ذكرت له فيها ما يجب على المصرى الوطنى ان يقوله للمغتصب الظالم ممــا استقبله الجمهور بمزيدالانشراح

تفضلی علی بأنبائك و اخبرینی کیف حال « لوتی » العزیز »

« القاهرة في ٨ نوفمبر سنة ١٩٠٦

سيدتى المحترمة

اننى شارع فى تأليف شركة توصية وطنية لانشاء جريدة جديدة فرنسية انكليزية ولا تمام هذا العمل سأسافر الى أوروبا فى أول ديسمبر وأحادثك طويلا في كل ما هو جار هنا. وسرورى عظيم وصحتى جيدة ولو أن عملى أصبح لا يطاق هل قرأت مقالة الطانءن الوطنية المصرية التي صدرت

Egyptien » paru en tête, le 26 Octobre et me donnant entièrement raison? Cet article a produit une très bonne sensation en Egypte, il a fait beaucoup de bien à l'Egypte et à la France, venant du *Temps*, après toutes les polèmiques de l'été; c'est une véritable victoire pour nous.

Je vous embrasse, Madame chérie, de toute mon affection de fils dévoué et éternellement reconnaissant.

Le Caire, le 23 Novembre 1906

Madame chérie.

Je suis arrivé à fonder une Société nationale en commandite, à un capital de 20,000 livres égyptiennes, c'est-àdire 500,000 frs. pour fonder un journal franco-anglais, dont je suis le directeur, sans contrôle, à vie. Cette affaire est considérée comme la meilleure manifestation du Parti National.

Je désire beaucoup avoir quelques grands collaborateurs français, vous et deux ou trois de vos amis politiques et littéraires. Voudriez-vous me faire le grand plaisir de vous occuper de cela?

Je partirai le 8 décembre et serai à Paris le 12 ou le 13 ; je vons télégraphierai de Brindisi on de Naples, nons parبها عدد ٢٦ اكتوبر واستصوبت كل آرائى فقد كان لها وقع حسن فى مصر وتأثير جميل فى الصداقة بين مصر وفرنسا ? وان ظهور هذه المقالة بعد مناقشات الصيف لفوز مبين لنا وتفضل »

« القاهرة في ٢٣ نوفمبرسنة ١٩٠٦

سيدتى المبجلة

توصلت الى انشاء شركة توصية وطنية رأس مالها عشرون ألف جنيه (. فرنك) لتأسيس جريدة فرنسية الكليزية وقد عينت مديرا لها بلا مراقبة مدة حياتي ويرون في هذا العمل أكبر مظاهرة من الحزب الوطني

انبى أود أن يكون لي مساعدون من كبار كتاب الفرنسيين يكون من بينهم شخصك الموقر واثنان أو ثلاثة من أصدقائك كتاب السياسة والادب فهل لك أن تتفضلي وتعنى مذلك

سأسافر يوم ثامن ديسمبر وأكون في باريس يوم٢ أو ١٣ وأرسـل اليك تلغرافا من برندزي أونابولي وعنــد

ferons alors de tout.

le vous embrasse affectueusement.

Le Caire, le 4 Février 1907.

Madame chérie.

Je viens de recevoir votre bel article, mille mercis.

Mon journal paraîtra, j'espère, le 15 du mois courant, tout le monde l'attend ici avec impatience, les Anglais le craignent avant sa naissance.

Loti est très-heureux de son séjour en Egypte, malgré le froid qu'il fait. Il partira mercredi prochain pour la Haute-Egypte.

Ma mère a été cette semaine très, très malade, mais elle va beaucoup mieux aujourd'hui et je suis plus tranquille.

Veuillez demander à vos meilleurs amis d'écrire dans l'Etendard Eggptien leur opinion sur l'avenir de l'Egypte, je voudrais avoir beaucoup de bons articles.

Permettez-moi, madame chérie. de vous baiser les deux mains et de rester toujours votre bien dévoué.

اللقاء نتكلم عن كل شيء ولكمني »

« القَاهرة في أول فير اير سنة٧٠،

سيدتى العزيزة

تلقيت اللحظة مقالتك الجميلة فألف شكر لك

ستظهر جريدتى في الخامس عشر من هذا الشهر والجميع

ياتظرونها بنافد الصبر والانكليز يخشونها قبل وجودها ان « لوتى »مسروركثيرا من اقامته فى مصر معشدة

البرد.وسيسافر يوم الاربماء الى الصعيد. مرضت والدتى في هذا الاسبوع مرضا شدىدا ولكنها اليوم أخذت في الصحة

هذا الاسبوع مرصا سديدا ولكمها اليوم احدث والصحة مما يطمئنني قليلاً وتفضلي بتكليفاً عزأصدقا تكان يكتبوا في « لتندار » آراءهم في مستقبل مصر . وأحب كشيرا أنأحصل

على مقالات شائقة . هذا وتفضلي »

« الاقصر في ٢١ فبرابر سنة ١٩٠٧

سيدتى المحترمة

قدمتهنا لرؤية «لوتى» الذى مضىعليه فى النيل اثنا عشر يوما وهو والحمد لله مخير وممتن من رحلته وسأعود الى Louxor, le 21 février 1907,

Madame chérie.

Je suis venu ici voir Loti qui voyage sur le Nil depuis 12 jours: il est heureusement bien et très-content de son voyage: je rentre demain soir au Caire pour préparer l'appar on de l'Etendard Egyptien. J'aurai ainsi trois journaux: le Lewa l'Etendard et the Egyptian Standard — nous avons jugé utile de publier un organe en français et un antre en anglais: — celui-ci paraîtra le matin et celui-là le soir. J'aurai ainsi une puissance morale écrasante, mais aurai-je la force et la santé de mener tout comme je lé désire? J'ai en tout cas de très-bous collaborateurs et des amis bien dévoués.

Les deux journaux paraîtront le vendredi 1er Mars, votre admirable article paraîtra le 4 ou le 5: Loti me donne un article sublime qui doit paraître simultanément dans le Figaro et l'Etendard vers le 10. Mars. Je viens d'écrire à Bourget pour avoir son premier article et le remercier.

Ce que je désire avoir de vos amis, ce sont des articles our tous sujets (pas nécessairement sur l'Egypte), quelque cri l'uisse intéresser le public et mieux lancer le journal. القاهرة مساء لاعداد « لتندار » للظهور وعلى هذا سيكون في قبضى ثلاث جرائد « اللواء ولتندار وذى ستندرى » اذ قد رأينا أن ننشر جريدة فرنسية وأخرى انكابزية تظهر أولاهما مساء والثانية صباحا وبذلك تتوفر لدى قوة معنوية عظيمة ولكن هل تساعدني صحى على القيام بهذا العمل كما أعنى ? ومع ذلك فان لى نصراء في التحرير أقوياء وأصدقاء أوفياء و وتظهر الجريدتان يوم الجمعة أول مارس وستنشر مقالتك الجليلة في الرابع أو الخامس منه وقد أعطاني «لوتى» مقالة بديمة ستظهر في آن واحد في « الفيجار » « ولتندار » مقالة بديمة ستظهر في آن واحد في « الفيجار » « ولتندار » مقالته الاولى وأشكره

كل ما أتمنى الحصول عليه من جميع أصدقائك هورسائل فى كافة المواضيع (وليس هناك ضرورة ان يختص ،عصرفقط) مما يهم قراءته الجمهور ويعين على رواج إلجريدة

تحسنت والحمد لله صحة والدنى . وأن هذا التحسين بعد النوية الشديدة التي اعترتها لمعجزة Ma mère va heureusement mieux, et c'est un miracle de la voir un peu bien, après une crise si terrible.

Loti veut vous écrire des bétises sur mon compte, je le laisse faire, il est si gentil et je suis si heureux de le voir en Egypte. Sans vous et lui et le grand idéal qui remplit ma vie, j'aurais cherché à disparaitre de ce monde!

Je vous baise les deux mains, madame chérie.

Le Caire, 8 Mars 1907.

Madame chérie,

J'ai le plaisir de recevoir votre réconfortante lettre ; votre article magistral a paru mardi dans l'*Etendard* comme vous avez dù le lire, et son effet a été et est encore très grand, le succès de mes deux nouveaux journaux l'*Etendard* et *Th2 Egyptian Standard* est très grand, il dépasse ce que j'espèrais moi-même.

Pour votre second article, je désirerais que vous nous écrivissiez sur les « poètes patriotes » à propos de la mort du grand italien *Carducci*. Vous pourrez parler de Hugo et de tous vos amis poètes, en racontant des faits et des anecdotes, ce qui produira surement un très grand effet.

Je l'attends donc.

L Etendard Egyptien

ORGANE NATIONAL QUOTIDIEN

AT MAKHENTA					
سيريا وسدو تبين	attended brank !				red about Arres, Notice of State States
11 130 80 48		Directour: MOUST	PA KAMEL PAGIIA		

C'ETENDALD ESTATION	"belief to the translated one belief to the state of the	and the same and the same refer	The part of the same of	LA POLITIQUE MONDUALE	
Meserate Rattel Pa or or G1	The same of the case	Toma will are Transperse	de tor se Donated trans cheek	L	mentar, in pursus postures four managed of
A Punte - 198211	to the management of the same	L'ad He all ore ! P to page . 1	Contract Codeling of course then	De Aire paratories De Berie de Parie de	
Internation the	The second secon	Section 1 2 2 1 1 1 1 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2	· · · · · · · · · · · · · · · · · · ·		Life Las late marine are every
	18m	no (MA) Harton of	of me conducts to to did		
	Ignetem t. t. tm et. 1915 de	Party bear atrices to	The state of the second	for a respective or as it may be be provided to see the provided and see that are not seed on for all food are to see the seed and seed on the seed of the are seed on the seed of the are seed on the seed of the are seed on the seed of the provided of the seed of the are seed on the seed of the provided of the seed of	to the second in him a second of the second
Be to call for other to bearing	let was out to low you washing	Procedure to proceed and proceedings	the state of the s	** TOO 1 47	Il region where a man bur a
F 1 101 10 11 11 11 11 11 11 11 11 11 11	for me I die and a sender of the sender	Carried Br. 18 days 1800	the second contract of	hand to be	
COUNTY OF THE PARTY OF THE PART	fours du Person, la selecte	A. W. in The 17th Kings and region	to 14 became to a file	-en garbers	and the billion strates the
set arend te esta mitterer	I sel briga que a sempreta s	lett to the bear of the	I the first of a street of the street		CARL CONT. J. T. B. A.
AT THE WILL ! STORE & ARREST			The second secon		The report of the base of
17,096 x 10°1 gost	thank or to the lieu a tip - ye regarded to the total area to use the best proof to lieu and the best proof to lieu and the best proof to lieu and the lieu and t	control the market process	4 CA C A C A C A C A C A C A C A C A C A	AND THE PARTY OF T	tte me you pas ben 1 & to room a
POUR L'EGYPTE		TO THE PARTY OF TH		of their graduate and the	79 /1 (1990m
POUR LEGIPIE	r to de la malion que par lune pro-		The william makes and		Trans in Prome in Berlinde
the programme of the Charles.	1 1 1 1	There all the resident the Park	. Charles or man		are de Catalore mount (finter
a I mande in 4 1 in feli	to delete ran on vergor and & mile	there is not	tack the same that	e realizar in de la carde agrantia.	for usemtent to de fun
party (in order as he desired as a desired as a desired as a second as a secon	tartische demonstrative de	ENGLISH CONTRACT	to a find a find the proper	ab lated at land and the lates of the lates	And the second second second
I share to be trans that had naged		ela mant i	A Company of the Comp	an enterteile it town trate	-0 to tours Terrologica comba po to
Dan tras and destill streta or a	The in a manner both hard to deque the notice of the first to provide the summittee of the state of the state of the state of the state of the state of the state of the state of the state of the state of the state of the state of the Secretary of the state of the state of the	Un Poèse Patriote		Principal to the state of the state	Calibratic to be perference in the
the rear and a strangered percel	Newscarpers to leave the same	On Pools Patitole	to the state of	to before the second of) - M pool apriliate to being the
Sin to belle the comment of the	had not to the street of the street of the	the could have a second and the	and the their press	ert am i taget bermid free ! a	to the Parent to Berta Le (245 C
et a sant posted (f jon agent	gett the tie control to be one	land the symptome	the latest of author telepro-		The land to be sent of the party of
pre-company on cartaine to C district	trea hartenance can be to trea hartenance can be to Discount, critical decima ribe interdigate partners are taken	profit as amen't a get redee	ments of the control	or result out or result of 12 and 12	a pro-fered to the a
THE PARTY AND A STREET	inthe true digas to permer sir teler		tite in medical of the state of	Tarte and print	and "H of a care contact The
Desaita lateral it and fireforms .	The section of the section of the section and the section of the s	Authority and the property	Landerstand	Service Comments	The state of the state of Arrange
	خصص ــــــ ساء - با				* ·
the manufacture poor Thouse	The signal of gard to rection to garden the signal of the	Contracted - 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1	ACOUNTY OF A LANGE AND A STATE OF	A Transfer County of the Street	To provide the state of the sta
Todayouther people to a vest rise in	-	the reast was the pro- less to	Les Paires se Residentes all Autrada Maragese		There is not be blood a surrected and
tourself rafe Lond to red service	600Ler I see decreure des ert clas de but sint grande europeannen		dentage and order	tin and of the second to the second	was for gar managers to 18 or a
test the treete at 1' rap's	S. 4 plat grands a.g. temperoxiempo-	had the P or West do Autory you not	[2] A. S. M. J. J. A. W. M. M. W. M. W. M. W. M. W. M. W. W. M. W.	treation to the production print	the state of the state of the state of
	Ex midde à pressat avend la sol-	Charles and Carles and	1 4 6 7 7 5 7 5 7 5 7 7 7	to the property of the second	- A Lit dayer monthly a
Comer to diam du myste direr, a	Medany Februs ADAM	fare a beautie on a part on the first	المستقدان ع والأنفدا		to the same parties dies one was di
ment after a Note pres to se	Pierre LOYI; Peul Louiscet,	Flower result to a problem of the pr	and the second	(1) A symmetry to be a second	A I THE PARTY OF THE PARTY COUNTY
	BL With Stawes SLUNT, etc.	the state of the s	1.35 33 04 6 197	and the barrier of the	The state of the s
	*L'ETERDARD ESTPTIER * 1+11	tion & billert gen in in	al traphate and account	Total Tar for the sales of a	Dur - han ge 'the fine a larger !
benefite harring out month in	Sar eine femen . na partirent gan	er a reje de esperant :	11.5776 11.1600	and feet they are mis all plant have	and a service of the same in
des exter hat et e latimer tres service	La tra feder . as paniron que	1911 19 - 1911 19 19 19 19 19 19 19 19 19 19 19 1	1. 1 state of manager	-1	I was been as a second
		Bit at the refer to the control of	of the property of the propert	To Tamer Toutes	
		Intelligent on the act	A LANGE TO COME IT, NOT ALL STORY	rden i dendens krassinet ende	and are my a preping in partie
Difette erfie belle g u.p.) a populerape	L'Ascemblée Générale	I finally deposit on the form on the control of the			1
box, sour - Lore y que debund e la	Lampalite pairte mi roma as as	the best of the section of the section in	Ger alla /	Jane of Handley or	
manifestra el tarriori, deservest del	Blancolous constant at another.	I Tayor on the printer pater of the	reservated to be at Live - a to	far vilos - 5 d :	Revue de la Presse
for Charleson for the sharp of the Engl	ter de amotes e il gapte etc i i tor	518 p. 10. 10. 2 1 10.0 2 5	A promoter to the tree on an in- table to recognize the end of the of th	the Charles for a life in the con-	. veres m m m tuters
No. Arm ours referent & eroter que to	Retor to my said try to see	Little-front bein	Las Propose and to seriors	THE COMMENTS OF STREET STREET,	1
perhasion or pest appendix sus five	Track of Partie of the latest	L'EXTLUTINGE TRANÇA'SE		proventing to attract, and	L'inversitée depertende en Egypta
ditte	the a specie a see in the	Antonia To a ser e ese	374 . 1	and the English of the special for Congress and the I secret in a Congress of the I secret	1 11 22 Mar. 24 p 12+14 1 10x 24 p 121 11 2 2 2 1
PARTY OF STREET	Southern Times made for a	the transmission of the			
e tradit nellettis light pås undertrad fulle let med Landed	Checker at a red posterior of the	Park Haller of the	The Control of the Control	Charles and a first	
I jedra et 1 orași k mild jeund	tore a let at "a president dealet	the second second	The same of the sa	100	1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1
Proposed the line of parties and	1 4 days of the same of the sa	the state of the s	B#501.00 (5.192)	17'40 m	Committe manigement is
Primert is just grand the 2 quality for the others, must also was salely in the collect	As Alexander or good a more or an angel of the control of the cont	1000	Torran Marie La 1983	1100, -1	A control of the Cont
Depre Mirt d'un Abrir o ce anne	Park To the Control of the Control o	in the sell of word with	La "Chance Flag"	weet to the contract of	. to 1 (langement in pays
redered dated in cricia. They was		Cognition the physical of	1 5 7 7 7 1 1 1 S	and was her lifery we say I a managed	I to the state of
reme mirate, in she of lateral	Particle of the Particle of th	Asses of	100 1500 1	1 2 4 4 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1	The same of the Property Rage.
to make their service or me greater. So moved on a religious on helps of a	100	1430	Line Magnigation	1700	It is a single of the same become
never more preid to so sest hel	y ben Pay be	A TOTAL STREET, NAME OF PARTY OF	the transfer of the section		Lag 17 to the Patricks to the we
were go on to I for y a	Inches of the same of	-	N. Frank J. State	ون الكانونونونوا	Li Spirit Particular Contra
ALL DE COMPANY OF STATE OF STA	manufacture of the state of the	Charles and a second and a second as		1	1 400 400 41 400
makes and bentistates as the terminate	22 (22 / 27 / 28)	F. C. L. C.	超色的 医下	1.25	Le first parlayle traces
half has a I may be decrease their miles	The sense of the s				A 14 . ML O . MAY . MAY . MAY
been a respect to the about the	Charles with the state of the	The tipe about		The same and the	
	Toront to get a for a land	tartell reider du ar Cri	"Allered Late And the	and the second of the second o	****************

La 4re page du Journal "L'Etendard EgIptien"

﴿ أُول صحيفة ظهرت من « ليتندار ايجبسيان » ﴾

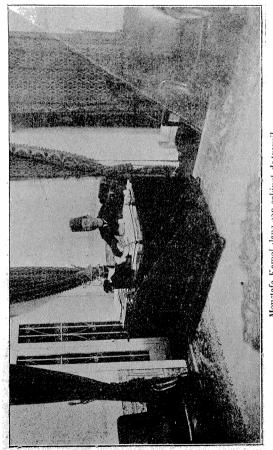
The Egyptian Standard

Dady National Organ Jummer, Manustapa Kamer Jasua

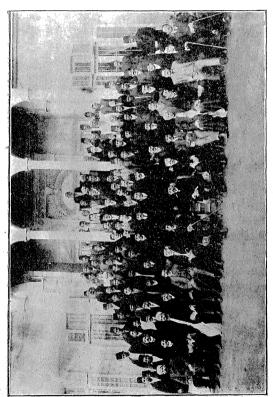
France 1, 10

Yal I. No. i.	***************************************	Cara, Surday, M	arch 3, 1907.		Price One Holf Pastre.
THE BETPTING 41 (50.8h.	whelen of Responde her days of	The Legislative Council	1		421. 721. 7 11
-		THE PERIODS CHARACTE		7 43 Sept 47	40.00
TOP WHEN SHEET STREET	we destroyed to the a street page of the representation of the public controls of	B		dence	
7.044104	of Europe derbets to market if an	my rister Plant amorate a r		A TO ME A STATE OF THE PERSON.	1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1
Terms of Sabstracton.	is to fre as the modern of qu. ftr	2012 W 12 1440 1 W/1 1 W/4			
San Carlotter	plants are of slarger in the 1912 of			1 . The 1 a 1 dd 2 b	The state of the s
*OF	or for browd jests the grands and the affice.		INAUGURAL TEA	The second second	
Pone Time at the fit				La 1, 62 1,424,0 and	
Ping	propositional establishment of the	test it is a rate every	and the first Many has	in the same of	
deputy West apply a to providing deputy West L to Fire all I for from the Josef Pay 1871 - from the Pay 18	or Mark or provide with a set of	offerin were a sent tool	and the state of the state of	1 2 7	
former novel		1	****		
		from more treater	2.74	F	
replaced by the second section of the second section of the second section of the second section of Transports (section of Transports (section of the section of Transports (section of the section of the section of the sec	The state of the state of the state of				
No deat tore - leger inc	Activities of the same of the same	والمراجعين وسيحا أوار ينطأني		Parties and the same of the sa	
Transport (mil and mail	to the second se	1 1 1 m		- 2	- F. 232
	ger fighter all the region . A	(5, . 2,	Total Communication Communicat		No. of the particle street of
Sales per at North A Dr Silve			the way to the part to be a time	the second	
	the four which the sym of a sec- table is the brought the control where the the high the control of and of the high sector of a	12.12	**, *****	The second secon	*** * * * * ****** * * ****
through the section of the section of the		1 1 Page 11 Manager	4. 1.15 4 1	1.00 to 10	
the filter of second for one of the second s		The terminal			the first of print on the trade
	the defined being in seal and itc.		Errer Comment		1
	England and at a symmetry		The section of the co		Assessment of the bound in
For Egypt.	England and at a type of the tare of a part of the tare of tar	man of the contract of the	and the second		A few man of the control of the cont
	titles oder to plant user of a	N - no 1 respector 1	* / *****		The second second
For the same of Page 1 as postable than		9 47	E 1 1/2 1/27 577		
For the door of Fg/Fi no position than more paper and it is for the me ton it most paper family. It is not made most paper family to a discover mothers (Amilian and ton it in the ar	We deposed the falses or is to	And the same of the for	***************************************		and the second s
where their ediar or a wear	all a disease from	H 1 H 1 - 4 11 - 4 1 gg	· ** ·	5	
and the second of the second o		the state of the state of the	1	The section in 15 hours	
Ber Water Tumpiers . sale 1 al	and many heart of the state of the state of	Anna con il	1.0		er in . Ir ig the sall on Price.
to be about the transfer of the	nem len to all a car		5 1 mm		
are fills trains-set and sag-	And off who have an the bills rather a		1. 1. 1. 1. 1. 1. 1. 1. 1. 1. 1. 1. 1. 1	The state of the s	The same of the same of the same of
- Bo get do totely stor teste	of French and the ship bearing and	100 100 100 100 100 100 100 100 100 100	The strain of the same of the	1 / 10 / 11 / 125	Felica in the state of the stat
are to well taken at I taken it the t	lig to not said	* 1-70 -11		100	the second in the second
to age should be very "Sheery" videously the large of the recording to the large of the recording to the large of the larg	Do cardy for and all			1, 100 1 100 1227	Tree
target lange for our ferritors, sie	Mountaile Ermel Proba-	Missault Hart street Mi	2.5	a managa banda ayangan i	Approximate the
makes to be the makeys of are one;		of a complete target .			1 Mary Continue Conti
tradicional legal parter	to sector to make our rel and .	fr out tillers on tigt	1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1	forther to the to be beginned the	" fier i . fee
traggeder universit appropriate	determed the problem time of it	on a to give a region.	[13.47 * 17.15 #F		1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1
The second of the Advantage of the	Assert Forgue or 20 took of the Louis Lat Was 1 to 42 W Maffrid was a 25 to 1				100 100
	W Halfrid War of his r .		W	BARRETT SOLVER	
New Marrier II to to the day of the	selber and or patricial from a ser	- 12 - 12 - 12 - 12 - 12 - 12 - 12 - 12	The facilities of the	Marie Pier	kin a an en art
are becomes a width of a feetale.	Confriguence of one of an and of one	70-1	Tagan's a transfer	The state of the same	And the second s
region of the district of the price	tatt Beak talk 16- "Tout a	. It is the best Andrewshipper	P*** 12 . 245	The second second	2414
Big to compression the of the different	stantial will be well a couple	and the contract of the contra	12.1.1		Server
tenging about 1 and the of the distriction of the assett and the tear for ode of the distriction on addition the tear for the distriction of the d	from Merch took			the best the man for parties	
		Age 10 des Play Tea What	William Street	10.71	market by the last of
The street of the street of the street	Christendom Alifitarising Ohles	9 114 10 10	p#35.51 - 31.54	150"1.058.555	The second of the second
and to a land a page lake on Fillian	ministrising Union	for him ! . II h has no h.		100	the state to the Ba
deliberate trail and man a feet title	A SI AMON HOUSE.	haginate to be a company of the base of the party of the base of the party of the base of	144 N A 186	Contract to the same of the	mr
to we and who to the detributioning	and to specify the comment of the column	or to be at a to at a tomble	ひしょりょ マつげき	1 to 1 to 1 to 1	and a life has a free of the same
Source said Teach	a made of Decaper pitther		" " in the state of	1 " el e melle" en " 4 i	as a of a seperate people have an
anti Eungra" Hai vd to" & 1th	Proc not & and sand [lower Arras de	Comments and a real of	J. 1911 . W. 1915	Later Baltin State	titet ber d'Irinate.
withing our briefly per grow a seedly			harm to military	The state of the s	a se viere linesten
englander of the last of the state of the st	by Charles to be being by	and the state of the state of the state of	10.00		A March of Compile design
enty descriptions as in the book open it amounts as entry to the fig. See deb. In dispersion the consequents and consequences on the physical space with a	intimatified note to the first or play and the complete to the particular and the complete and the complete to	as the same of part of all the same of the	Literature Control		the bill a real land the sale of
exignite any court at the form of the definition	Distributed for the second sec	a state of the beautiful and the same feel and t	Literature Control	1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1	The state of the s
to be true state to sale to dele in the	13 per 12 min 14	1 10 1 mg	Literature Control		The state of the s
to belong state and reals to dead in the	marketania to restant Marine	1 10 1 mg	Literature Control		to the state of th
referenced to pain trade in the	Call to 1975 to 1970 to	And the second second	Literature Control	The state of the s	The second of the second absorbed of the seco
referenced to pain trade in the	and the second s	region of the state of the stat	Literature Control	The second secon	to the state of th
to be transported to year to make the for regiments will have trappleated and to the warming to the trappleated and to the warming transported to the trappleated and the transported to the trappleated to the resident of the trappleated to the trappleated to the regimental professional beautiful to the regimental professional beautiful to the	The part of the pa	region are marked to the control of	7.		to the state of th
to be be a second of the secon	The part of the pa	region are marked to the control of	7.		to the state of th
to be be a second of the secon	The part of the pa	region are marked to the control of	7.		to the state of the state of
the below, a wind it we reads. It when the foreground and it is well required to the control of	The part of the pa	to get an entitle to the second of the secon	7.		I see the large of the large of the second o
to be the control of a claim to could feel to be a compared as if the	The part of the pa	to get an entitle to the second of the secon	7.		I see the large of the large of the second o
to be be a second of a sign to add to be a second of the angular and of the regular and of the second of the angular and of the second of the	and provide the second	against a state of the state of	7.		I see the large of the large of the second o
consistence with the point included. The first angular angular to represent the control of the constitution of the constitutio	The part of the pa	age and milet the second of th	7.		I the first way to the special control of the contr

La 1re page du Journal '' *The Egyptian S'andara* '' ﴿ أُول صحيفة ظهرت من «ذى ايجبسيان ستندرد. » ﴾

L'Equipe des trois Journaux * عمال الالوية التلاثة مج

رىد «لوتى » أن يكتب اليك عنى بعض فصول مضحكة فلأتركه يفعل . فأنه غاية في الرقة . ومن حظي ان أراه في مصر . وانني لولا كما ولولا المنية الوطنية العظمي التي تملاً حياتي ماطابت لي الاقامة في الدنيا!

و تفضل »

« القاهرة في ٨ مارس سنة ١٩٠٧

سيدتي العزيزة

وصل الى كتابك المنشط وقد نشرت مقالتك الرائقة في « لتندار » يوم الثلاثاء ولا بدأن تكوني قد قرأتها. أما تأثيرها فقد كان ولا نزال كبيراً. كما أن نجاح جريدتي الجديدتين « لتندار » «وذي ستندرد » عظيم جدا بل فوق ماكنت آماه

وارجو أن تكون مقالتك التالية علىالشعراء الوطنيين وذلك عناسبة وفاة الايطالي الـكبير «كاردوتشي » وعكنك أَنْ تَذَكَّرَى « هيجو » وجميع أَصدقائك الشعراء مع ايراد بمض نوادرعهم بمايكو زله بلأ ريب وقع كبير وأني في انتظارها Ponr les articles de vos amis, je vondrais surtont des articles littéraires, car nous faisons ici trop de politique; si vous pouvez décider Coppée à nous faire quelque chose, je serai enchanté.

Cherchez-moi un secrétaire et écrivez-moi. Dans cette lutte gigantesque, j'ai besoin de pas mal de collaborateurs pour ne pas détruire ma santé (qui est très bonne maintenant).

Loti est revenu d'Assouan à Louxor, et dans une semaine il sera au Caire. Il a fait un article charmant et sublime sur le Sphinx, qu'il a donné au Figaro et à l'Etendard en même temps. Calmette vient de une télégraphier qu'il l'a publié aujourd'hui et moi je l'annôncerai demain pour le publier après demain.

Ma mère se porte très bien, grâce à Dieu, et je suis bien content. Je vous embrasse affectueusement et reste votre bien dévoué. امامقالات اصدقائك فأود ان تكون على الخصوص ادبية لاننا نكثر من السياسة هنا واذا استطعت أن تقنعي «كوبيه » باتحافنا بشيء أكون ممتناً جدا

ابحثى لى عن سكرتير واكتبي الى عنه فاننى فى هــذا الجهاد العظــيم محتاج الى عدد غــير قليل من المساعدين حتى لا تنلف صحتى (التى هى الاكن جيدة)

عاد «لوتى» من أسوان الى الاقصر وسيصل الى القاهرة بعد أسبوع وقد أنشأ مقالة بديعة شائقة على أبى الهول وأرسلها للفيجارو ولتندار فى وقت واحد ووصل الى تلغراف من كلت بانه نشرها اليوم وسأعلن عنها عداوأ نشرها بعد غد

صحة والدتى جيدة والحمد لله واننى لمسرور للغاية وتفضلي بقبول »

> « القاهرة في ١٩٠ ابريل سنة ١٩٠٧ سيدتى المبجلة ﴿

تناولت مقالتك الشائقةالتي أعجبت بها كثيرا وستنشر

Le Caire, le 49 Avril 4907.

Madame chérie.

J'ai reçu votre intéressant article qui me plait beaucoup: il paraîtra dimanche en huit 28 courant, car j'ai à donner cette semaine un article de Flourens et un autre de Loti.

L'Etendard et the Egyptian Standard marchent à merveille, ils me donnent un travail écrasant, mais j'ai, par contre, toutes les satisfactions : le mouvement national se développe beaucoup et la chute de Cromer est une excellente chose pour nous; si Dieu me donne les forces pour continuer la lutte 5 ans seulement, nous arriverons à de grands résultats.

Loti se porte très-bien et compte partir le 3 mai pour la France, il n'ira pas à Constantinople, il se plaint de ne pas recevoir de lettres de vous.

Ma mère va un peu mieux, mais elle garde toujours le lit et les crises sont toujours à craindre, je suis bien à plaindre!

Je vous baise la main et reste votre affectueux.

يوم الاحد ٢٨ الجارى لانني نشرت في هذا الاسبوع مقالة من « فلورنس » وأخرى من « لوتى »

« لتندار » و « ذی ستندرد » سائران علی أحسن ما یرام . وهما یشغلانی شغلا مضنیا . ولکننی حاصل فی نظیر ذلك علی كل ترضیة . فالحركه الوطنیة تنتشر بسرعة زائدة وكان سقوط كرومر أمرا مرضیا لنا . واذا وهبنی الله قوة لاستمر فی جهادی خمس سنین فقط وصلنا لا محالة الی نتائج عظیمة

صحة «لوتى » على أنم ما تكون وسيسافر يوم ثالث مايو الى فرنسا غير مار بالاستانة وهو يشكو من انقطاع مكاتباتك عنه

والدي في تحسمين بطيء. ولا تزال مسلار. قسريرها وتخشى من عودة النوبة اليها واننى بسبب ذلك لممن يرثى لهم. هذا وتفضلي . . . »

Le Caire, le 45 mai 4907

Madame chérie.

Je viens d'avoir le plus grand malheur de la vie : ma chère, mon adorée mère est morte dimanche dernier: ma douleur est immense et ma vie est presque brisée.

Evian, le 4 août 1907

Madame chérie.

Votre conversation avec le collaborateur du *Gaulois* est excellente, mais j'aurais aimé vous voir dire quelques mots sur les bétises de la politique française en Egypte: je vous écrirai mon opinion sur vos articles quand je les aurai relus.

Je ne sais pas si je pourrai aller à Cabourg; je préfère la montagne à la mer.

Mais si je ne peux pas avoir le bonheur de vous revoirje vous enverrai une lettre recommandée contenant tousmes projets.

Je vous embrasse très-tendrement.

« القاهرة في ١٥ مانو سنة ١٩٠٧

سيدتى العزيزة

قد رزئت أكبر رزء فى الحياة فان والدتى العزيزة المالكة فؤادى قد فارقت الدنيا يوم الاحــد القائت. ان حزنى لشديد وحياتى كادت تنقضى »

« افيان في ٤ أغسطس سنة ١٩٠٧

سيدتي العزيزة

ان محادثتك مع محرر «الجولوا» لبديعة شائقةولكنني كنت أتمنى لو ذكرت له أغلاط السياسة الفرنسية ف مصر وسأ بعث اليك برأيي في مقالاتك عند ما أراجعها

لا أعلم ان كنت أذهب الى كابور أم لا أذهب لانى افضل الجبل على البحر ولكننى اذا فاتنى التمتع برؤيتك سأرسل اليك خطابا مؤمنا عليه يتضمن جميع مشر وعاتى

و تفضلي . . . »

Evian, le 9 août 1007

Madame chérie

Je partirai après-demain dimanche pour St. Moritz. Deux de mes bons amis m'accompagnent.

Gif vant mieux qu'Evian! Mais ne me grondez pas: je ferai un très long séjour à Gif l'année prochaine si nous sommes de ce monde, In Challah!

Paris, le 5 Septembre 1907

Madame chérie

Je prépare une lettre à sir Campbell Bannerman pour le 14 Septembre : j'ai la promesse que le «Temps» lui consacrera un article de tête, j'espère que vous lui consacrerez aussi un article dans le « Ganlois ». Je vous envoie ci-joint une copie de cette lettre pour la corriger et me dire vos observations, mais je vous prie de n'en parler à personne, j'ai mes raisons pour garder le secret jusqu'au 14.

Veuillez me renvoyer a lettre, après-demain, samedi *au plus tard*; je dois la communiquer à Calmette pour qu'il me dise s'il est disposé à la publier ou non, le

« أفيان في ٩ أغسطس سنة ١٩٠٧

سيدتى العزيزة

سأسافر بعــدغد (الاحــد) الىسانت مورتيز حيث يرافقني اثنان من أصدقائي

ان «جف» أفضل من «ايفيان» ولكن لا تغضي فسأعود الى جف فى السنة الآتية وأقيم فيها بمشيئة الله زمنا طويلا ان كان فى الاجل بقية»

« باریس فی ۵ سبتمبر سنة ۱۹۰۷

سيدتى العزيزة

اننى أهيء خطابا للسير كمبل بالرمن (رئيس الوزارة الانكليزية) لنشره يوم ١٤ سبتمبر وقد سلف لى الوعد بأن «الطان » ستكتب عنه مقالة افتتاحية . وأملى أنك تفعلين مثل ذلك في « الجولوا » وأبعث اليك مع هذا بنص ذلك الخطاب لتميدى النظر فيه وتبدى لى ملاحظاتك عليه وأرجو منك أن لا تكلمى في شأنه أحدا . فأن عندى ما يوجب كتمان السر الى يوم ١٤ وتفضلى باعادة الخطاب الى بعد غد

« Times » la donnera très probablement. Quand revieudrez-vous à Gif ? Je partirai pour l'Egypte le 11 courant.

Affectueusement à vous.

P. S. — Adressez votre lettre avec ma copie recommandée à mon ancienne adresse. 22 rue de la Paix ??

Paris, le 10 Septembre 1907

Madame chérie

Si j'insiste pour faire le plus de bruit possible autour de ce souvenir du 14 juillet, c'est que les Anglais corrompent quelques Egyptiens pour leur faire dire qu'ils acceptent l'Occupation. Je serais très heureux aussi si vous vouliez bien demander à vos amis *Drumont* et *Rochefort* de consacrer des articles à ma lettre à Campbell Baunerman; l'occasion, pour eux, est très honne de dire ce que le lâchage de la France en Egypte a fait de mal.

Je compte donc sur yous. Madame chéric, le « Temps » va consacrer à ma lettre un article de tête.

Affectueusement à vous.

أى يوم السبت وهو آخر ميعاد وسـأرسله الى (كلت) ليخبرنى أنكان مستعداً لنشره أو غير مستعد واظر ان التيمس ستذكره .

متی تعودین الی جف ? اما أنا فریما سافرت الی مصر یوم ۹ الجاری و تفضلی . . . »

(حاشية) ارسلي خطابك والنص الآنف ذكره برسمي بعنواني القديم (٢٢ شارع لابيه)

« باریس فی ۱۰ سبتمبر سنة ۱۹۰۷

سيدتى المجلة

أبى اذا كنت أكثر من الالحاح في احداث طنطنة لتذكار يوم ١٤ سبتمبر فذلك لان الانكايز يرشون بعض للصريين ليجاهروا برضائهم عن الاحتلال وأكون سعيداً اذا تفضلت وأوعزت الى صديقيك «درومون» و «روشفور» بأنشاء مقالات في معنى خطابي للسير كمبل بنرمان وهده فرصة لهما ليصفا مقدار الضرر الذي نتج عن اهمال فرنسا

Paris, le 16 Septembre 1907

Madame chérie

Ma lettre au premier ministre anglais a fait un effet monstre, avez-vous lu l'article du *Temps* d'hier? Les *Daily News* me consacrent un article sympathique.

Je vais donner votre article à notre ami Aderer pour le porter au Gaulois.

J'irai samedi à Gif, j'y passerai toute la journée de dimanche, si cela ne vous dérange pas.

α * *

A bord du Bremen, le 4 Octobre 1907

Madame chérie

Permettez au plus tendre et au plus reconnaissant des amis de venir vous souhaiter la grandeur de votre chère patrie et une vie plus brillante dans l'avenir que dans le passé, et ce n'est pas assez dire!

Nous sommes arrivés à Naples et je me porte à merveille: plus je m'approche de ma bien aimée Egypte, plus je sens mes forces augmenter et mon énergie s'affirmer. Cette année sera la plus importante dans ma vie.

Je me permets de vous proposer de nous écrire un

أَن أعتمد عليك ياسيدتى المبجلة كما أن الطان ستفردلي مقالة افتتاحية . و تفضلي »

« باریس فی ۱۶ سبتمبر سنة ۱۹۰۷

سيدتى العزيزة

كان لخطابي المرسل الى كبير وزراءالا نكليز وقع يفوق التصور. هل قرأت مقالة الطان أمس لا أن الديلي نيور ستنشر عنى مقالة ودية

وسادفع الى صديقنا (أدرير) مقالة لينشرهافى (الجولوا) أملي أن اكون يوم السبت فى (جف) لاقضى عندك يوم الاحد اذا لم يكن فى ذلك اقلاق بالك »

« غلى ظهر الباخرة بريمن

٤ اکتوبر سنة ١٩٠٧

سيدتى المديرة المبجلة

أسمحى لأوفى أصدقائك وآكثرهم اعترافاً بالجميل أن يقدم اليك ما يتمناه لوطنك العزيز من العظمة والحياة ليفوق مستقبله ماضيه وليس ذلك على الله بعزيز article intitulé: a Comment et pourquoi nous avons réussi » où vous raconterez la constitution de votre groupe sous l'empire, votre nombre, votre discipline, votre obéissance à Gambetta et pourquoi il faut obéir à un chef dans lequel on a contiance (sans quoi le succès sevait impossible. Venillez insister surtout sur ce point) et enfin tout ce qui peut donner aux Egyptiens une idée exacte des conditions nécessaires au succès.

Affectneusement à vous.

Ramleh, le 26 octobre, 1907

Madame chérie

Si j'avais besoin de savoir que vous ètes toujours avec moi et que nos denx cœurs ne se séparent jamais, j'aurais trouvé ce fait dans l'admirable et étrange coïncidence qui a voulu qu'Ali me remit votre lettre, à la suite de mon discours: c'est donc votre lettre seule que j'ai lue après ce succès immense et cette manifestation colossale du patriotisme égyptien, vous avez donc joui de la joie de l'Egypte, de ma joie, et vous étiez de cœur avec nous.

Depuis mon arrivée, je ne fais que constater tous les

وصلنا الى « نابولى » وصحتى جيدة وكلنا اقتربت من مصر العزيزة شعرت بازدياد قواى وشدة عزيمتي

ستكون هذه السنة أهم سنة في حياتي

أرجو منك أن تنشئى لنا مقالة عنوانها «كيف وبماذا نجحنا »تذكرين فيهاتاريخ تأليف حزبك في عهد الأمبر اطورية وعددر جاله ونظامه وخضوعه لغمبتا ولماذا بحب الطاعة للرئيس الذى تتوفر الثقة به الأمر الذى بدونه لا يتم النجاح وأملى أن تسهى في بيان هذه النقطة وأن تذكرى كذلك ما يمثل للمصريين الوسائل المؤدنة للنجاح و وقفطلى »

« ۲۶ اکتوبر سنة ۱۹۰۷

سيدتى العزيزة

لوكنت في حاجة الى التأكد من انك دائما موالية لى وأن قليبنا لا يفترقان أبداً لوجدت البرهان في المصادفة العجيبة النادرة التي دفع «على" » فيها الى مكتوبك على أثر خطبتي اذكان أول ما قرأته بعد هـذا النجاح الباهر وتلك المظاهرة العالية التي ظهرت بها الوطنية المصرية فأنت اذا قد

jours la grande, l'imméritée dirai-je popularité que mon peuple a bien voulu me donner. Plus de trois mille Egyptiens, et des meilleurs, sont venus me recevoir à la Gare du Caire à mon retour d'Europe, et je n'ai jamais vu une foule aussi enthousiaste, aussi patriote et aussi anti anglaise.

Les Anglais pour se venger, ont fait écrire par les journaux à leur solde que je veux devenir Khédive. Mais je n'ai pas laissé longtemps dire une pareille stupidité, j'ai declaré que le premier article de mon programme était d'obtenir l'autonomie de l'Egypte avec la dynastie de Mohamad Ali et que toute mon œuvre est là pour prouver que je suis le meilleur ami du Khédive et de son trône. Cette déclaration a fermé toute bouche ennemie et le pays a accueilli cette nouvelle preuve de désintéressement avec une joie sincère.

Je ne peux pas vous décrire ce qui s'est passé le soir du discours mais qu'il me suffise de vous dire que ma voix n'a jamais été plus forte que ce soir la, que je ne me suis point fatigué et que le public, 7,000 personnes, était superbe de patriotisme, d'enthousiasme et de sagesse.

Notre prudence foudroie les Anglais plus que notre lutte

تمتعت بفرح مصر وحبورى وكنت بقلبك معنا

ازداد منذعدت في كل يوم يقينا بالولاء العظيم الذي توليني اياه أمتى وان كنت لا استحقه فأن ثلاثة آلاف مصري من الخاصة جاؤوا لاستقبالي في محطة القاهرة يوم عودتي من أورباولمارفي حياتي جماأشدتحمسا ووطنية وبغضاللا نكلهز منهم أما الانكابز فلكي ينتقموا استكتبوا الجرائد التي تخدمهم انى أرىدأن أصير خدىويا ولكني ماتركتهم يتمادون في طغيانهم بل صرحت بأن أول مادة من نموذجي هي الحصول على استقلال مصر الداخلي مسع بقاء الحكم في بيت محمد على وكل عملى واضح يثبت اني أوفي صديق للخديو وللعرشوقد ألجم هذا التصريح أفواه الاعداء وقابلت الامة هذا البرهان الجديد بفرح أكيد

ليس فى وسمي أن أصف لك ماكان فى ليلة الخطبة ولكنه يكفيني أن أقول لك ان صوتي ماكان أقوى منه فى تلك الليلة وما شعرت أبدا بنصب وكان الجمهور الذى يقدر بسبعة آلاف نسمة مملوأ وطنية وحماسة وحكمة elle même.

Lisez le discours et dites-moi votre opinion.

Malgré le grand effort que je viens de faire, ma santé est salisfaisante.

Je vous embrasse hien filialement et bien affectueusement.

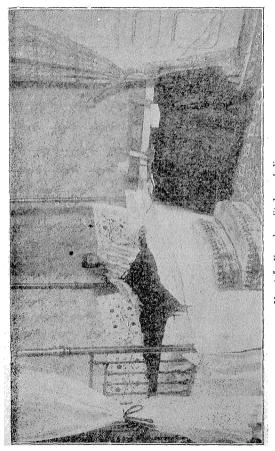

Le Caire, le 7 janvier 1908

Madame chérie

Depuis le 17 novembre je suis très malade et j'ai fait un effort surhumain pour prononcer mon discours à l'Assemblée Générale du Parti National. Mon succès politique ainsi que celui de la cruse sacrée quo je défends, dépasse tout ce que vous avez espéré. Mais ma santé est sérieusement ébranlée; les medecins sont très tranquilles maintenant, car ce qui a causé la rechute après mon discours c'est la mort subite d'un très grand ami et très grand partisan à moi. Si je suis bien dans deux semaines, j'irai rester un mois à Assouan.

Voici pour la politique et la santé. Pour vos articles, ils charment tout le monde et vous me blesserez beaucoup en les cessant.

Moustafa Kamel an lit de maladir هِ مصطفى كامل في فراش الرض ﴾

ان تدبرنا يصمق الانكليز أكثر من دفاعنا واقرأي الخطبة وخبريني بما ترينه فيها

أما صحتی فام! مع ما بذلت من الجهد سارة. هذا وأقبل بدیك بكل عطف واخلاص بنوی»

« القاهرة في ∨ يناير سنة ١٩٠٨

سيدتى العزيزة

انى مريض جدا منذ السابع عشر من شهر نوفمبر وقد بذلت مجهودا فوق الطاقة لالقاء خطبق في الجمعية العمومية للحزب الوطنى . وأن نجاحى السياسى ونجاح المسئلة المقدسة اللي أناضل عها يفوقان كل ما أملته . أما صحتى فهي فى بين اليأس والرجاء والاطباء مطمئنو زالاً روالسب في اسكاسى بعدد خطبتى راجع الى مفاجأة المنون صديقا لى حميا وكان من أشد وأكبر نصراً في (المرحوم لطيف باشا سليم) واذا محسنت صحتى بعد أسبوعين أسافر لا تيم فى أسواز شهرا هذا ما مختص بالساسة والصحة وأما ما مختص برسائلك فانها تفتن كل العالم وانك تؤلم في كثيرا عنها

Parlez-nous du Portugal sans être pour le roi. Parleznous des efforts dépensés par les Tchèques pour leur renaissance; vous avez mille choses à nous dire.

Excusez-moi si je ne vous écris pas plus souvent, ça me fatigue trop d'écrire.

Votre tout dévoué.

ρ * *

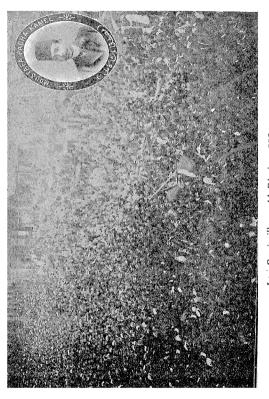
Le Caire, le 27 février 4908

Madame et chère mère de mon frère

Moustafa est mort! Mon âme a perdu toute joie et mon espérance ici-bas a disparu désormais. Combien notre défunte mère est heureuse d'être morte avant lui, et combien je suis malheureux de vivre encore!

La Providence divine pouvait prolonger la vie de Moustafa, qui me laisse dans une intolérable tristesse et qui a pensé à moi jusqu'au dernier moment de sa vie.

Monstafa pensait tonjours a vons, il m'a chargé de vons écrire une lettre, un jour avant sa mort, qui m'a fait oublier tout, pour vons dire qu'il allait mieux. Je ne savais pas alors que le malheur était à la porte, et que cette fleur si belle iterrait se faner en qualques jours.

Les Funcialles -11 Février 1908.

حدثينا عن البرتمال ولا تكونى فى صف الملك وعن المجهودات التى بذاتها أمة التشيك فى سبيل نهضتهاوغير ذلك مما يعد عندك بالالف

واعفي عنى اذا لم أكتب اليك كثيرا فأن كثرة الكتابة تعب. المخلص لك بكلياته »

« القاهرة في ٢٧ فبراير سنة ١٩٠٨

سيدتى ووالدة أخى

مات مصطنى! وقدفقدت روحى بموته كل حظولا أمل لى منذ اليوم في الوجود! ما أسعد حظ أمنا المبرورة بموتها قبله وما أسوء طالعي محياتي حتى الآن!

كان من السهل على القدرة الالهية أن تطيل أجل مصطفى الذي تركني في غم لاحدله بمد أن فكر في حتى أخر نفس من أنفاسه !

اله كذلك كان يُفكر فيك وقد ناط بى أن أحرر اليك مكتوبا قبل أن يفارقنا بيوم — تلك الفرقة التي أنستني كل

Mon cher frère était arrivé, après une lutte acharmée contre la maladie, à se mieux porter; le rein et le cœur s'annélioraient, et nous espérions tous qu'il se remettrait. Mais la fatalité l'emporta et sa fin nous a ravi toute joie.

Le dimanche, 9 février, à 9 heures et demie du soir, je l'embrasse, après avoir causé presque trois heures avec lui, Il était plein d'entrain et de gaité, puis j'allai me coucher.

Le lundi matin, 40 courant, je me rendis chez lui pour le voir, comme tous les jours, mais il dormait eucore. Après avoir dépouillé le courrier et distribué le travail des *Etendurds*, je remontai pour le voir : il était 10 heures du matin : je le trouvai en bonne santé, je lui serrai la main en lui demandant comment il avait passé la nuit, il me fit une réponse satisfaisante.

Mais au courant de notre conversation, je remarquai que sa couleur changeait et que son œil s'égarait; j'eus peur et je lui demandai de quoi il souffrait? Il me répondit cette phrase :

Encouragez-vous, travaillez avec persévérance et assiduité pour arriver facilement à notre but.

Quand il cut fini de prononcer ces mots, il se tut définitivement et perdit presque connaissance; à ce moment je deشيء - لاعرب لك عن تحسير حالته وما كنت لادرى ان الخطب بالباب وان هذه الزهرة الناضرة الزاهرة ستذبل فى بضعة أيلم!

وكان قد بلغ ذلك الاخ الغالى بعد أن نازل المرض نزالا شديدا بعض النصر عليه فعاثلت حالة الكلية والقلب وأمانا جميعا قرب شفائه ولكن سوء الطالع غلب علينا وحرمنا وقوف نبضه كل نعيم

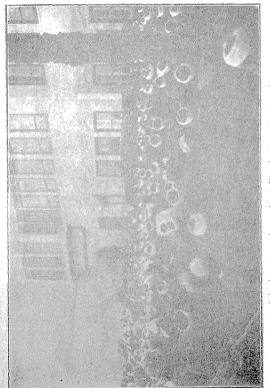
عانقته وقبلته في يوم الاحد التاسيع من هذا الشهر اذ كنا في منتصف الساعة العاشرة بعد ان عاد ثت واياد ما يقرب من ثلاث ساعات وقد كان فائضا حديثا ولطفائم ذهبت لاستريح وفي صبيحة الاثنين عاشر هذا الشهر يممت غرفت ه كعادتي لارى محياه ولكن كان لايزال نأيما. وبعد أن فضضت البريد ووزعت عمل الالوية صعدت لا بصره وكانت الساعة العاشرة قبل الزوال فوجدته معافى وسألته بعد ان صافحت كيف قفى ليلته فكان جوابه مرضيا غير اني لاحظث أثناء الحديث ان لوبه أخذ يتغير وعينه تحدق في vins littéralement fou. En dehors de le fraternité qui nous unissait, il était tout pour moi; je ne suis pas marié, comvons le savez, et n'ai point de ces consolations que peuvent apportet à une telle douleur, des enfants, un père, une mère. Monstafa était tout pour moi comme pour tous nos parents et même pour son peuple.

Moustafa m'écrivait de Paris au mois de Septembre dernier que sa vie serait brève et que sa fin était proche. Il a dit publiquement, le 27 décembre dernier, devant l'assemblée générale du Parti National, qu'il disparaîtrait sous peu. Un tel homnie, à qui ses sentiments révèlent son avenir n'est point un homme ordinaire.

Le plus long discours qu'il ait pronnocé dans sa vie a été celui du 22 Octobre dernier à Alexandrie, ce discours a fait peur à tons ses amis : ils craignirent que ce ne fût son dernier adieu, car il était si précis d'argumentation, si solide, plein de conseils, superbe comme pureté de langage et comme sagesse.

On n'a jamais entendu dire qu'un homme de 34 ans ait été suivi le jour de ses funérailles par un demi milion de personnes et pleuré par tout le monde.

J'ai reçu jusqu'à présent 13.334 dépêches et 8430 lettres

الاستار المقيد عدورة مصطلع كامل في المقيد عدورة مصطلع كامل

فلئت رعما وسألته ممايتاً لم فرد مهذه الكامة :

« تشجمواست.ر في عملك محكمة وترو ليسهل علينا بلوغ 1Kolus

وما جاء عليها حتى لزم الصمت التام وكاديغيب عزيب الوجود. هناك طار لي ولم أملك حياتي لاني فوق الاخوة آجد فيه كل شيء . فانك تهامين اني ماتزوجت وليس ل*دى* مايخفف عنى ألماأليما كهذا المصاب الجسيم فلا ولدولا أبولا أم ولكنه مصطفى كل حظى وغاية أمالى!

ولا أمتاز في هذا عن آله وشعبه!

كتب الى مصطفى في سبتمبر الفائت من باريس أن حياته قصيرة وأجله قريب

وجاهر بالقول في السابع والعشرين من شهر ديسمبر الماضي على مسمع من الجمعية العمومية للحزب الوطني أنه لا يعيش الا قليلا. وأن امرأ مثله يطالع غده ليس أمرأ عاديا أن خطاب٢٢ اكتوبر في الثغر الاسكندري كان اطول ماالتي في حياته. وقدأ وجس خلانه خيفة من هذا الخطاب وخشو إ

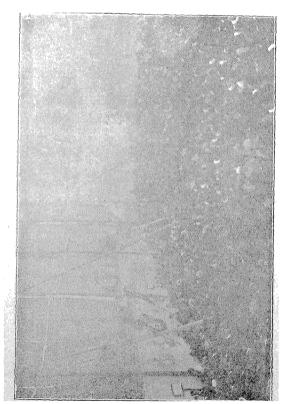
de condobéance : la jeunesse, jeunes gens et jeunes tilles, som en deuil pour 40 jours, malgré la stupide opposition du Conseiller anglais au Ministère de l'Instruction publique « Dunlop ».

Les Anglais ont eru que la mort de Moustafa endormirait l'opposition en Egypte; mais je vous assure, chère Madame, que l'œuvre fondée par mon frère fleurira superhement et que par sa mort aussi il nous aura été utile.

Que Dieu bénisse notre union! Quatre jours après la mort de mon frère, l'assemblée générale du Parti National s'est réquie pour élire un nouveau-chef; tous, et moi en particulier, ont approuvé le choix de mon excellent frère d'armes, Mohamed Bey Farid, que vous connaissez bien et ou m'a élu comme vice-président.

Moustafa l'avait lui même désigné avant sa mort, et m'avait recommandé de le prendre après lui pour un autre frère. J'exècute maintenant cette recommandation vis-à-vis de l'arid Bey et de tous mes frères les membres du parti qui sont au nombre de nulliers et de milliers.

Farid Bey s'occupe avec moi des trois journaux, et je me sens heureux de l'avoir à côté de moi, quoique je sois

Remion Commemorative 10 jours après la mort

أن يكون خطاب الوداع الأخير لأنه كان فائضا بالممانى متين الاسلوب بليغ المنطق عالى الحكمة

وما حدث الأوائل الاواخر ان رجلا بلغ أربمة وثلاثين ربيعا سار خلف نعشه حوالى نصف مليون (خمسائة الف) نسمة وهم جميعا يبكونه

وقد بلغ ما تقاطر على الى الآن من اشارات البرق ١٣٣٣ اشارة و ٨٤٣ مكتوب حزن ورثاء وحملت نابتة مصر ذكرانا واناثا شارة الحداد عليه أربعين يوما . بالرغم من شدة معارضة مستشار المعارف دناوب

ظن الانكايز أن المعارضة قد ماتت بموت مصطفى فى مصر ولكنى أؤكد لك أيتها السيدة الموقرة ان العمل الذي أسسه أخى سيثمر ثمراً يانعا وأنه خدهنا حتى في موته

شد الله أزرنا : فقد اجتمعت الجمعية العمومية للحزب الوطنى عقب موته لانتخاب خلف له وقد نال صوت الجميع وصوتى على الحصوص أخو الجهاد الجليل محمد بك فريدالذي تعرفينه معرفة جيدة وكذلك اختاروني وكيلا. وهو ما أشاربه

très malheureux de la perte irré, arable de mon ami et très cher frère.

On me demande d'écrire en arabe très rapidement la biographie de Monstafa, je serais à ce sujet très désireux d'avoir de vous quelques détails, et je vous prie de consacrer au nom de votre fils intellectuel. Monstafa, quelques jours : parce que je trouve intéressant de donner aux Egyptiens quelques lignes de votre part, comme on vous connaît parlout, vous et vos relations, comme defenseurs de cette terre sainte.

de termine en déposant tous mes hommages à vos pieds et vous prie de me pardonner si j'ai commisquelque erreur.

> Votre fils dévoué, Ali F. Kamel.

Ali F. Kamel ﴿ على فهمى كامل ﴾

مصطفى قبل مماته وأوصانى باتخاذ فريد من. بعده كأخ آخر وانى أقيم الآن على هذا العهد نحوه ونحو جميع اخوانىأعضاء الحزب الذين يعدون بالألاف المؤلفة

وانا نعمل معافى الثلاث الجرائد وأشعر بسعادة لوجوده بجانبى ولو أن الشقاء غالب على بفقد صديقى وأخى الاعز . يسألوننى البدار بوضع سيرة مصطفى بالعربية ولهذا بجديننى شديد الرغبة أن أتلتى منك ما تعلمين عنه راجيا أن تبذلى بضعة أيام فى سبيل مصطنى ابنك فى العلم لأنى أجد من الأهمية أن أقدم الى المصريين بعض سطور منك فانهم جميعًا مرفونك كما يعرون علاقاتك بالدفاع عن هذه الارض

وأختم كتابى بتقديم واجبات احترامى الى رحابك وأسألك الصفح عن أى تقصير تجدينه فى هذا

ولدك المخلص على فهمي كامل

Pour Madame Juliette Adam

Quel honheur et quel bonheur que madame Juliette Adam ait bien voulu m'accorder d'être le premiér après elle et son secrétaire à lire et à traduire ces *lettres*, qui me font revivre après la mort de mon inoubliable frère et qui ressuscitent son àme dans la mienne et celles de ses innombrables partisans.

Bien que mes compatriotes aient connu Mme Adam par sa défense de l'Egypte et des Egyptiens, je me permettrai, en demandant mille pardons à cette grande française et cette àme admirée, de la leur faire connaître de plus près.

Mme Juliette Adam n'est pas une femme comme toutes les autres; mais une ame très supérieure et comme la nature n'en a pas fait beaucoup, une ame séduisante qui a tenu le premier rang parmi sa génération et qui le gardera près de toutes les autres générations.

Placez-vous devant elle pour bien la connaître : c'est une autorité patriotique incontestable ; une reine des reines de

Cliché Boissonas et Taxonier, Paris مدام جولیت آدم ک Mme. Juliette Adam

مدامر جولييت آدمر

قلدتنى هذه السيدة الجليلة فخرا عظيما وأولتنى سروراً كبيراً بسماحهالى أن اكون بعدها وبعد كاتب يدها أول مطلع على رسائل أخى اليها وأن أترجم تلك المكاتبات التى تعيد الى الحياة بعد شقيقى الذى لا يزال ولن يزال حيا فى فؤادى وتبعث آثارا من نفسه الكريمة فى نفسى ونفوس مريديه وانصاره الذين لا يحصى لهم عدد

ومع أن أبناء وطنى قد عرفو امدام جو ليبت آدم بدفاعها عن مصر والمصريين أتسامح فى زيادة تمريفها اليهم وأن أبى تواضع تلك النفس الشريفة المبيرة بل تلك النفس الشريفة المبجلة أن أذكر شيئا من محامدها فاننى ملتمس منها المذرة .

ليست مدام جو لييت آدم امرأة كسائر النساء ولكنها روح سامية قلما خلق الرحمن مثلها بين بنات جنسها

روح ذات سلطان على الالباب رقيت الى أسمى الراقى ف جيلها ولن تبرح منزلتها الرفيعة منزلتها بين الاجيال الآتية :

l'intelligence, si cette expression orientale peut rendre ma pensée, et d'une infinie tendresse pour les peuples faibles et pour les pays opprimés.

Mme Juliette Adam, protectrice de tous les patriotes du présent, aieule de ceux de l'avenir, est un trésor de justice, un champion ardent de la vérité sublime, éclatante, qui nourrit Ame Adam de sa hunière et de sa force; c'est la vérité elle même qui la rend toujours victorieuse, malgrè les luttes, que les ennemis de cette vérité engagent souvent contre elle.

Quoique mon âme soit bien petite à côté de celle de Mme Adam, néanmoins je la comprends, je l'admire, et je me permets de dire à mes chers compatrtotes de lui donner aussi toute leur admiration.

C'est pour notre chère et adorable Egypte que nous glorifions celle qui l'a défendue: c'est pour la France aimée et res pretée que nous relevons une fois encore son drapeau en l'honneur de la Grande Française et de la noble Française من حظى بمعرفة تلك السيدة عن كشفة دعرف في آن معا منال الوطنية الصحيحة بلا تراعوه لكة ملكات الذكاء والنبل وأعطف ذوات القلوب الرحيمة على الامم الضعيفة والشعوب المظلومة

وفوق ذلك فانها مابرحت في زمانها غوث الوطنيين. اللاجئين اليها وستكون في الغد جدة الوطنيين من رجال المستقبل لما فطرت عليه من التفاني في حب العدل ومن تلهب الغيرة على الحقيقة

أُجل. وانمــا الحقيقة الساطعة العالية هي التي تغديها بانوارها وتعززها بقوتها وهي التي تنصرها دائمًا على الاعداء المقاتلين لتلك الحقيقة

وانى على كون نفسى صغيرة فى جنب النفس التى أودعها الله صدر مدام آدم لاقدر تلك النفس الفائقة قدرها وأجلها وأقول لابناء وطنى الاعزاء أن يجلوها مثلي كل الاجلال فلمن مجدياها فذلك لدفاعها عن وطننا العزيز ومصرنا المفداة. ولئن رفعنا مرة أخرى راية فرنسا بحب واحترام فذلك

c'est pour notre tribun et pour notre grand patriote, Moustafa Kamel, que nous embrassons ses mains et que nousgardons chèrement son souvenir.

Mme Adam nons présente l'image de mon frère Moustafa, telle que ses lettres adressées à elle la font revivre, pour nous faire comprendre que l'homme dont l'œuvre est bonne vit toujours dans cette œuvre et que la vie de l'un n'est qu'un exemple pour les autres.

Elle nous dit de nous réunir antour du drapeau de la patrie, qui n'est pas du tout un chiffon de linge, mais le vêtement unique de la mère commune, sans lequel elle n'est point protégée.

Elle nous dit que son àme, au fond même de la tombe, crie et criera toujours: «Mon pays!», que tous les Egyptiens qui sentent et qui aiment l'Egypte doivent y vivre et continuer cette œuvre majestneuse qu'il a accomplie pour le pays et pour le peuple de l'avenir.

Elle rappelle dans la préface de ce livre, pleine de vie et

تشريف منا لتلك الفرنسية الكبيرة ولا مثالها ممن حفظوا لفرنسا أصدق آمات فخرها . ولئن لثمنا أناملها وخلدنا ذكرها بيننا فذلك تكريم لخطيب أمتناومقدام وطننا «مصطفى كامل» وكاً ننى عدام جو لييت آدم حين أطرفتنا مهذه الرسائل التي تتجلى من خـ لالها نفس شقيق بلا نقاب ممشلة محقيقتها كما كانت في الحياة: تقول لنا أن الرجل الذي عمـله صالح ﴿ يعيش لعمله و به. وأن حياة صاحبه تكون قدوة حسنة للآخرين. وتقول لنا أيضاان الالتفاف حول (لواء)الوطن واجب فان ذلك اللواء ليس قدّة من نسيج بل هو الرداءالوحيدالذي يلبس به الوطن عزاً ومجداً ويكون بدونه عارىالثغور مستباح الحمي ثم تقول لنا أيضاً ان نفس ذلك الفقيد تنادى من داخل الضريح وستنادي الى آخر الدهر «بلادي. بلادي »وان كل المصريين ذوى الشعور الحي الذين يحبون مصر بجب علمهم أن يوالوا فيها العمل العظيم الذى قام به نحوالامة ومستقبلها ولقددبجت براعة تلك الكاتبة الفاضلة مقالة مستفيضة حياة وولاء لمصر والمصريين جعلتها مقدمة هذا الكتاب وذكرتهم d'amour, aux patriotes Egyptiens et à la Patrie Egyptienne, cette voix égyptienne qui n'est pas morte et qui ne mourra jamais.

Et enfin elle se présente aux Egyptiens comme la mère intellectuelle la plus chérie et la plus vénérée de leur grand patriote.

Pour faire la biographie de Mme Juliette Adam, il me faudrait tout un volume, car jamais vie n'a été plus remplie.

Mme Juliette Adam a écrit plus de trente volumes sur les sujets les plus divers. Elle a fondé et dirigé vingt ans une grande revue, la Nouvelle Rerne, dans laquelle elle a attiré et pour ainsi dire découvert presque tous les grands talents de notre époque: Pierre Loti, Paul Bourget, Guy de Maupassant et bien d'autres sont parmi ceux qu'elle appelle comme elle appelait notre Moustafa, ses fils intellectuels.

Elle a écrit durant vingt années, ses Lettres sur la politique extérieure dans la Nouvelle Renue et dans la Parole Française à l'Etranger.

Sa connaissance des questions de politique étrangère n'a

فيها بذلك الصوت المصرى الذى لم يمت ولن يموت أبدا وحسب المصريين احتراما لها واعجابا بها انها كانت أما بالمقل والارشاد لمواطنهم الكبير الذى أحلما من نفسه أرفع محل من الاحترام والتحلة

ولو أردنا أن نترجم مدام جوليات آدم لما استوفينا وصف مناقبها في سفر ضخم. لان حيابها مسلاً ي بالاعمال الحييدة فانها أنشأت ماينيف على ثلاثين مجلدا في مواضيع شي واغراض متباينة وأسست مجلبها المكبري المعروفة باسم « المجلة الجيديده » وتولت ادارتها مدة عشرين سينة كان لها في خيلالها الفضيل في استكتاب جماعة من علية أدباء العصر وفي اظهار آخرين مهم أدركوا بمساعدتها ماأ دركو دمن بعد الشهرة وعلى المقام ولم يكن « بييرلوتي » و « بول بورجيه » و « جوى دى مو باسان » وكثيرون غيرهم الامن الذبن دعمهم كا دعت فقيدنا مصطفى با بنائها الفكريين

وممايجدر بالذكر خاصة أنها لم تنقطع عن التحرير في الشؤون الخارجية مدة عشرين سنة سواء في المجلة الجـديدة أو المجلة jamais été contestée par les diplomates les plus éminerts. C'est ainsi qu'elle put diriger Moustafa et qu'elle n'a cessé de le conseiller.

Dans l'impossibilité de faire un volume sur Mme Juliette Adam, il me semble que l'on ne pourra mieux la connaître que par un article publié dernièrement par M. Camille Mauclair, à propos du sixième volume des *Mémoires* de Madame Adam qui est l'un des plus grands succès de l'illustre écrivain et qui a pour titre:

Nos Amitiés politipues avant l'abandon de la Revanche.

Depuis la guerre de 1870, toute la vie de Mme Juliette
Adam tient dans un mot: "Patriotisme"

Voici cet article:

« Mme Juliette Adam poursuit la publication de ses mémoires. Un nouveau volume vient de paraître: Nos Amitiés politiques avant l'abandon de la Revanche. Le titre est significatif. et l'ouvrage est profondément intéressant. Il est plein de vie. Mme Juliette Adam est d'une intense الاخرى التي أسستها باسم «الكلمة الفرنسية في البلاد الاجنبية» ولم ينازعها قط منازع من اساطين السياسة في معرفتها حقائق المسائل الحارجية .ذلك مامكم امن امداد « مصطفى » باحسن الارشاد غيرأن ما لا مدرك كله لا يترك قله. فاذا فاتناوضم مؤلف للاتيان على ترجمة مدامجوليبت آدم كماينبني فلايمكن الدلالة على جل مزياها بأجمل من الفصل الذي نشره حديثا مسيو « كاميل موكلير » عناسبة ظهور المجلد السادس من مذكرات تلك الكاتبة الجليلة التي مثلتها بالطبع تحت عنوان « صــداقاتنا قبــل العدول عن الثار » في كتاب حاز أحسن القبول واعظم الاقبال. على ان حياة مدام جولييت آدم منذ حرب السبمين أنما تلخص في لفظة واحدة « هي الوطنية » وهذا تعريب الفصل الذي اشرنا اليه آنفا

توالى مدام جوليت آدم نشر مذكراتها وآخر مجلدظهر منها عنوانه «صداقاتنا قبل المدول عن الثار» وهو عنوان ينطوى على معنى كبير كما ان الكتاب الذى صدر به مؤثر أبلغ التأثير لانه مفعم بالحياة دال على ما لمؤلفته من العزيمة القوية vitalité, d'une combativité extraordinaire et, chose à peuprès introuvable chez aucune femme capable de pensée, cette combativité, au lieu de nuire à son charme, l'accentue, Je ne crois pas qu'il y ait une femme écrivain, dans le

présent ou le passé, comparable à celle-ci. Son exemple résout le problème délicat et irritant qui a fait couler tant d'encre. Chez des femmes au cerveau viril, la masculinité : d'allures et de sentiments nous choquait; nous regrettions, chez de jolies et prenantes personnes, la manie de déviriliser en style aimable et précieux les idées générales. Et c'était une alternative inévitable, irréductible, Mais voici une femme profondément féminine, d'une beauté célèbre, d'une grâce exquise, d'une dignité irrèprochable, qui a vu de grands drames, fréquenté des tribuns et des hommes de guerre, su de graves secrets, scruté les philosophies et les diplomaties, exercé une influence immense, gardé un prestige mondain et intellectuel dont la vieillesse n'a pu amoindrir le rayonnement. Et cette femme de rang royal

والنشاط الحماسي والعارضة الشديدة غيرالمألوفة في النساءاللو اتي يستطمن التفكير ومن الغريبان الخلة الجدلية الكفاحية التي عتاز بهاهده الكاتبة لاتنقص من رونقها الآخذ بالابصار بل تزيده ولست أظن أن بين السيدات اللواتي اشتغلن بالادب في الماضي والحاضر واحدة تعادل هذه الاديبة من حيث أنها بعملها الذي قامت به قد حلت معضلام مقدا دقيقامن المعاضل التي أريقت فها أنهار من الحبر فانناكنا ننفر بغير اختيارنا من النساء ذوات الادمغة المتشددة ونستهجن استرجالهن يحركاتهن واحساسهن وطالما ساءنا أنبجد عند مص الاوانس الشائقات كلفاغير محمو دبالتعرض لتأنيث الافكار العمومية في منشآتهن الرقيقة الدقيقة. فكنابين الحالتين من أسف الى أسف أما السيدةالتي نتكلم عنها فانها امرأة بكل ممهزات المرأة لهاجمال مشهور ولطف كنفحة العطر تجمع اليهما سميرة لاعيب فيها ووقارا حافظا لكرامتها وقد شهدت وقائع رائعة ووالت خطباء أمم وأسود حروب وعرفت أسرارا خطيرة ووقفت على ضمائر فلاسفة وسياسيين وأثرت في المسائل الجلي

dans le domaine de l'esprit, est une Francaise gaie, dont le rire tinte, une aïcule-gâteau, une mère admirable et une amie comme il n'y en a plus. Et le comble, c'est non seulement qu'elle a horreur du pédantisme, mais qu'elle n'a mème jamais pu s'en faire l'idée. Il faut la voir au milieu de jeunes femmes qui exposent avec insistance tout ce qu'elles ont appris. Elle est la plus jeune et elle en sait cent fois plus: mais elle semble recevoir d'elles la notion qu'elle leur apprit par ses livres et son œuvre, lorsqu'elles mangeaient encore des tertines.

Je n'ai jamais vu une femme supérieure s'arranger aussi bien que Mme Juliette Adam pour éviter de se faire valoir. Je n'en ai jamais vu non plus, cependant, qui soient plus ardentes à la discussion et qui hésitent moins à parler franchement, carrément, de questions ardues. Mais elle a le charme, et comme Napoléon disait de Masséna que le bruit du canon lui donnait de l'esprit et de la gaîté, on reut dire de Mme Adam que le fait de traiter des problèتأثيرا كبيرا واحتفظت بمركزها الاجتماعي من حيث براعة أديها وكمال عشرتها محيث لم تزل على كبر سنها تسطع سطوع الكوكب الذي لا يدركه الهرم ولا يضمفسناه كرورماكر علمها من الاعوام. ومع ذلك فليست تلك المرأة التي تنافس. عقامها مقام اللكات في مراتب العقل سوى فرنسية سمحة الحديث بسامةالثغر بل هي الجدة التي لا تفارق جيومها الحلوى بل هي الام العجيبة بل هي الصديقة التي لاوفاء بمد وفائها. والغريب في أمرهاأ نهاتمقت الحيلاء ولم يخطر لهاالزهو يوما على بالحتى أنك لو رأيتها وقدجمها مجلس ببعض الاوانس النواعم الاظفار اللواتي يعدن على مسامعها ما لقن من الافكار لادهشك منها تصابها الذي يفوق صباهن واصغاؤها الىما يلقين كانها تستفيد منهن ماأخذنه عن كتهاوعلمنه عن أعمالها يومكن يقضمن الفطير المحلى باسنانهن النواعم

ولم أرفى عمرى المتقدم ذات منزلة كمنزلتها السامية تحتال احتيالها على اجتناب المظهر كما أننى لم أر أشد منهاعارضة فى المناقشة وأجرأ منها على التصريح بمافى ضمير هاحتى فى أعقد mes difficiles lui donne plus de grâce. Elle est moins séduisante encore en disant une phrase jolie à une amie qu'en refaisant l'historique de la question des Balkans ou en réfutant Proudhon, en présence de ministres ou de sociologues, fascinés par son regard de feu bleuâtre et le timbre impérieusement persuasif de sa voix.

C'est un être essentiellement probe et travailleur, qui a follement produit et dont la véritable religion a été la foi mystique dans le pouvoir des idées. Là est l'énigme de sa séduction. Tout l'attraît que la passion et le sentiment donnent aux femmes, les idées l'ont donné à Mme Juliette Adam. Mais les rares femmes qui vécurent pour l'idée, lorsqu'elles ne furent pas laides ou d'allure masculine, furent pareilles à des marbres impeccables et glacés: à celle-ci, le flot furieux des idées a communique une vie brûlante, une verve, un entrain dont il faut rester émerveillé. C'est réellement une Idée vivante,

Elle écrit sans «littérature», du style le plus simple; jamais un effet, jamais une image, jamais une habileté المسائل وأدعاها الى الحذرغير أن لهابجانب ذلك من الجاذب ما ذكر منابليون عن قائده ماسينا حيث قال « ان قصف المدفع يزيده اتقاد ذهن وسرور نفس » فانها كلما تعمقت في بحث المسائل المعضلة زادت رونقا وظرفا والعلها أقل كياسة حين تشنف مسمع صديقة لها بكامة طيبة رقيقة منها حين تسرد تاريخ البلقان او تناقض مذهب « برودون » في حضرة وزراء أو علماء اجتماعيين يذهب بهم كل مذهب من الاعجاب توقد نظرها السماوى اللون ورنين صوتها الرخيم النابر المقنع

ثم انها نشيطة عاملة أصدرت من المنشآت ما يتجاوز الحصر منزلة تأثير الافكار في النفوس منزلة العقيدة. وفي هذه العقيدة سرّ تسلطها على القلوب لان رقيها العقلى قدحلاها تحلية لا تبلغها النساء الا برقة الاحساس وقوة الهوى. على أن اللواتي انصرفن الى المعنويات وهن نوادر نساء اذا لم يكن سمجات أو مسترجلات كن كاصنام المرمر جموداو حسن شكل محالا المترجمة فان تدفي افكارها بقوة قدأ كسبها حياة وحضور ذهن وبداهة تقضى كلها بالعجب. فان هي الاعقل حى وما انشاؤها انشاء تدبيج وترصيع بل هو السهل المتنع

d'écriture. Mais cela est merveilleux par la précision. Ia concision et la force. Et parce que Mme Adam est passionnée d'idées, elle dit toujours vrai, au mépris de toute considération individuelle; et parce qu'elle dit toujours vrai, elle fait, sans s'en donter et en passant, des portraits qui, comme les pastels de La Tour, «descendent jusqu'au fond des modèles et les rapportent tout entiers».

On en trouvera beaucoup dans ce nouveau livre où palpite une âme si ardente, si noble, si exaltée par une grande espérance après la crise de l'année terrible. En ce livre, Mme Juliette Adam expose la psychologie du groupe des républicains dont elle était l'Egérie, luttant contre la réaction du Seize Mai, révant de refaire une France capable de repartir vers le Rhin. Il y a là un faisceau de talents, de tempéraments, de volontés, de rèves, qui est admirable, et aussi, en abondance, des révélations propres à modifier en bien des points les opinions actuelles sur, les débuts du régime. Un Gambetta inédit nous est montré par une série de lettres où éclate sa prestigieuse sensibilité, la justesse de

لايدخل فيهالتعمل ولاالتصنع ولاتدبيرالمؤثرات ولكنه مبين مؤد أغراضه بالندقيق عجيب بانجازه وحماسته لانذكر فيه الا الحق لانها مولعة بالحق ولها فيه من الوصف المرسل مالايقل جمالاعن مصورات الرسام الشهير «دىلاتور» حيث يغوص خاطرها على اخفي معانى الموضوع ويخرجه للابصارتاما سويا وسيجد القارى كثيرامن أمثال هذا الوصف في أثناء المحلد الحديد الذي تنجرك فيه نفس شريفة عزوف مندفعة بقوة الرجاء الكبير بعد فشل السنة الهائلة (اشارة الي حرب السبعين) في هذا الكتاب فصلت حقائق الحزب الجمهوري الذي كانت هي النقطة المركزية منه وأحو الرجاله وماكان من كفاحهم للمعارضين الذبن اشتهروا بعصاية اليوم السادس عشر من شهر مانو وما كان من أملهه في تجديد فرنسا تجديدا بجعلها من البأس والاقتدار محيث تعود الى ضفاف «الربن»لاخذالثأر ونجد القارىء في تلك الصحف مجموعة عجيبة مما ذكرته عن الاخلاق الكبيرة والامزجة المختلفة والأماني والآمال التي كانت تخالج صدور أولئك الرجال كما أنه مجد كثيرا من الاسرار المخرجة من خفائها المخلفة لما رسخت عليه الآن 🖰 ses vues, la génialité de son éloquence et le bonté de son cœur. Mais quelque intérêt qu'offrent la variété des personnages et l'importance des péripéties. l'auteur est encore ce qui, dans ce livre, reste le plus significatif, bien malgré lui. Nous saurons désormais comment une femme peut, par la seule vertu de sa droiture et de son patriotisme, évoluer à l'aise parmi des meneurs de foules et leur être indispensable; car elle ne vondrait pas en convenir, mais on sent nettement qu'elle a été leur lien, et par conséquent l'arbitre de son pays à une certaine heure. Il y a une époque où l'âme française s'appelait Mme Juliette Adam.

«Avant l'abandon de la revanche» précise-telle. Il y a de la tristesse dans le choix de ce sons-titre. Il y en a eu aussi en cette femme d'élite en voyant se modifier, fâche-sement parfois, cette «Marianne qui était si belle sous l'Empire». Et c'est ce qui peut expliquer son antidreyfusisme, son anti sémitisme et son anglophobie. Une telle femme ne peut être «auti» que dans la mesure où s'offense son patriotisme. J'imagine qu'une telle conviction interdit toute

آراء الباحثين في شأن مبادئ المهد الجمهوري الحاضر من ذلك أنهاتريك «غمبتا» على غير عهدك به بمانشر تهمن بعض مر اسلاته التي كانت محفوظة وظهرت بظهورها رقة احساسه المجيبة ودقة نظر اته الصائبة وعبقرية فصاحته وجودة نفسه

غير أنهمها يكن من أمر أولئك المشهورين الذين عددتهم وتلك الحوادث التي رددتها فان محاسن تلك الاوصاف وغرائها لا تغيب عن ذهنك شخصا بميزاً بين تلك الاشخاص بغير ارادته وهو شخص المؤلفة ذاتها . انك لتعلم بماتطالعه كيف تستطيع امرأة بقوة فضيلها واستقامتها ووطنيتها أن تسيرسير رشاديين قادة الاقوام وأن تصبح بحكم الضرورة مورد العقو لهم ومصدرا على أنها لا تقول ما يفيد ذلك ولكن الذي يستخرجه الادراك من الوقائع الحكية ان المؤلفة كانت الصلة بينهم وأنها بذلك تولت يبدها أزمة بلادها في تلك الاوقات وأن روح فرنسا كانت في يبدها أرمة بلادها في تلك الاوقات وأن روح فرنسا كانت في حقبة من الزمن تدعى «مدام جولييت آدم»

وتلك الحقية هي التي تقدمت الوقت الذي بدأ فيه «العدول عن الثار» وان في هذاالعنو ان لشحو ناكماً أن في قلب مختارته أحزانا متراكمة تخلفت فيه عن أوقات كانت تجدفيها فرنسا تضعف عزيمة discussion, et mon respect profond de dreyfusard (indemne de tout bénéfice), d'anglophile (par anti-germanisme) la remerciera toujours d'une amitié maintenue malgré de si grandes divergences. J'imagine aussi qu'elle a pu douter de son sous titre en voyant de quelle façon, récemment, nous avons tous regardé vers l'Est pour une défense résolue qui si elle n'eût pas été précisément « une revanche », y cût en tous cas singulièrement ressemblé.

Mais ce serait juger incomplètement une telle personnalité que de la considérer uniquement au point de vue politique. Le sort lui a donné un grand rôle dans ce domaine : mais les doctrines politiques n'ont été chez Mme Juliette Adam qu'un des prolongements de sa passion des idées. Elle a écrit de beaux romans comme Grecque, Luide ou Puïenne, sans se prétendre « femme de lettres ». Elle a été par divertissement, un des plus parfaits paysagistes de la Côte d'Azur, comme elle en fut un des premiers hôtes, et si l'on peut dire, un des « fondateurs » au degré d'un Lord 8 rougham, sinon davantage. Elle a promené dans l'Europe

ويتحول ما كانت عليه من الجمال في عهدالا مبر اطورية الى نقيضه ومماتقدم يستفاد السبب الذي من أجله حاربت «دريفوس» وأنصاره وقاتلت اليهود وعادت الانكليز

على أنه بخيل لى أن مثل هذه العقيدة لا تصح المناقشة فها لان مثل هذه السيدة لا تحارب ولا تعادى الاحث تدعو هاوطنيتها. ومع أنني من أنصار دريفوس (بلا أجر)ومن محبي انكلترا (على العكس من المانيا) أشكر لها الى آخر عمرى ثباتها على ودى بلا التفات الى البونالشاسع الذي بين رأيينا وكذلك يخيل لىأنهاولا بدقداسترابت في صحة عنوان كـتامها حين رأت منذ أيام كيف كانت التفاتتنا الى جمة الشرق حيث نهضنا للقيام بدفاع ان لم يكن أخذًا بالثار فلاريب أنه أشبهشي به ولكنه ليس من الصواب الحكم على مثل هذه الفاضلة الكاملة بالنظر البها منجبة السياسة فقط على ما كان لها من الشأن العظيم فيهابل ان الاشتغال بالتعاليم السياسية لميكن عندها سوى فرع من فروع اشتغالها بكل الامورالفكرية على انواعها فلقد وضعت روايات قصصية غاية في الجمال من مثل « اليو نانية» و « بين القبح والوثنية» وضعت تلك الروايات بغير

sa curiosité du libéralisme national, en Hongrie, en pays tchèque, en Grèce, en Portugal, en Roumanie, A Prague où l'on vient de la fêter si dignement, il m'arriva en 4906 de prononcer son nom en un banquet. Aussitôt onacclama, et on me pressa de questions sur cette femme exceptionnelle, ani évidenment, incarnait l'âme de notre pays aux yeux de tout ce vaillant peuple tchèque, molesté par l'Allemagne slavophobe. Oue ce soit à Athènes ou à Fétersbourg. à Nice on à Prague, à Pest ou à Lisbonne, à Rome ou à Paris, la trace de l'effort, et sourtout la trace de l'âme de Mme Juliette Adam est vivace et considérable dans le monde. Mais elle garde une unité dans sa diversité. Elle garde cette originalité suprême d'être grande par l'esprit à force d'être grande par le cœur. Cette infatigable voyageuse, cette idéologue qui a travaillé à elle seule antant que dix ministères, est avant tout une missionuaire de bonté et une exemple impérissable de ce que peut faire une femmo pour qui le féminisme n'est pas une imitation de l'homme, mais son complément. C'est pourquoi, lorsque vous aurez

دعوي النبوغ والتفوق في ضروب الانشاء. وكتبت رحلة مرن الدع الرحل في وصف المشتى الفرنسي المعروف « بالشاطئ اللازوردي » الذي كانت من أوائل الزائر بن له أو المؤسسين لنجاحه شأنها فيذلك شأن اللورد « بروهام » أو أكثر وكذلك في وصف ما تفقدته من جهات أوروبا حاملة طرف وطنيتها الى الحروبلاد التشك واليونان والبرتغال ورومانياو براغ التي أقيم لهافيها تكريم لائق بهامند قليل والتي اتفق لى في سـنة ١٩٠٦ أن حضرت فيها وليمـة ذكر في خلالها اسم تلك السيدة فلم يكن من السامعين الا انهم اثنوا وهلاواتم طرحواعليّ السؤال بعد السؤال ليستزيدوا معرفة بتلك المرأة الفاقدة المثيل التي كانت مثالا لروح فرنسا في نظر ذلك الشعب الذي تضطهده المانيا لشدة بغضها للسلافيين فاذا مررت باثينا أو بطرسبرج أو نيس أو براج أو بودابست أو لشبو نهأو رومهأو باريس وجدت في كل بلدة منها أثرا حيا من جهاد مدام جولييت آدم بل من روحها . غير أن لها بين هذا التشتت وحدة وهي انفرادها بمزيةفوق المزايا مزية ان كبر عقلها ينكشف عن كبر في قلبها . ثم ان yn Mme Juliette Adam, en son dernier livre, parler à Gambetta, secourir Rochefort, préparer l'alliance franco russe, organiser la défense contre l'orléanisme, consulter sur la politique extérieure, je vous engage à lire de tres près les quelques pages où elle note la maladie et la mort de l'homme d'honneur, de courage et de vues élevées que fut son mari. Cela est écrit avec une discrétion, une pudeur, une simplicité infinies. Si quelque chose n'est pas «de la littérature», c'est bien cette fin de volume. Et pourtant ce récit bref est plus poignant, pour prendre un exemple célèbre, que les pages où Edmond de Goncourt a raconté la maladie et la mort de son frère avec une sensitivité encore exacerbée par le chagrin. Pourquoi? C'est que là se découvre l'intime tendresse du cœur de la Française. Là on voit que rien, ni la philosphie, ni la politique, ni les lettres, ni la gloire, ni l'autorité publique, n'a pu attémuer la part essentielle du cœur dans une vie dévouée aux idées. Et c'est là tout son secret. A mesure qu'elle a mieux compris et plus appris, elle a eu plus de cœur.

تلك الرحالةالتي لانسأم التنقل وهي ليست الا "رسول احسان وتلك المولعة بالمباحث الفكرية التي عملت وحدها مالا تعمله عشرة دواوين حكومة قد أفادت المسئلة النسوية افادة لاتقوم بثمن من حيث أنها بنت خطتها فيها على أن المرأة لاينيغي أَن تَكُونَ مَقَلَدَةَ لِلرَّجِلِّ بِل مُكَمَّلَةً لَهُ وَلَلْتَحَقُّقُ مِن ذَلَكُ اقرأً في كتامها ماذكر ته عن محادثاتها «غميتا» ومساعدتها «روشفور» وتمهيدها للمحالفة الفرنسية والروسية ومقاومتها لعودة آل أورليان الى حكم فرنسا وتطلعها الى اسرار السياسة الخارجية واقرأ خصوصا الصحف التي وصفت فيها اعتلال زوجها ووفاة ذلك الرجل الشجاع الشريف البعيد النظر في الامور فقد ذكرت ذلك ىانجاز واشارة وأدب وعفة نفسغانة في الحسن والبساطة . ولا شيء أبعد من هذه الصحف التي ختمت بها المجلد عن الصناعة البيانية ومع ذلك هي أشد تأثيرًا وابلغ من الرثاء الذي رثى به الكاتب الشهير «ادمون جونكور» أخاه برقة وحزن زائدين

ولم هذا _ لانهناك سر" الجودة الخالصة في قلب المرأة الغرنسية وهناك أيضاالدليل على أن الفلسفة والسياسة والادب

C'est le contraire de ce que nous voyons dans toutes les autres femmes célèbres, dont l'intelligence s'exerce aux dépens de la sensibilité. Et l'impression la plus vive qu'on emporte d'avoir approché Mme Juliette Adam, c'est son rire d'enfant, un rire inouï, après fant d'idées remuées. Ce douleurs éprouvées: c'est le rire de la conscience pure et de la fraicheur éternelle de l'âme.

CAMILLE MAUGLAIR.

Enfin, en ma qualité d'Egyptien, je remercie Mme Juliette Adam de la nouvelle preuve d'affection qu'elle a bien voulu nous donner en nous demandant de consacrer les bénéfices de la vente de ce volume à l'Ecole de Monstuja Kamel.

Et pour terminer, je ne saurais mieux faire que dé répéter le mot de Moustafa.

« C'est à Mme. Juliette Adam que les Egyptiens doivent d'aimer la France ».

ALI F. KAMEL

والمجد والجاه وعلو الكلمة في الجمهور لم تمس جزءاً أساسيا من حياة قلب موقوف على الحدمة الفكرية . ويستخلص من ذلك عدا ما تقدم أعجب مافي قلبها انه لم يزدد على اتساع علمها وادراكها الارقة ونبلا مع أن الحال على المكس في سائر اللواتي اشتهرن من النساء حيث أن رقي عقولهن كانينتقص من احساسهن . اما أشد ما يقع في النفس من حضو والمجالس التي تعقدها مدام آدم لاصدقائها فهو ضحكها ضحك الطفلة مع ما تو الى عليها من متاعب البال وآلام الحن. وما مصدر ذلك الضحك الا من طهارة الضمير والنضارة الحالدة في النفس اها الضحك العلم موكلر

هذا وأنى بصفتى مصرياً أشكر لمدام جوليت آدم ما أسدتنا من الدليل الجديد على انعطافها نحو نا بطلبها أن يخص مايرد من مبيع هذا الكتاب « بمدرسة مصطفى كامل » وفي الختام أجدني لا أستطيع أن أقول في هذه السيدة أحسن مما قاله « مصطفى » نفسه عنها « أن الفضل في محبة المصريين لفرنسا « انما يعود الى مدام جوليت آدم » على فهمي كامل

ۣڔۣڽؿڶڵۿؙڞؿؿ؋ۺڵؽؾ<u>ؖڹ</u>

وهى الخطابات الخصوصية التي أرسلها المرحوم

مَضْظِفَ كَالِمَالِينَا .

في حياته الى مدام جوليت أدم الكاتبة الفرنسية الشهيرة

« ترجمها على فهمي كامل »

« تو بهها ی فهمی قامل »

ثمن النسخة ١٥ قرشاً صاغاً

﴿ الطبعة الأولى ﴾

﴿ حقوق الطبع والنشر محفوظة ﴾ ...

« لمدرسة مصطفى كامل »

سنة ١٩٠٩ ميلادية

والفيخ الله

وهي الخطابات الخصوصية التي أرسابها المرجوم مُضَّطِّفَةً كَامِّلًا بَثْنَا

في حياته إلى مدام جوليت آدم الكاتبة الفرنسية الشهيرة

« نرجها على فهمن كامل »

نمن السخة 10 قرئنًا صائنًا ﴿ الطَّبِعَةِ الأَوْلِي ﴾

﴿ حَقَيْقَ الطَّبِعِ وَالشَّرِ تَحْفُوطُهُ } « مُدرسة مصطفى كامل »

سنة ١٩٠٩ مياددية